

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 31-32, septembrie-decembrie 2018**

Asociația Culturală „Noul Literator”
Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR
Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU
Vicepreședinte ADRIAN NĂSTASE
Secretar DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Prof. univ. dr. Cezar Avram
Prof. univ. dr. Nicolae Panea
Prof. univ. dr. Teodor Oancă
Prof. univ. dr. Dinică Ciobotea
Prof. univ. dr. Ștefan Vlăduțescu
Conf. univ. dr. Gabriela Rusu-Păsărin
Prof. dr. Tudor Nedelcea
Prof. și scriitor Nicolae Pârvulescu
Lect. univ. dr. Mihaela Chirițescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian (New York - SUA)
Eugenia Serafini (Italia)
Nicolae Dabija (Rep. Moldova)
Vasile Barbu (Serbia)
Ioana Heidel (Germania)
Horea Cucerzan
Elena Dochinoiu
Gelu Negrea
Marian Barbu
Maria Vaida
Florian Copcea
Mircea Pospai
Rodica Florescu
Davian Vlad
Gela Enea
Gheorghe Boaghe
Ilie Comănița

REDACȚIA

Mihai Duțescu - Redactor-șef

Constantin Pădureanu - Redactor-șef adjunct
Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct
Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție
Ion R. Popa - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22
Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217
Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com
Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com
ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:
Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152.

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de Alexandru Pascu-Gheorghe

Prezentare grafică & DTP

Daniela Truică
danielapredoana@yahoo.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-3397

Uniunea Scriitorilor din România atrage atenția asupra degradării continue a limbii române și a nivelului de cultură din spațiul public

Uniunea Scriitorilor din România, ca organizație de breaslă a profesioniștilor literaturii și moștenitoare a tradiției cultivării limbii române, își manifestă profunda îngrijorare față de degradarea continuă a limbii române folosite în spațiul public, ca și a nivelului cultural general, în special din partea celor care, prin rolul lor social, sunt luați drept exemple de către categorii largi de cetățeni.

Limba română nu este un simplu instrument de comunicare. Ea este o componentă esențială a identității și un liant al unității naționale, chiar în epocile mai îndepărtate, în care statul român nu exista. Însă chiar și atunci, păturile luminate ale societății s-au preocupat de cultivarea limbii, preocupare pe care unul dintre precursorii modernității, Ienăchiță Văcărescu, o echivala cu patriotismul.

Limba este, de asemenea, instrumentul gândirii. Cineva care vorbește și scrie incorect este puțin probabil să gândească bine, cu atât mai mult, cu cât incorectitudinea exprimării este primul și cel mai elocvent semn al absenței unei culturi corespunzătoare, deci al lipsei pregătirii și competenței.

Astăzi, în anul în care aniversăm Centenarul Marii Uniri, limba română vorbită și scrisă în spațiul public – de către politicieni, oameni de media, „vedete” ale divertismentului și alte categorii de persoane cu apariții publice frecvente – a atins un nivel îngrijorător de scăzut, din punctul de vedere al corectitudinii gramaticale și ortografice, ca și al vocabularului utilizat. În pofida existenței unor instituții cu funcții de reglementare, această degradare este continuă și nu se întrevade niciun semn că s-ar opri.

Degradarea limbii române vorbite este însoțită și amplificată de o la fel de îngrijorătoare prăbușire a nivelului cultural general. Nu doar că emisiunile culturale au dispărut aproape cu totul din programele de radio și televiziune, dar și nivelul cultural al celorlalte emisiuni a scăzut inadmisibil. Atât prin temele abordate, cât și prin calitatea prestațiilor participanților la viața publică, exemplul pe care îl primește societatea românească (în primul rând, tinerii) este descurajant. În loc să cultive valorile, să ofere repere și modele – de care istoria noastră, ca și prezentul, nu duc lipsă –, viața publică românească oferă contra-exemple, ruinătoare moral și dăunătoare intelectual.

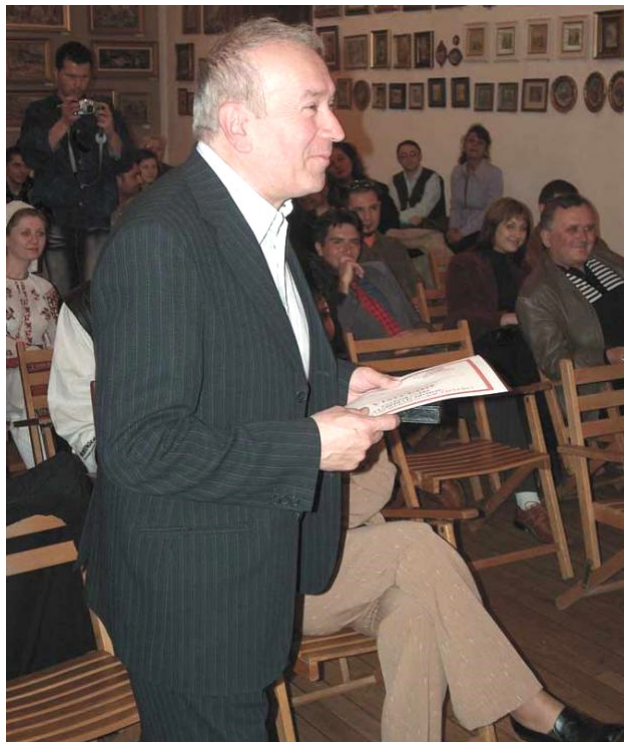
Cauzele acestor fenomene (de la dezinteresul față de învățământ la erodarea instituțiilor) sunt cunoscute. Uniunea Scriitorilor din România își manifestă adâncă preocupare în fața acestor semnale îngrijorătoare cu privire la starea intelectuală și morală a spațiului public și, mai ales, față de efectele devastatoare, în timp, ale lipsei de reacție în fața acestor evoluții negative, care periclitează însăși identitatea națională. Uniunea Scriitorilor își exprimă disponibilitatea de a pune la dispoziția celor în cauză întreaga ei experiență culturală, pentru corectarea acestei stări de lucruri.

Uniunea Scriitorilor din România face un apel la toți actorii vieții publice, ca și la instituțiile care, prin natura lor, pot contribui la oprirea degradării limbii și a nivelului cultural, să dea dovadă de responsabilitate și să acționeze decis pentru corectarea acestor disfuncționalități, înainte ca ele să se transforme în adevărate obstacole în calea funcționării României ca stat european modern.

Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare

Redacția revistei „Noul Literator”

Gânduri la plecarea unui prieten

A plecat de curând dintre noi, înălțându-se la ceruri, colegul și prietenul nostru **Mihai Duțescu**, într-o zi de sfârșit de octombrie cu soare și temperaturi de vară, cum toată viața sufletul lui a fost însorit și cald. A plecat fulgerător, parcă chemat de Domnul cu o telegramă „urgent”, după ce aproape că terminase lucrul la revista pe care dumneavoastră o țineți acum în mână și unde numele lui, la rubrica redactor șef, am fost nevoiți să-l așezăm în chenar negru. Același chenar negru s-a desenat de la sine în inimile noastre, ca și în memoria tuturor celor ce l-au cunoscut, l-au apreciat și i-au fost alături.

Mihai Duțescu s-a născut în februarie 1941, la Sibiu, ca fiu al Ioanei și al lui Dumitru Duțescu. Familia venind în Oltenia, tânărul Mihai a urmat cursurile prestigiosului liceu craiovean „Frații Buzești”, acela unde învățaseră, în timp, nenumărate personalități ale științei și culturii românești, între anii 1953 și 1957. Pentru studiile superioare a ales Facultatea de Filologie a Universității din București, unde a fost student între anii 1958 și 1963. După absolvire, a predat la liceul din Bârca, împreună cu Mihai Nicola, cunoscutul jurnalist de mai târziu de la Radio Oltenia. În acea perioadă a și început să

publice unele dintre creațiile sale. Debutul în revistă a fost la „Luceafărul”, în 1962. Cum în 1964 a început să reapară la Craiova, în serie nouă, revista „Ramuri”, iar **Mihai Duțescu** se făcea din ce în ce mai mult remarcat, prin talentul său poetic, a fost chemat în redacția acestei reviste. Era anul 1965 și, timp de peste un deceniu și jumătate, până în anul 1982, a fost un devotat redactor al acesteia. Tocmai acest fapt, seriozitatea cu care a lucrat, a determinat, conform uzanțelor vremii, trecerea sa în funcții de conducere la alte instituții de cultură.

A rămas la revistă până în anul 1982, după care a urmat o etapă de conducere a mai multor instituții între care Teatrul „Ion Vasilescu” din Giurgiu și Teatrul liric din Craiova, pentru ca, din 1988, să devină consilierul șef al Inspectoratului pentru Cultură Dolj, funcție în care a rămas trei ani. Alți șapte ani a fost director al Muzeului Olteniei din Craiova, una dintre cele mai prestigioase instituții de profil din țară. 2005 este anul când activitatea sa trece către zona privată, devenind redactor șef al ziarului „Momentul” și director al editurii „**Mihai Duțescu**”, dar, totodată, punându-și întreaga experiență de viață la dispoziția unor scriitori mai tineri, prin refondarea Societății Scriitorilor Olteni, asociație pe care a condus-o, în calitatea de președinte, până în ultima clipă de viață.

Prin numeroasele sale volume de poezie, de un lirism aparte, **Mihai Duțescu** a fost supranumit poetul oltean al iubirii și niciodată nu a dezmințit aplecarea predilectă a sensibilității sale creatoare către cel mai răspândit, cel mai pur, și cel mai puternic sentiment uman, acela al dragostei. Primul volum de poezie a fost „Noaptea nunții” (1969), care conține versuri de inspirație avangardistă, urmat de volumul „Scrisori de dragoste” (1971) și încă de multe altele, dintre care menționăm „Dulcea pierdere” (1974), „Pavăză de crini” (1976), „Veneția” (1980), „Melancolia” (1997), „Frumoasele doamne din provincie” (1998), „Samuraiul” (2005) sau „Mecanica visului” (2009).

Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare

Importante sunt însă și romanele pe care le-a publicat **Mihai Duțescu**. Primul dintre ele a văzut lumina tiparului în anul 1979, sub titlul „Această iubire”. Au urmat „Viață personală” în 1981, „Izgonirea neguțătorilor” în 1983 și „Un om, într-o zi” în 1987. Cităm dintr-o filă de dicționar literar, dintre mai multele care au scris despre **Mihai Duțescu**: „În romanele sale, alcătuite prin tehnica povestirii în ramă, a colajului sau a romanului în roman, narațiunile reprezintă mai curând meditații lirice prin prisma unor personaje prototip, alter ego-uri ale autorului”.

Activitatea literară a lui **Mihai Duțescu** este legată în mod deosebit de revista „Ramuri”, dar el a publicat în mai toate revistele românești, începând de la „Luceafărul”, în 1962, așa cum am arătat și până în ultimele luni ale vieții. În instituțiile pe care le-a condus, **Mihai Duțescu** a lăsat urmele unui management sensibil și apropiat oamenilor, adică nimic altceva decât ceea ce a caracterizat întreaga sa viață și construcție umană.

Cu circa doi ani în urmă a acceptat să preia conducerea redacțională a revistei „Noul Literator”, atunci când fondatorul acesteia, poetul Nicolae Petre Vrânceanu, a dat semnele de oboseală și de boală specifice vârstei de aproape 80 de ani. În acest scurt interval de timp, prietenul nostru **Mihai Duțescu** a reușit să aducă elemente noi în conținutul revistei, atât de fond cât și de formă, încât aceasta s-a afirmat și mai mult între revistele literare din zonă și din țară. Îi mulțumim și acum pentru aceasta, îi păstrăm o imensă recunoștință și ne rugăm ca sufletul lui să fie bine primit de către Domnul și să fie așezat în locul cuvenit. Odihnă liniștită, prietene și frate Mihai!

Adăugăm gândurilor exprimate de noi mai sus și două dintre poeziile lui **Mihai Duțescu**:

Limba română

Timp care curge, timp ce purcede
În urmă-ne multe n-or să rămână,
Dar niciodată nu se va pierde
Doamna frumoasă, limba română.

S-or duce zilele, iubiri fără margini
Vor trece sub marea uitare stăpână,

Dar niciodată n-o cădea în paragini
Doamna românilor, limba română.

Cuvântul ei dulce ne este nume
Glasul ei cântec mereu ne adună,
Bunii și răii nu au pe nume
Mai sfânt decât ea, decât limba română.

Pământu-acesta cât ne rămase,
Munții cu vulturi, marea cu spumă
Stau sub lumina ce arde în case
La fiecare, limba română.

Făcuți dintr-un sânge străvechi precum vinul
Din boare și rouă și din furtună,
În ea ne rostim bucuria și chinul,
În prea iertătoarea limbă română.

În ea se botează și viii și morții,
În ea se șoptește sub clarul de lună,
Au dus-o pe buze și domnii și hoții
Trăind de milenii în limba română.

Iar timpul tot curge și curge-va veșnic
Și sufletu-mi tainic mereu se cunună
În fiecă toamnă, sub stelele sfeșnic,
Cu blânda mireasă, limba română.

Viața

Viața care ne-a fost hărăzită
de bunul nostru Dumnezeu
e o taină fără sfârșit,
chiar dacă vi se pare că
sunteți atotcunoscători.
N-o să înțelegeți niciodată
cursul destinului
tu, om fără minte
care ți-ai pus pe față
masca lui Dumnezeu.
Puterea e mai trecătoare
decât zborul păsării,
mai instabilă decât tremurul
apei la țarmuri.
Puterea ta, omule, e doar nisip,
el e regatul tău
atotștiutorule,
atâta meriți!

Dumitru Radu POPESCU

Europa s-ar fi putut lipsi de...

Învățătorul Traian Popescu, tatăl meu, de trei ori a fost rănit în al Doilea Război Mondial. Toate calamitățile trebuie scrise cu litere mari. Din Rusia, rănit grav, a fost adus cu avionul la București! Fapt ce m-a făcut pe mine, fiul său drag, să fiu cel mai celebru copil din Dănceu – Mehedinți, fiindcă eram odrasla celui dintâi dăncean care călătorise cu avionul!

Tot datorită eroului german cu mustață, numitul Hitler, fratele mamei mele, învățătoarea Maria Popescu, și unchiul meu, din Leș – Bihor, Florian Bențe, a fost înrolat în armata maghiară și împins să se bată cu ostașii români și ruși!... Iar Cornel Bențe, al doilea frate al mamei mele, refugiat în Mehedinți, a intrat în armata română și a murit în război, pe lângă Ocna-Mureș, luptând pentru eliberarea Transilvaniei!... Unchiul Florian a fost luat prizonier de sovietici și a stat într-un lagăr, de prin Siberia, până după terminarea războiului! Măicuța, cum îi spuneau bunicii mele din Bihor, Florița Bențe, a plecat din Păușa, de lângă Oradea, pe jos, singură, să-și găsească fiul mort – și să-l aducă acasă, în sat, ca să-l înmormânteze! Nu știa încotro se afla Ocna-Mureș!.. A fost ajunsă din urmă, cu greu, de bențești!... Și adusă acasă! Războiul nu ajunsese nici până la Oradea!...

Europa s-ar fi putut lipsi de Primul Război Mondial, mai ales că începutul acestui război pare să fi fost un pretext! Câte crime, câte morminte de-au îndoliat, apoi, Europa! Și câți eroi au fost în acest timp, pedepsiti cu moartea!

Dar nici Războiul Mondial numărul Doi n-a fost mai breaz! Ba chiar l-a întrecut pe Întâiul război în numărul de crime și de morminte! Numai că orice nebunie războinică nu are un final fericit – pentru aceste nebunii!... Să ne oprim câteva secunde asupra campionului cu mustață al antisemitismului!.. Pierderea Primului Război Mondial, pentru Germania, el o pune pe seama evreilor! Chiar și decăderea economică a Germaniei – cea de după Întâiul război mondial!... Așa că... Hitler creează o nouă industrie, de război. În primul rând, apoi pune la punct noi linii ferate, ca ostașii săi să se poată deplasa cu ușurință în orice punct cardinal al Germaniei, ca orice dușman să poată fi învins cu multă repeziciune! Șoselele, autostrăzile – rup gura târgului! Și, totuși, totul, până la urmă, nu poate scăpa Germania de o catastrofală înfrângere și de ruperea ei în două!... Iar eroul Germaniei, Hitler, nu rămâne nepedepsit!... Dar, culmea, n-apucă nimeni să-l judece la un tribunal și

să-l pedepsească!...

El, ca să dea dovadă de curaj și de credință în germani și în ideile sale – înfrânate, până la urmă! – se pedepsește singur! Se sinucide! Din spaimă de viitor, din lașitate, din mândrie, ca să nu se vadă umilit?!... Pe noi, acum, ne interesează mai mult ultimele clipe ale lui

Hitler! Ce face insul care a împins în lagărele morții atâtea mii de evrei!? De țigani, de!... Se căsătorește cu iubita vieții sale, cea Eva!... Teatrul absurdului este zero la pătrat! Iubirea bate orice ideologie, orice sinistre crime posibile! Eva Braun semnează actul de căsătorie cu noul său nume: Eva Hitler! Și se sinucide și ea alături de iubitul ei... Ca doi eroi ai tragediei iubirii, ce nu țin cont de etnie, de ideologii?!... Oare?!...

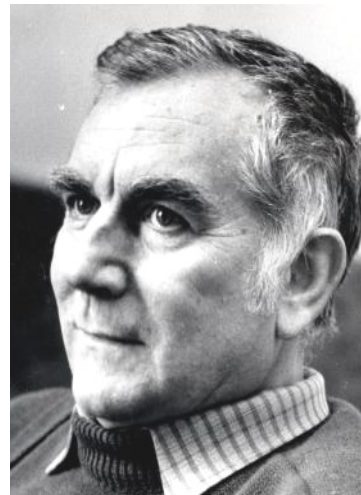
Iisus Cristos, Fiul lui Dumnezeu, un erou al Creștinismului, a fost găsit vinovat pentru dorința sa de a reînnoi omenirea, de a o curăța de păcate, și a fost pedepsit ca un tâlhar, fiind răstignit pe cruce, între doi tâlhari!...

Meșterul Manole, împreună cu ai săi nouă calfe și zidari, zidesc o biserică într-un spațiu al necredinței, în care tot ce se înalță peste zi, se ruina peste noapte... Și este, apoi, condamnat să moară alături de cei nouă calfe și zidari, pe acoperișul bisericii!

Cine i-a condamnat la moarte, pe acești eroi ai creștinismului? Negru-Vodă, domnitorul ce le ceruse să înalțe acel lăcaș sfânt! Negru-Vodă i-a urcat pe acoperișul bisericii, lăsându-i să moară cumva deasupra propriului lor mormânt, biserica!... Trebuia să fie o lecție pentru oricine ar mai fi crezut în Dumnezeu? Sau Negru-Vodă voia ca biserica să fie un sfânt lăcaș, de închinăciune doar pentru el însuși?

Să faci, în secole, din propria ta națiune, din propria ta biserică, un mormânt pentru poporenii tăi, a devenit o banalitate!

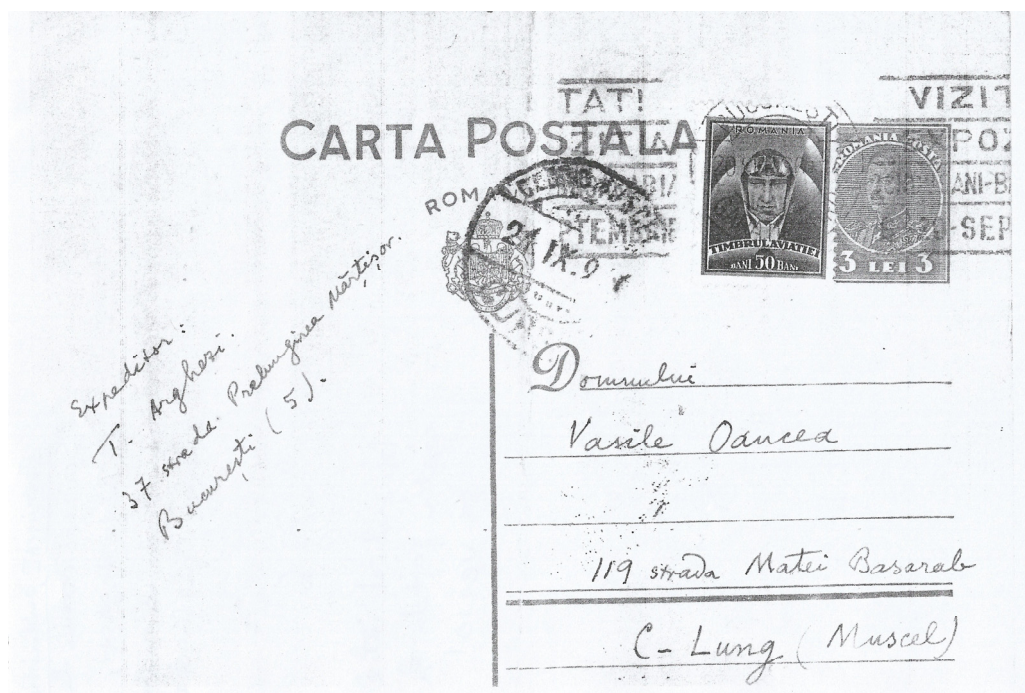
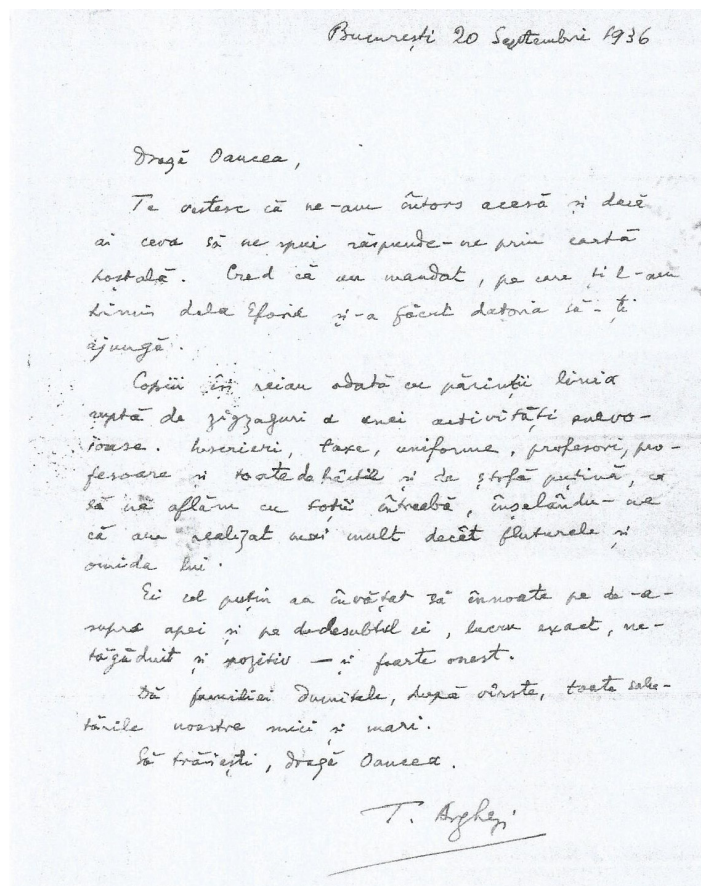
Dacă ne întrebăm, cumva, dacă Europa s-ar fi putut lipsi de războaie, putem risca un răspuns: poate că da. Dar istoria, cu siguranță, nu!

Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit

Eveniment publicistic

**Două scrisori de la Tudor Arghezi comunicate de
medicul-scriitor Ștefan Ciuculescu**

T. Hughes

8

Tudor NEDELCEA

Făurirea României Mari

Făurirea României Mari a fost una dintre cele mai elocvente pagini din istoria acestui popor, desfășurată în decurs de câteva veacuri, începând cu prima încercare de unire politică sub sceptrul domnitorului Mihai Viteazul, cu mica Unire de la 1859, dorită de pașoptiști și înfăptuită de Alexandru Ioan Cuza.

Cercetând istoria românilor „cu o rece nepărtinire” spre a nu „surescita cugetarea”, Eminescu sesizează un mare pericol: lipsa de unitate a românilor de pretutindeni în contextul istoric al existenței imperiilor înconjurătoare, conjugată cu scăderea rolului catalizator al statului: „Popor român!, mari învățăături îți dă ție această întâmplare. Dacă fiii tăi ar fi uniți totdeauna, atunci și pământul tău strămoșesc rămânea unul și nedespărțit”. Întâmplarea la care se referea Eminescu este sacrificiul suprem al domnitorului Grigore al III-lea Ghica atunci când Bucovina a fost răpită de Imperiul Habsburgic în 1775. Unirea cea Mică realizată când el avea doar nouă ani este apreciată în perspectivă istorică: „Ideea constituirii Principatelor într-un stat unitar, intenția de a se desprinde de protecția rusească spre a forma un teritoriu neutru între cele trei imperii, chiar constituția românească de azi – toate acestea au fost prezente ca idei mult înainte de a putea fi vorba de vreun război în Crimeea sau de o Pace de la Paris”. Ca un autentic istoric, bun cunoscător al realităților europene, Eminescu comentează pertinent și obiectiv alipirile forțate de teritorii românești: „Uniunea Banatului [cu Austro-Ungaria] a fost forțată, căci a fost făcută contra voinței românilor, unirea Transilvaniei [cu Austro-Ungaria] a fost făcută fără de a se întreba românii. Cine a protestat contra? Cine a alarmat Europa într-o cestiune atât de gravă? Nimeni.” Și avea doar 20 de ani când scria, în *Federațiunea*, aceste rânduri.

Așadar, apariția ideii de unitate de neam și limbă a fost o coordonată a conștiinței poporului român (deși exprimată explicit mai târziu), chiar în cadrul existenței vremelnice separate a celor trei provincii

românești, având la bază originea comună prin descendența latină și continuitatea teritorială.

„Unirea cea Mare” de la 1 Decembrie 1918 a consfințit adeziunea liber consimțită a celor trei provincii românești. Prima provincie a fost Basarabia, răpită de ruși în 1812. *Sfatul Țării*, organizat la Chișinău în toamna anului 1917, hotărăște, la 27 martie/9 aprilie 1918, unirea Basarabiei cu România, cu majoritate de voturi. Primul ministru român, Al. Marghiloman, mergând la Chișinău să preia documentele oficiale de unire, a precizat în discursul său: „Problema mare și sfântă a reîntrării Basarabiei în sânul patriei [...] a preocupat neîncetat sufletele noastre. Noi am urmărit cu viu interes dezvoltarea acestui colț de pământ românesc și ne-am încredințat cu mulțumire că din caldul dv. patriotism a ieșit o Basarabie independentă [...] A trecut ceasul vorbelor. Acum e ceasul hotărârilor”.

Celebrul scriitor și om politic C. Stere (1865-1936) a subliniat, în *Sfatul Țării* din 27 martie 1918, importanța acestei hotărâri istorice „pentru care ne trebuie urgent și conștiința curată”, căci „în viața oamenilor, ca și a popoarelor, nu sunt multe clipe ca acestea [...] Astăzi noi decretăm drepturile poporului suveran: Libertatea Basarabiei!”.

Regele Ferdinand ia act și „declară Basarabia unită cu România de veci una și indivizibilă”, numind în guvernul de la București miniștri basarabeni: Ion Inculeț și dr. Daniel Ciugureanu. Rusia sovietică n-a recunoscut unirea Basarabiei cu România.

Românii din Imperiul Austro-Ungar (obligați să lupte în Primul Război Mondial împotriva fraților lor de peste Carpați) s-au reunit la Paris, la 30 aprilie 1918, în Comitetul Național al Românilor din Transilvania și Bucovina, condus de Iancu Flondor. La 15/28 noiembrie 1918, Congresul General al Bucovinei „considerând că [...] bucovinenii nu și-au pierdut nădejdea că ceasul mântuirii, așteptat cu atâta dor și suferință va sosi și că moștenirea lor străbună, tăiată prin granițe nelegiuite, se va reîn-

România 100 • România 100 • România 100 • România 100

tregi prin realipirea Bucovinei la Moldova lui Ștefan, și că au nutrit veșnic credința că marele vis al Neamului se va împlini, când se vor uni toate țările române dintre Nistru și Tisa într-un stat național unitar", constatând, totodată, că „*ceasul acesta mare a sunat*", a hotărât „*Unirea necondiționată și pe veci a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș Colacin și Nistru cu Regatul României*". Regele Ferdinand decretează că „*Bucovina, în cuprinsul granițelor sale istorice, este și rămâne deapănarea unită cu Regatul României*". Contrasemnează președintele Consiliului de Miniștri, Ion I.C. Brătianu.

A treia mare provincie românească, Transilvania, se organizează în pas cu vremurile. Se constituie Consiliul Național Român Central, care, redactează prin V. Goldiș, o declarație conform căreia Transilvania trebuie să ființeze „*printre națiunile libere*", să dispună singure de soarta lor, deși împăratul Carol I de Habsburg emitea un manifest „*către popoarele mele credincioase*" privind reorganizarea imperiului în șase state, Transilvania urmând să facă parte din Ungaria. Deputatul Al. Vaida Voievod exprimă în Parlamentul maghiar dorința românilor transilvăneni la o viață națională independentă.

Consiliul Național Român, format din liderii Partidului Național Român și ai Partidului Social-Democrat (V. Goldiș, T. Mihali, Ștefan Ciceo-Pop, Aurel Lazăr, Aurel Vlad, Al. Vaida Voievod, I. Flueaș, Bazil Surdu, Iosif Renoiu etc.) organizează la 18 noiembrie /1 decembrie 1918, Marea Adunare Națională, formată din 1228 de delegați aleși cu drept de vot, la care s-au adăugat peste 100.000 de români. Locul n-a fost ales întâmplător: Alba Iulia este orașul în care Mihai Viteazul a demonstrat că unirea tuturor românilor într-un singur stat este posibilă și dorită. Aici, prin glasul lui V. Goldiș, s-a proclamat unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România. „*Această unire – spunea Iuliu Maniu (1873-1953), președintele Consiliului Dirigent al Transilvaniei – noi avem dreptul s-o pretindem pe baza ființei noastre unitare. Suntem toți de aceeași tradiție, cu aceleași aspirațiuni [...] Îndeosebi noi românii din Ardeal și Ungaria suntem în drept să cerem această unire, fiindcă aici la noi e leagănul românismului. Numai o crudă barbarie poate împiedica ca însăși viața, leagănul să fie despărțit, să rămână separat atunci când toate celelalte se unesc. Și Ardealul trebuie să fie o parte întregitoare din corpul Națiunii Române. În afară de dorința noastră obștească de a ne apropia de sânul mamei noastre, toate argumentele științifice și sociologice întăresc justetea revendicării noastre*".

Adunarea Națională de la Alba Iulia alege Marele Sfat Național Român (250 de membri) cu rol legislativ, subordonat guvernului de la București, care va numi, la 19 noiembrie /2 decembrie 1918, un guvern provizoriu, Consiliul Dirigent, cu 15 membri.

La 27 decembrie 1918/9 ianuarie 1919, Adunarea Națională a Sașilor recunoaște unirea Transilvaniei cu România, urmând ca și alte minorități (șvabii, evreii, chiar și unele cercuri maghiare) să recunoască actul Unirii. Ungaria n-a recunoscut acest act; mai mult, comuniștii lui Béla Kun au împlinit, între noiembrie 1918 și aprilie 1919, atrocități teroriste în Transilvania (numai în localitatea clujeană Giurcuța, 45 de români – bărbați și femei – au fost împușcați și arși pe rug). Armata română a ripostat, oprind extinderea bolșevismului leninist în Europa, răsturnând guvernul pro-sovietic de la Budapesta, în august 1919.

Unirea Transilvaniei a fost consfințită prin decretul regal din 24 decembrie 1918, a fost recunoscută de marile puteri la Conferința de Pace de la Paris (1919-1920) și prin tratatul special cu Ungaria de la Trianon (4 iunie 1920).

La 15 octombrie 1922, regele Ferdinand și regina Maria sunt încoronați la Catedrala Ortodoxă din Alba Iulia de către un sobor de preoți, în frunte cu mitropolitul (viitorul patriarh) Miron Cristea. Ferdinand a purtat coroana de oțel moștenită de la predecesorul său, Carol I, iar regina Maria a purtat o coroană nouă, de aur. Declarația regelui Ferdinand este pilduitoare, mai ales pentru pretenții săi descendenți: „*De la început mi-am impus această regulă de conștiință: să fac abstracție de mine însumi, să nu țin socotală nici de originile mele, nici de familia mea. Să nu văd decât România, să nu cuget decât la ea. Nu se domnește asupra unui popor pentru sine, ci pentru acel popor. În aceasta constă onestitatea unui rege*".

Făurirea României Mari (cu 14 milioane de locuitori și circa 300.000 de km pătrați) a adus două mari reforme: cea agrară și introducerea votului universal, direct și secret, dar a însemnat și o descătușare spirituală. În perioada interbelică de numai două decenii, cultura română a dat mari valori internaționale (Eminescu, Arghezi, Blaga, Sadoveanu, Rebreanu, Iorga, Brâncuși, Lovinescu, Călinescu, Eliade, Eugen Ionescu, Cioran etc.), sincronizându-se cu cea europeană.

Și totuși, destrămarea imperiilor după Primul Război Mondial n-a însemnat și unirea tuturor românilor într-un singur stat; românii din Transilvania, cei din Maramureșul istoric, din Ungaria, Banatul sârbesc, din Bulgaria au rămas în afara granițelor țării. În Balcani, conviețuiesc aromânii, meglenoromânii și istroromânii. După numai 22 de ani, printr-o guvernare și o regalitate cel puțin discutabile, România Mare pierde Basarabia, nordul Bucovinei și ținutul Herței (la 28 iunie 1940), nord-estul Transilvaniei (prin Diktatul de la Viena, 30 august 1940) și Cadrilaterul (în septembrie 1940).

Este timpul faptelor și nu al vorbelor în acest An Centenar și în cei ce vor urma.

Ion R. POPA

Anul 1918, arc peste timp în istoria națională

Format pe arealul Carpato-Danubiano-Pontic din îngemănarea a două viguroase neamuri ale antichității europene – dacii și romanii –, aureolat de spiritualitatea creștină și jalonându-și drumul în istoria-i multiseclară cu nenumărate jertfe din care i s-au hrănit perenitatea și stabilitatea, poporul român nu și-a părăsit vatra strămoșească niciodată, nu și-a uitat limba și obiceiurile, iar creștinătatea i-a fost farul călăuzitor prin negura timpului.

Așa, și numai așa, au înfruntat valurile migratorilor, falnica putere otomană – reușind să-și păstreze ființa etnică, lingvistică și statală, în timp ce alte state, cândva puternice, piereau sub semilună –, așa au înfruntat armate și trufii cezaro-crăiești și tot așa și-au păstrat neîntinată individualitatea în fața celor care încercau să-i cuprindă sub aripa lor „protectoare” ca mai-puternici ai aceleiași credințe.

De fiecare dată, românii au știut să ridice în fruntea lor un Mircea, devenit bătrânul înțelept al românilor și strângătorul de pământuri strămoșești, un Iancu de Hunedoara, un Vlad Țepeș și un Ștefan devenit Mare și Sfânt prin faptele sale, din partea cărora armatele faimosului Mahomed al II-lea au cunoscut trei înfrângeri, un Mihai Viteazu, prin a cărui faptă românii au devenit, pentru scurt timp, independenți și uniți sub același sceptru, un Matei Basarab și un Vasile Lupu, sub oblăduirea cărora au găsit răgazul pentru a mai fi adăugat ceva la bogata lor zestre culturală, un Constantin Brâncoveanu, care nu a șovăit să se jertfească împreună cu întreaga familie pentru păstrarea credinței întru Hristos, alături de care putem așeza pe mulți alții pe care nu-i poate cuprinde decât Coloana Infinitului a marelui Brâncuși. Toți aceștia - fie cu ascuțișul sabiei, fie cu agerimea minții și iscusința diplomatică - au știut să fie pavăza poporului român și, totodată, prin brațul și jertfa acestuia la Dunăre, a civilizației europene.

Dar, într-o epocă în care marile puteri ce-și afirmaseră semeția europeană rezultată din asuprirea altor popoare și își disputau hegemonia continentală prin noi cuceriri, ținuturi de legendă ale arealului românesc, părți din leagănul poporului român – Transilvania, la 1699, Basarabia, la 1812, Bucovina la 1874-1875 –, prin târguiețile dintre marile imperii, erau rupte în mod brutal din trupul românesc din care făceau parte în mod organic și înglobate imperiilor habsburgic și țarist.

Poporul român a izbutit să depășească și aceste cataracte ale istoriei, lăsând noi jaloane pe drumul devenirii sale ca națiune unită și de sine stătătoare. Acestea au fost martiriul lui Horia, Cloșca și Crișan, jertfa lui Tudor Vladimirescu, apriga luptă a generației pașoptiste în frunte cu Bălcescu, Brătianu, Avram Iancu, Alecsandri... Ieșită la liman, națiunea română a reușit să-l înalțe în fruntea sa pe

Alexandru Ioan Cuza, prin a cărui Unire de la 24 Ianuarie 1859 și ale cărui reforme, uneori împotriva voinței marilor Europei, au fost puse bazele statului național român modern.

Prin faptele de arme de la Plevna, Rahova, Smârdan, Belogradic..., cei plecați „din câmp, de-acasă, de la plug”, sub comanda principelui Carol, aveau să aducă României, la 1877-1878, Independența cea mult visată și pământul dintre Dunăre și Mare. În același timp însă, negociind separat cu turcul învins cu ajutor românesc, aliatul nostru ne răpea județele Cahul, Ismail și Bolgrad, ce reveniseră la trupul țării prin Congresul de la Paris din 1856, care pusese capăt unui alt mare conflict cu Imperiul Otoman, Războiului Crimeei. Pentru a fi intimidat tânărul stat independent și încercând să înlocuiască dominația otomană cu cea rusă, în retragerea lor de la sud de Dunăre, trupele țariste au ocupat poziții strategice în jurul Bucureștilor. Principele Carol și-a retras armata spre nordul Olteniei de unde a lansat apeluri spre Apusul Europei. Numai la intervenția Germaniei, țarul a cutezat să-și retragă armata.

În contextul primei mari conflagrații mondiale, la care românii au adus jertfa lor pentru apărarea și eliberarea pământurilor strămoșești, imperiile care își clădiseră măreția și strălucirea pe suferințele și bogățiile popoarelor subjugate - lovite din exterior, dar mai ales din interior de lupta acestor popoare flămânde de libertate – s-au năruit și popoarele asuprite până atunci și-au luat soarta în propriile mâini.

Astfel, românii din **Basarabia**, la 27 martie 1918, din **Bucovina**, la 28 noiembrie 1918, din **Transilvania** - ultimii printr-o grandioasă **Mare Adunare Națională** desfășurată la **Alba Iulia** la **1 DECEMBRIE 1918** - prin reprezentanții lor legitimi din forurile legiuitoare și prin adunări plebiscitare, au hotărât **Unirea lor și a teritoriilor locuite de ei cu România**, întregind-o.

În acest fel, prin voința și lupta românilor de pretutindeni, **1 DECEMBRIE 1918** reprezintă împlinirea unui măreț ideal național, încununând o luptă de veacuri și devenind un arc peste timp în istoria jertfelor pe altarul unității și libertății naționale. De aceea, 1 Decembrie a devenit **Ziua Națională** a tuturor românilor, fiind de fiecare dată prilej de cinstire a eroilor neamului, dar și de reflecții asupra idealului național, al prosperității și al democrației.

Timp de douăzeci și doi de ani România s-a bucurat de binefacerile întregirii, devenind un stat democratic prosper și cu un binemeritat prestigiu în viața internațională, căreia i-a dat mari personalități.

Dar, în perioada interbelică, au apărut două regimuri politice extreme, la dreapta fascismul și la stânga comunismul, cărora trupul României le-a căzut victimă

România 100 • România 100 • România 100 • România 100

în urma înțelegerilor secrete dintre Hitler și Stalin, din 23 august 1939. După ultimatumul sovietic din 26 iunie 1940, Basarabia, nordul Bucovinei și Herța intrau sub talpa stalinistă. Le urma Transilvania care, prin Dictatul de la Viena din 30 august 1940, intra sub teroarea horthystă, apoi, în septembrie, Cadrilaterul trecea la Bulgaria. După război, numai Transilvania a revenit între fruntariile țării.

Dar, cum în mod legic toate imperiile sunt efemere, și un imperiu sovietic, chiar roșu fiind, nu poate dăinui

la nesfârșitși, la cele mai firave adieri de înnoire și sinceritate numite „*perestroika*” și „*glasnost*”, din anul 1991, URSS s-a descompus ca un aisberg ajuns în bătaia Soarelui. Basarabia și-a făcut hotare proprii, dar ciuntite, și a trebuit să mai dea martiri, însă românii din Nordul Bucovinei, din Herța și alții au rămas între hotare străine, zbatându-se încă, după cum se exprima un român de-al locului, ca *tihna* să nu le mai fie „*mir*”, *viața* să nu le mai fie „*jelanie*” și *știința* să nu le mai fie „*nauca*”.

Otilia GHERGHE

1 Decembrie 1918

Un valoros album dedicat evenimentului, în colecțiile Muzeului Olteniei

Evenimentul crucial care a fost Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918, la care au participat peste 100.000 de oameni veniți din toate colțurile provinciilor aflate sub stăpânire austro-ungară (din Banat, Transilvania, Crișana și Maramureș) pentru a-și exprima voința de unire cu țara, a fost imortalizat de Samuilă S. Mârza, zis și “fotograful Unirii” din satul Galțiu, județul Alba.

Istoricul Liviu Zgârciu arată că Samuilă S. Mârza a ajuns “fotograful Unirii” dintr-o întâmplare, deoarece fotograful german Arthur Bach, angajat oficial de către organizatorii Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, nu s-a prezentat pentru a imortaliza evenimentul.

Fotografiile realizate de S. Mârza, redau aspecte premergătoare Marii Uniri, momentul propriu-zis al Adunării Naționale din 1 Decembrie 1918 precum și evenimente importante desfășurate la sfârșitul anului 1918 și începutul anului 1919. Neavând permis de a intra în Sala Unirii, nu există nici o fotografie din timpul desfășurării evenimentului.

Precizăm că în anul 1919 au fost realizat, în puține exemplare, un Album cu aspecte de la festivitățile organizate la 1 Decembrie 1918 intitulat “Marea

Adunare de la Alba Iulia în chipuri”, exemplare care au fost oferite unor personalități ale vremii: Regelui Ferdinand I, primului ministru I.I.C. Brătianu, istoricului Nicolae Iorga, episcopului greco-catolic Iuliu Hossu, omului politic Iuliu Maniu, generalului francez H.M. Berthelot, precum și colonelului Vasile Găgiu, comandantul Regimentului 5 Vânători din Craiova. Un exemplar a fost depus de delegația română la Conferința de Pace de la Versailles.

Până acum se cunoștea că s-au păstrat doar trei exemplare din acel album: al lui Iuliu Hossu, existent la Episcopia Greco-Catolică din Cluj, al istoricului Nicolae Iorga, păstrat la Biblioteca Academiei Române și cel al lui Iuliu Maniu, aflat la Arhivele Naționale.

De curând a fost descoperit faptul că la cele trei exemplare se adaugă și exemplarul primit de colonelul Vasile Găgiu, comandantul Regimentului 5 Vânători din Craiova, care a fost prima unitate a Armatei Române intrată în Alba Iulia, la 19 decembrie 1918, după înfăpuirea Marii Uniri. Consiliul Național Român a organizat o primire triumfală Regimentului 5 Vânători, din Craiova, primire care este imortalizată și în Album.

Între fotografiile din album se află una cu drapelul de luptă al unității craiovene, 10 imagini cu primirea generalului H. M. Berthelot la Alba Iulia și 8 imagini cu militarii craioveni, în frunte cu colonelul Vasile Găgiu, în mijlocul oficialităților și civililor din Alba Iulia.

Albumul „Alba Iulia în 1 Decembrie 1918” (dăruit și colonelului Vasile Găgiu, comandantul Regimentului 5 Vânători) prezintă un document important din istoria neamului nostru și are o valoare deosebită și datorită faptului că s-au păstrat foarte puține exemplare de la cei cărora le-au fost înmânate. Muzeul Olteniei este, cum spuneam, între cele patru prestigioase instituții din țară posesoare ale Albumului, grație urmașilor colonelului Vasile Găgiu.

Ioana HEIDEL - Germania

În așteptarea trecutului
- fragment de roman -

...

– Îți mulțumesc, Flavia, fiindcă mi-ai reamintit de această întâmplare și nu oricum, ci cu lux de amănunte. Însă chiar crezi că eu o uitasem? Eu mi-am făcut pentru tine griji mai mari

decât îți poți imagina. Ideea fusese doar a mea și mult timp am avut muștrări de conștiință.

– Ah, uită, i-a zis Flavia, cine știe ce ne mai rezervă viitorul!

– Și acum ce se va întâmpla cu concediul nostru, renunțăm din cauza acestei întâmplări? De data asta tu decizi, nu mai vreau să fiu singur vinovat. Dacă totuși ne hotărâm să plecăm la munte, va trebui să fim mult mai prevăzători.

– Așa vom face, vom merge numai pe cărări marcate, care nu ne pun viața în pericol, i-a confirmat Flavia.

– Bineînțeles că nu ne vom abate de la traseul marcat, acum în plină iarnă, când stratul de zăpadă poate fi destul de mare. Nici nu este nevoie de atâtea discuții, doar nu este prima dată când facem o excursie la munte pe timp de iarnă, a asigurat-o Florin.

– Tocmai faptul că drumurile sunt acoperite cu zăpadă mă îngrijorează. La peste două mii de metri nu aștepta ca zăpada să fie curățată ca pe bulevard. Drumul de munte, mai ales iarna, nu este un drum de promenadă.

– Nu te știam chiar așa de pesimistă. Atunci pentru ce ai investit o grămadă de bani în echipamentul cel nou? Trebuie neapărat inaugurat!

Câteva zile de pregătiri au fost suficiente pentru ca cei doi, încrezători în propriile forțe și convingși că norocul le va fi alături, să pornească într-o nouă aventură. Dacă totul ar fi mers după plan, ar fi trebuit să ajungă la poalele muntelui în jurul orei două după amiază. Trei-patru ore de urcuș i-ar fi dus la cabană înainte să se lase întunericul. Dacă...

Ocupaseră de mult locurile rezervate în tren, se făcuseră cât se poate de comozi folosind restul timpului ce-i despărțea de gara de destinație, răsfoind fiecare câte o carte. Era un tren rapid, care saluta în goană o gară după alta, oprindu-se doar în gări mai mari.

Florin își aruncă privirea pe fereastră și, dintr-o dată, un fior îl străpunge.

– Flavia, cred că ne-am urcat în alt tren. Nu cunosc zona în care ne aflăm. Abia acum am trecut de o gară al cărei nume nu-mi spune nimic.

– Și ce facem în situația asta?, a întrebat Flavia speriată.

– Întâi trebuie să mă informez, merg să-l caut pe „nașu“.

Câteva minute mai târziu situația era cât se poate de clară în legătură cu confundarea trenurilor și cât se putea de încălțită în privința legăturilor în direcția de mers ce-i interesa pe cei doi.

– Ați confundat trenul numărul 91101 cu 90101. Direcția în care mergeți acum nu vă este de niciun ajutor. Dacă veți coborî la următoarea stație, veți avea abia peste patru ore o legătură în direcția bună, i-a informat conductorul.

Erau într-o mare încurcătură. Gândurile le zburau la cei zece kilometri pe care-i aveau de străbătut de la gară până la poalele muntelui. Apoi urcușul prin întuneric, ținând cont și de povara rucsacurilor de peste treizeci de kilograme fiecare, pline ochi cu mâncare pentru două săptămâni, plus câteva sticle de apă și sucuri pentru drum.

– Eu propun să ne întoarcem. Ce mai contează o zi încoace, încolo. Măine pornim la timp și vom fi mai prevăzători, a propus Flavia.

– Nici vorbă, s-a impus Florin. Ce facem cu atâta mâncare? Vrei să se altereze? Odată ajunși la munte nu mai avem această grijă. O punem pe terasă și până dimineața este înghețată tun.

– Și dacă nu ne descurcăm prin întuneric? Merită să ne riscăm viețile pentru câteva kilograme de mâncare?

– Am pornit la drum, mergem mai departe! Se spune că, dacă te întorci, ai ghinion.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Aceste cuvinte au convins-o pe Flavia să fie de aceeași părere cu Florin, în speranța că vor fi scutiți de surprize.

Cei zece kilometri de la gară și până la poalele muntelui însemnau ritm și viteză pe un drum pietruit. Rucsacurile deloc ușoare erau o povară imensă pentru umerii lor neobișnuiți cu greutatea. Cu voință, cu puterea tinereții, dar și cu un pic de noroc lucrurile se pot simplifica dintr-o clipă în alta. Din depărta-re se auzea un zgomot ce se amplifică din ce în ce.

– Poate avem noroc, zice Flavia. După zgomot, pare a fi un tractor, însă ce mai contează, nu mai putem avea și pretenții. Măcar de ne-ar despovăra spinările de această greutate, chiar și numai pentru cinci kilometri și tot ar fi un câștig. Nu mai vorbesc de scurtarea drumului...

– Este într-adevăr un tractor. Îl văd deja. Să sperăm că va avea locuri disponibile, altfel ne-am bucurat degeaba, zice Florin ușor descumpănit.

Au făcut o pauză în așteptarea norocului. De tractor era agățată o platformă, un fel de remorcă din scândură, fără obloane laterale, folosită probabil pentru transportul buștenilor.

– Vreți să ajungeți la cabană?

– Da, asta ne dorim, însă, după câte ghinioane am avut până acum, nu prea mai suntem optimiști. Am încurcat trenurile și suntem foarte întârziați, l-a informat Florin pe tractorist.

– Din păcate vă pot lua numai până în primul sat, la patru kilometri distanță de aici.

– Mai avem și pretenții?, a intervenit Flavia. Este foarte bine și atât.

După câteva sute de metri, au început adevăratele greutăți. Stratul superficial de zăpadă căzută peste zi se topise și, odată cu lăsarea serii cu temperaturi negative, se transformase într-un strat gros de gheață. Ninsorile abundente din zilele anterioare, a căror grosime depășea pe alocuri un metru, deveniseră aproape imposibil de străpuns cu piciorul.

Încetul cu încetul, aventura celor doi curajoși devenise o luptă pentru supraviețuire. Un picior împântat în zăpadă însemna un efort uriaș pentru a-l aduce pe celălalt la suprafață. Căldura corpului și gerul le transformaseră pantalonii în cruste grele din gheață.

Timpul trecea greu și în defavoarea lor. Nu mai dura mult până când erau constrânși să renunțe la bătălie. Puterile le erau limitate, frigul și oboseala deveniseră dușmani de neînving.

Și nu a fost Flavia cea care s-a predat, așa cum ar fi fost de așteptat, ci Florin. Ajunseseră abia la jumătatea drumului, când, printre respirația greoaie, vocea lui epuizată abia a mai fost în stare să articuleze următoarele cuvinte:

– Flavia, nu mai pot. Asta a fost. Îmi este foarte rău. Sunt amețit și fără orientare. Eu rămân aici. Îți doresc succes și Dumnezeu să te aibă în pază.

– Ce vorbe sunt astea Florin? Vino-ți în fire! Crezi că eu te las să renunți așa ușor? Chiar dacă rucsacurile vor rămâne aici, ne vom ajuta unul pe altul, până ce vom reuși să ajungem la cabană. Să-ți iasă din cap astfel de idei!

– Tu nu înțelegi că nu mai pot?, i-a spus Florin, în timp ce câteva icneli de vomă amestecate cu eforturi de respirație îl chinuiau.

– Facem o pauză acum, aici, în acest loc! Uită-te, este numai zăpadă în jur, privește ce frumoși sunt copacii, nici lor nu le este ușor cu atâta povară și totuși rezistă. Cum îndrăznești să mă lași pe mine singură în acest paradis, când știu cât de mult iubești tu muntele, indiferent de anotimp?

– Ai dreptate, însă când îți spun că nu mă mai ajută puterea, trebuie să mă crezi.

– Eu te cred doar pe jumătate. Acum faci ce îți spun eu. În rucsacul meu sunt câteva cutii cu jeleur, iar în al tău câteva sticle de suc de portocale și lămâie. Vei mânca toate jeleurile și vei bea tot sucul acum, aici, pe loc. Ai nevoie de energie, ca să răzbim până sus.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

– Și cu tine ce se va întâmpla? Mai bine le împărțim, șopti Florin.

– Deocamdată eu nu am nevoie de supliment energetic, așa cum ai tu.

Florin s-a conformat sfaturilor Flaviei, care, între timp, bătătorea zăpada pe un diametru de un metru, în scopul de a crea un teren, pe care Florin să facă genuflexiuni. Flavia nu-l scăpa din ochi. La lumina lanternei, îi urmărea starea generală, din când în când îi număra pulsul, îl pune să facă mișcări contra amortelii picioarelor, îl mobiliza psihic.

Florin era palid ca o lămâie și lipsit de dorința de a continua drumul. Însă Flavia era hotărâtă să nu-l lase să cadă. Orice fărâma de energie era un câștig pentru amândoi.

După o jumătate de oră, toate dulciurile găsiseră calea spre stomacul lui Florin. Bingo!, se bucură Flavia. Spera și iar spera ca Florin să iasă cât de cât din starea prăpăstioasă în care se afla. Ideea Flaviei îi oferise un sprijin doar pe moment și își dorea să fie un început optimist.

Se ajutau reciproc, disperarea îi forța să nu renunțe, deși înaintau cu pași mărunți intercalați de lungi pauze de odihnă. Au reușit după câteva ore de luptă eroică să lase în urma lor poteca străjuită de arbori împovărați.

S-au trezit într-un luminiș alb de o frumuseț rar întâlnită. Dintr-o dată luna, până atunci ascunsă printre podoaba iernii, le-a ieșit în cale întâmpinându-i cu toată strălucirea ei. O frumoasă recompensă a luptei lor pentru supraviețuire. Era însă doar o mică speranță, fiindcă până la cabană drumul nu era fără surprize.

Nu departe, îi întâmpină două barăci de lemn părăsite, cu priciuri. Era un loc de refugiu pentru turiști.

– Măcar vom avea un acoperiș deasupra capului și un pat, fie și fără saltea. Important este să ne putem întinde oasele, a spus Florin.

– Nici vorbă, nu vezi că ferestrele nu au geamuri? Zăpada spulberată intră și iese cum vrea de aici. Vrei să înghețăm? Cele câteva haine din rucsac nu sunt suficiente pentru a înfrunta acest ger. Nici nu ne mai simțim picioarele, așa sunt de înghețate. Acum când se vede cabana vrei să renunți? Niciodată!

– Mai încercăm odată, a acceptat Florin. Măcar de-am avea noroc să găsim pe cineva la cabană pe vremea asta...

– Odată ajunși sus nu ne mai facem griji. Găsim noi o soluție să intrăm înăuntru, chiar cu tot riscul de a forța ușile. Acolo va fi altfel. Vom fi salvați!

Drumul spre cabană era cum nu se putea mai abrupt, încât aveau impresia că urcă direct spre cer. Fiecare metru spre supraviețuire era un câștig inestimabil. Mai erau în jur de cinci sute de metri până la țelul final, când prezența lor a fost simțită de câinii cabanierilor. O haită de cel puțin zece dulăi se îndreptă într-o goană nebună spre cei doi sleiți de puteri. Ca și cum asta le-ar mai fi lipsit! Luptaseră cu toate forțele ca să învingă moartea, rezistaseră și înfruntaseră gerul, depășiseră toate limitele ajungând până aici, iar acum se expuneau pericolului de a fi sfâșiați de o haită de câini!

– Nu te opri din mers! Nu arăta frică! Câinii se apropie doar până la o anumită distanță de oameni. Atacă doar dacă sunt în pericol, dacă fugi de ei sau arăți frică. Trebuie să stăm pe loc și să le observăm reacția. Dacă vorbim cu ei, se liniștesc, încerca Flavia să-l încurajeze pe Florin. Prezența câinilor la cabană este un indiciu că trebuie să existe și cineva care să-i hrănească. Dumnezeu ne-a scutit de o confruntare față în față cu aceste animale. Chiar și domestice, nu se putea niciodată prevedea reacția lor.

Soluția salvatoare a venit tot „de sus“, când, de la balconul cabanei, o voce a răzbit până la noi:

– Este cineva prin apropiere?

– Da, suntem două persoane și avem nevoie urgentă de ajutor, a răspuns Flavia.

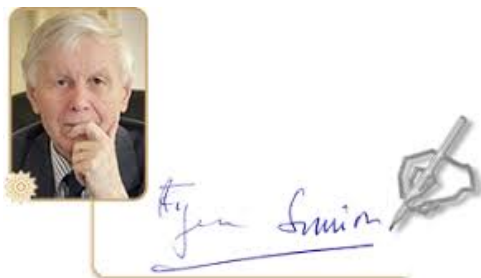
Câteva comenzi hotărâte au potolit câinii care, dintr-o dată, s-au transformat, așa cum se zice, în cei mai buni prieteni ai omului. I-au înconjurat, ba chiar s-au bucurat de prezența noilor musafiri.

Florin și Flavia au prins curaj. Faptul că la cabană se aflau și suflete omenești i-a liniștit. Puteri nebănuite izvorâte din dorința de a răzbate se nasc ca din nimic contribuind la regenerarea stării psihice și fizice. Cu câteva minute în urmă aproape că își rostiseră ultima rugăciune, reversul medaliei însemna speranță și dorința de a trăi.

Ultima sută de metri în compania și bucuria gazdelor patrupede a fost cea mai ușor de înfruntat. În ajutor le sărea speranța, bucuria reușitei, începutul unei uitări, aceea a unui coșmar, ce le-ar fi luat drepul la viață.

Tudor NEDELCEA

Un savant cu nume și renume Eugen Simion, '85

Există o legătură indestructibilă între zona geografică („de unde ești de pământ?”), se întreba odată în satul meu mehedintean) și apariția unor personalități marcante. Bucovina a dat, poate, cei mai iluștri creatori în mai toate domeniile, Rășinariii Sibiului a dat țării mulți academicieni. Observația este valabilă și pentru localitatea prahoveană Chiojdeanca, care a inclus în pantheonul științific și cultural două nume: juristul și istoricul Andrei Rădulescu (1880-1959), fost vicepreședinte și apoi președinte al Academiei Române (1946-1948), și pe criticul și istoricul literar, eseistul, editorul, omul de bine și managerul (în termeni moderni, chivernisitorul de altădată) de excepție, Eugen Simion.

Deși biografia și întreaga sa activitate științifică și culturală sunt binecunoscute, vom semnală doar câteva repere, ghidându-ne, îndeosebi, după fișa întocmită de Mircea Zăciu și Nicolae Bârna pentru *Dicționarul General al Literaturii Române* (inițiat și coordonat de însuși Eugen Simion), vol. S/T (București, Editura Univers Enciclopedic, 2007), din eseul lui Mihai Cimpoi, *Modul de existență: Eugen Simion* (București, Editura Semne, 2013), precum și din cartea lui Marin Diaconu, *Eugen Simion. Profil spiritual* (București, Tracus Arte, 2015).

Eugen Simion s-a născut în familia Sultanei (n. Moise) și a lui Dragomir Simion, la 25 mai 1933 („data nu este riguros exactă”, spune fiica sa, Mihaela Constantinescu, profesor universitar, traducătoare și eseistă, nașterea fiind înregistrată „cu două zile mai târziu dintr-o eroare de transcriere”). Părinții săi au trecut la cele veșnice la o vârstă respectabilă (tatăl, la 92 de ani, mama, la 94 de ani), longevitate creatoare pe care le-au transmis-o și fiului lor. Școala primară o face în satul natal (1940-1944), liceul la Ploiești (1944-1952) dimpreună cu Nichita Stănescu, iar facultatea la București (1952-1957), având profesori de seamă: Tudor Vianu, Al. Rosetti, Iorgu Iordan, J. Byck. Admiterea la facultatea a fost cu peripeții, fiind respins, pe bază de dosar, de Petru Creția, admis doar la intervenția lui Ghiță Florea.

În anul al V-lea al Facultății de Filologie (1956-1957) a fost cooptat colaborator extern în colectivul „Eminescu”, coordonat de Perpessicius, spre a continua ediția academică inaugurată în 1933 („A fost pentru mine, june student filolog, în pragul absolvirii, o șansă enormă de a citi manuscrisele lui Eminescu și de a mă iniția într-o disciplină extrem de dificilă și, în același timp, foarte onorantă pentru un intelectual român: editarea textelor eminesciene. Această experiență a durat, cu intermitență, până în 1964, când am publicat prima carte «Proza lui Eminescu»”. Vezi Pavel Țugui, *File de istorie culturală*, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2009, p. 407-436).

Dar, așa cum avea să i se întâmple și mai târziu, conform zicalei „nicio faptă bună nu rămâne nepe-depsită”, a fost „implicat” în „contrarevoluția de la Budapesta” din 1956, ca participant la o adunare studențească, alături de D.D. Panaitescu, ultimul arestat pentru „omisiune de denunț” (precum I.D. Sîrbu). Spunând adevărul (și nu „adevărul lor”), ca martor al apărării, Eugen Simion a fost exclus din UTM, repartizat într-un sat izolat de lângă Măcin (deși era șef de promoție). Neacceptând postul, a fost șomer timp de cinci ani, dar a continuat transcrierea *Aventurile Faraonului Tlă* și *Dicționarul de rime*. În 1962, este redactor la „Gazeta literară”, iar din 1964, revine la facultate, ca asistent, lector în 1967, conferențiar în 1971 și profesor în 1990.

Referitor la persecuția politică împotriva sa, Eugen Simion n-a făcut un caz de dizidență, cum au făcut acei scriitori care i-au trimis o scrisoare președintelui Uniunii Scriitorilor, D.R. Popescu („au vrut să-i dea o palmă lui Ceaușescu pe obrazul lui D.R. Popescu”, comenta malițios-realist Fănuș Neagu). „Vreau să spun că nu solicit răsplata jertfei patriotice și nici n-am de gând s-o fac vreodată. Consider doar că istoria din 1956-1957 (prelungită până în 1962) face parte din existența mea. Mi-o asum și sunt mulțumit că tânărul de 23 de ani a reușit, fără să facă vreun compromis major, să-și salveze șira spinării [...] Atunci am descoperit, pe propria piele, ce înseamnă nemernicia, lașitatea și, pur și simplu, ura abisală a răului, a abominabilei injustiții”, mărturisește Eugen Simion (Pavel Țugui, *op.cit.*, p. 436).

Sub conducerea științifică a lui Șerban Cioculescu, obține titlul de doctor în filologie, în 1969, cu o teză despre Eugen Lovinescu (tipărită în 1971, sub titlul *Eugen Lovinescu, scepticul mântuit*). Între 1970-1973 este lector la Universitatea Paris IV, Sorbonne, perioadă evocată în *Timpul trăirii, timpul*

Aniversare • Aniversare • Aniversare • Aniversare • Aniversare

mărturisirii (1977). În 1974 obține o bursă de studii în R.F. Germania, scriind un jurnal german, *Sfîdarea retoricii* (1985).

Debutază revuistic în „Tribuna”(1958), cu un studiu despre *Caietele Eminescu*, și editorial cu *Proza lui Eminescu* (1964).

După 1989, refuză să intre în politică, militează doar pentru „încitarea la toleranță”. Înființează sau devine membru doar la unele instituții sau asociații nonpolitice: Grupul Interdisciplinar de Reflecție (1990), președintele Comitetului Național Român UNESCO pentru Deceniul Mondial al Dezvoltării Culturale (1990), membru al Asociației Internaționale a Criticilor Literari de la Paris (1992), membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (1999), al Academiei de Științe Morale și Politice a Franței (2004), al Academiei Greciei (2005, singurul român!), al Academiei Regale a Doctorilor din Barcelona, al Academiei Europene (Londra), al Academiei Regale de Științe din Danemarca etc., doctor honoris causa al mai multor universități din țară și străinătate, director al Institutului de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, președintele executiv al Fundației Naționale pentru Știință și Artă (înființată în 1991, alături de acad. Maya Simionescu), directorul revistei „Caiete critice”.

A primit de cinci ori premiul Uniunii Scriitorilor în 1965, 1976, 1980, 1984, 1985 (în prezent, exclus din obștea scriitoricească), premiul Academiei (1977), premiul „Omnia” al Uniunii Scriitorilor din Moldova, este cetățean de onoare al Craiovei și al altor orașe din țară.

I s-a acordat Ordinul Național „Steaua României” în grad de Mare Cruce, Ordinul brazilian „Crucea Sudului”, Ordinul și Diploma daneză „Comandor de gr. I al Ordinului Danebrog, Legiunea de Onoare a Franței (în 2002) etc.

La 9 martie 1991 este ales membru corespondent al Academiei Române, iar membru titular la 12 martie 1992, discursul de recepție fiind *Laudă criticii român*. În acest înalt for științific, Eugen Simion a îndeplinit funcția de vicepreședinte (1 februarie 1994-16 ianuarie 1998), președinte interimar (15 octombrie 1997-16 ianuarie 1998) și președinte (16 ianuarie 1998-4 aprilie 2006), președinte al Secției de Filologie și Literatură (din 2006), fiind considerat unul dintre cei mai apreciați președinți ai Academiei Române. În această calitate, dovedind competență managerială de excepție, Eugen Simion a inițiat și finalizat proiecte naționale de avengură și de maximă necesitate: *Dicționarul General al Literaturii Române* (în anul centenar va apare ediția a II-a, în zece volume), *Dicționarul General al Limbii române*, un dicționar etnologic, *Tratatul de istorie a românilor* (în zece volume, înlocuindu-l pe cel al lui M. Roller), atlase lingvistice, etnofolclorice etc.

Eugen Simion este un „*spiritus rectus*” al vremurilor noastre, precum altădată Titu Maiorescu (pentru epoca marilor clasici) sau G. Călinescu (pentru perioada interbelică). El s-a impus și a impus discipolilor săi (care nu l-au trădat) studiind critică a fenomenului literar doar pe criterii estetice, fără prejudecăți sau implicare politică, după o documentare riguroasă, cu pertinente comentarii pe text și în context. „*Să fim naționali cu fața spre universalitate*”, ne îndeamnă Profesorul. Precum o cumpănă cu două ciuturi, Eugen Simion ne mai îndeamnă să-i urmăm modelul (el însuși având cultul prieteniei). „*Îi sfătuiesc pe tinerii mei prieteni să mizeze pe el [adică pe modelul Eugen Simion, cum îi mărturisește lui Andrei Grigor]. Nu vor avea motive, îi asigur, să regrete. Mai ales că nu le cer nimic în schimb. Le sugerez doar să creadă în adevăr. Și le cer să nu trișeze cu ideile. Nu-i deloc rentabil*”.

În „*cuvânt înainte*” la excelenta carte a lui Mihai Cimpoi, *Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic* (Chișinău, Editura Guvinas, 2012), Eugen Simion îl compară pe criticul basarabean cu un răzeș din timpul lui Ștefan cel Mare, adică „*voinic, țeapăn, nicio-dată grăbit, cu vorba domoală [...] Ține drumul drept, pe la mijloc, și, de-i pornit într-o direcție, n-o schimbă până nu ajunge la locul convenit*”. O caracterizare asemănătoare celei făcute de G. Călinescu lui N. Iorga.

La rândul său, confratele și prietenul său de la Chișinău, Mihai Cimpoi îl descrie, în opinia noastră, complet și excelent: „*Ceea ce impresionează, în primul rând, în cazul lui Eugen Simion este spectacolul intelectual excepțional pe care îl dă an de an și zi de zi, cu o consecvență și verticalitate statornică, pe care nu i le-au surpat fazele de tranziție – or, ele au fost multe pe parcursul activității sale! – și facticitățile conjuncturale presante. Îl caracterizează o rezistență lăuntrică față de tot ce contravine statutului ontologic și deontologic al literaturii și criticii literare, al omului de cultură, care este un însemn clar al personalității sale. Căci numai o personalitate poate rezista cu adevărat presiunilor, certurilor, confuziilor de planuri, derutei generale, negativismului resuscitant și poate impune un echilibru al judecăților de valoare și al demersului intelectual*”.

Critica literară, pe care o exercit de 40 de ani, m-a obligat să-mi stăpânesc instinctele de răzvrătire. Strigătele mele de entuziasm sau de indignare în fața operei se potolesc (trebuie să se potolească) atunci când le trec prin încăperile scriitorului”.

Urăm academicianului Eugen Simion ani mulți cu sănătate, întru folosul culturii naționale și spre binele nostru, al tuturor care mai vibrăm cu această Țară!

Marian BARBU

IARĂȘI despre LIVIU REBREANU

Din îndepărtatul Maramureș, am primit la Craiova o ispititoare carte, intitulată sec, științific (à la Nicolae Balotă): **De la Ion al Glanetașului, la Apostol Bologa – doi eroi, două destine**, 2017, semnată de binecunoscutul istoric literar Săluc Horvat.

Îl știam pe distinsul ardelean de mai multă vreme, mai exact de la colaborarea mea târzie la revista *Nord Literar*, de când universitarul Gh. Glodeanu mi-a propus colaborarea. Apoi, l-am cunoscut pe Gheorghe Pârja, mai apoi pe Daniela Sitar-Tăut. Apoi... Apoi... Și dintr-odată, revista a intrat în atenția mea, lună de lună, avându-l ca director executiv pe Domnul Săluc Horvat.

Îl percepușem ca fiind în-drăgostit de Eminescu – are fructuoase și laudabile contribuții în domeniu. Acum se dovedește un foarte bun înțelegător al lui Liviu Rebreanu, pedalând pe două din romanele lui – sigur cele mai importante: **Ion** și **Pădurea spânzuraților**. Unul cu predominante probleme sociale, celălalt, în registru teoretic, al conștiinței și frământărilor psihice, în momente cheie ale vieții.

Sunt două cărți de bază ale literaturii interbelice – și nu numai – ale unui autor european, care a știut să ardă etapele periculoase ale culturii române și să dea două capodopere, într-un timp plin de grele învălmășiri sociale și politice, ale lumii ante și postbelice ale primului război mondial.

Experiența de nuvelist român – după numeroasele popasuri în limbile maghiară și germană, cu diverse – trebuie datată de la 15 octombrie, 1909, când Liviu Rebreanu sosește în București. Prin Ilarie Chendi, ajunge la *Cenacul* lui Mihail Dragomirescu. Severul critic literar, încântat de proza pe care o scria ardeleanul – vezi publicarea în *Convorbiri critice*, pe luna august a nuvelei *Golanii* –, îi oferă postul de secretar de redacție al revistei sale.

Este din ce în ce mai cucerit de ofertele profesionale. La Craiova, Emil Gârleanu, fiind numit director al Teatrului Național, îi oferă postul de secretar literar. Două reviste de prestigiu –

Luceafărul și *Viața Românească* își deschid paginile cu multă generozitate noului venit.

În 1912, odată cu apariția vol. de debut, la Orăștie, *Frământări*, nuvelistul în limba română își dovedește sieși că-și cunoaște pe deplin destinul valah. Continuă cu volumele *Mărturisiri* și *Golanii*, *Calvarul*. În decembrie 29, 1919, i se joacă piesa *Cadriul*.

Aceste prezumtive scrieri pregătesc, într-un fel, apariția romanului *Ion*, din 20 noiembrie 1920. El a constituit o încununare literară a scrișului rebrenian și o premieră națională a temei pământului care, prin extindere, în înveșnicirea ei în specificul românesc. Este, de fapt, prima

mare bornă tematică pe care străinătatea o recunoaște și o citează.

Cartea Domnului Săluc Horvat se construiește aidoma schemei din edițiile colecției de *Texte comentate*, a Editurii Eminescu, din București. Misiunea de astăzi a Editurii „Școala Ardeleană”, din Cluj – Napoca, se dovedește, cu nimic mai prejos, prin asemenea înscrisuri de nobilă acuratețe științifică.

Dacă înainte pe Săluc Horvat îl prenumăram printre pasionații de opera și viața lui Eminescu (vezi una dintre contribuțiile acestea), de acum, se cuvine să-l identificăm printre mulții contribuabili la descifrarea sensurilor operelor și ale lui Liviu Rebreanu. Cu osebire, ale celor două romane, comentate *par lui même*.

Comentariul simpatetic, pe care îl inițiază în jurul celor două romane, după cum ingenios a sesizat prefațatorul, distinsul Mircea Muthu, clarifică multe semne de întrebare pe care și le pune fiecare generație de cititori.

Meritul inconfundabil se află în analizele de caz ale personajelor despre care istoricul literar face vorbire, în cadrul unei cazuistici de fond. Vreau să spun că Săluc Horvat dezvoltă volute narrative în jurul fiecărui personaj în parte, cred pentru asimilarea de nuanțe. Se detașează comentariile circumscrise personajelor Ion (Pop al Glanetașului), Vasile Baci, George Bulbuc – în general nume de bărbați, după o concepție filozofică a nemților. Mai apăsător este această teorie

Istorie literară • Istorie literară • Istorie literară • Istorie literară • Istorie literară

în *Pădurea spânzuraților*. Aici criza de conștiință se ivește mai des și vizibil la mai mulți intelectuali, și de o parte și de alta, începând cu Apostol Bologa. Chiar și oficialii Klapka și Karg au crize de conștiință. Dar puși în fața unei situații limită, cum era războiul, trebuiau să decidă rapid și fără remușcări. Datoria, înainte de toate!

Este aici o resuscitare, dacă nu o actualizare a uneia din temele Renașterii. Numai că se verifică în cu totul și în alte condiții, și sociale și politice. Deducem că ciclicitatea temelor este omniprezentă în literatura lumii. Și cum am convenit că Liviu Rebreanu se preumbla destul de lejer în literaturile maghiară și germană, deducem înțelepciunea afirmației mele. Ba mai mult, cât de minoră era literatura română, fie și pe cele două paliere – socială și de conștiință – pe care el, Liviu Rebreanu le-a statornicit, dându-le viabilitate, consens și reperabilitate.

Cele două cărți au rămas, peste timp, ca un far pentru a lumina, înainte și după, personalitatea unui scris și a unui scriitor. Iar domnul Săluc Horvat a confirmat cumva cultul românilor pentru reprezentanții scriitorilor în veacul vecilor.

Astăzi, când literatura noastră, romanul în speță, sub tăvălugul modelelor străine, nu întotdeauna cele mai fericite, are o criză a decăderii prelungite. Mai ales sub raport stilistic și mai mult tematic.

Istoricul literar de azi nu s-a lăsat influențat în niciun fel de scrierile contemporane sieși, el a fost mână-n mână cu tradiția. Ba, didactic, de câte ori s-a ivit ocazia, a despărțit apele în două: biografiile personajelor, de o parte, cu forma lor civilă de existență, și postură literară, inventată de autor, în datele statistice ale durabilității literare.

Săluc Horvat a dat viață tuturor personajelor literare și, substituindu-se creatorului acestuia, le-a comentat ca atare.

Știind cui se adresează cartea sa - „vârstelor formative din mediul liceal” - , ca un ghid din antichitatea romană, coboară în pădurea de semne, luminând calea învățăceilor, până la ieșirea din subterana semnificațiilor, până la ajungerea simbolurilor din context, și până mai departe.

Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică

Constantin PĂDUREANU

A fugit de Sânziene

Soarele se înălțase la jumătatea cerului,
Vestind amiaza unei zile înșorite și tăcute,
Încât murmurul câmpiei se auzea
În Rudarii Olteniei ca bocetul
Înfundat al unei bătrâne răgușite,
Iar clocotul Jiului părea un plâns tânguitor.
În timp ce, din când în când,
Adieri scurte de vânt veneau de la sud
Și se pierdeau în umbra
Limpede și rece a caselor.
Zora Albiș se afla peste tot,
Repezea vorbele acolo unde trebuiau repezite,
Mângâia și lăuda acolo unde
I se părea că se cuvine.
Era ca o suveică cu multe și mărunte ițe,
Cu multă urzeală
Și cu mai multă îndrăzneală.
Muierea asta a lui Nicușor Albiș
Avea trup de nevăstuică
Lunecoasă de baltă,

Cu perii lucioși
Și cu ochii ca licuricii.
Zora spunea vecinilor ei
Că nu înțelegea deloc
Cum de pot unii să permită
Nevestelor să-i joace pe sprâncene
După cum le năvălesc pe ele poftete.

Nicușor Albiș, bărbatu-său, butucul cu mustăți,
Măgar închiriat în averea muierii,
Moldoveanul cu pumnul ca un baros,
Care vorbea o dată în zi,
Îți frângea degetele,
Dacă dădeai noroc cu el
Și te spăla cu lumini de fulgere albastre
Dacă încercai să-i întorci vorba.
Dar, cu toate astea, ei doi
Nu prea aveau multe în comun.
Vasile Zgaibă, văru-său, a glumit cu el
Despre nevastă-sa, că le luase lumea seama

Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică

Și Butucul l-a repezit cât ai zice pește:
- Bă, Vasile, nu-mi zici mie ție
Și nevastei mele fă, ai auzit ?!
- Bine, vericule, dar vezi să nu pierzi căruța,
Că se dă ea toată ziua huța.
Zora își simțea sufletul deschis
Ca un câmp primăvara la amiază,
Iar ea era marginea livezii din preajma izvorului,
Plină de iarbă și smălțuită cu maci.
Pentru o muiere tânără ca ea
Viața pe care o ducea se izânisese
Și nu mai avea nici un chichirez
Fără un tânăr și frumos amarez.
Îi sfârâiau călcăiele după alții.

Trupul femeii fremăta și aștepta
Pe cineva care s-o înțeleagă.
Zora, muierea asta pe care
Numai o herghelie de armăsari,
Năvăliți la iepe împărătești,
O mai sătura,
A fugit de Sânziene
Cu un hăndrălău de electrician,
Un dănac din Balta Verde
Mai mic decât ea cu cinci ani.
Și a rămas Nicușor Albiș
Fără muiere
Și cu buzele umflate.

Virgil DUMITRESCU

Natură moartă într-o gară din sud

La opt și opt trebuia să sosească, la opt și opt a sosit.
punctualitatea feroviară mă obligă s-aștept vorbindu-se japoneza.

ștergeam cu perdeluța geamul aburit și mă zgâiam la forfota

de afară, la peronul cotropit

de refugiații neomoderni
uzmindu-se cu bagajele, dinspre nord, dinspre vest,
contopindu-se cu sudiștii curgând dinspre Dunăre,
în lichidare
de familii tradiționale.
săream cu ei până să mă dezmeticesc dintr-o garnitură
în alta, ocheam un compartiment gol, rara avis,
cu excepția de rigoare asupra căreia nu insist. totul cu mine
spre Est.

tipul cu tricou Dusseldorf care s-a plasat strategic la ușă
coboară și aprinde o marlboro. pufăie tacticos.
un țigănuș cu lațe până peste urechi, cum într-un alt ev moda
va face furori, plus tatuajele, traversează în fugă liniile
și se oprește fix sub nasul tipului cu tricou Dusseldorf.

un câine flocos ține de șase, o doamnă grasă aruncă un rest de covrig, două ciori aterizează între traverse și ciugulesc numai ele știu ce.

țuțuroiul la care în toiul verii făceau coadă cei ce n-aveau

timp de o bere la umbră, nu mai există. un lacăt cât plosca

pe ușa "Navetistului cu noroc" deschis tuturor 24 de ore

din 24

va să dea de-nțeles că din berea la halbă ca și din pilaful

la farfurie ciobită n-a rămas decât pohta pribeagă

a unui client rătăcit. îl caut și-acum

pe omul în cărje, cu laba înțepenită a piciorului drept,

poate din război, poate din accident,

purta un chipiu de soldat și un veston până dincolo de genunchi. (legenda:) i-au găsit

într-un beci după revoluție un morman de sticle pline

cu bani, sute de mii, de s-a crucit lumea.

pufăie ca înecatul și țigănușul cu lațe peste urechi, câinele flocos își roade covrigul din coadă.

în vagonul de inter-city ducând peste munți – stau și număr –

se găsesc opt bărbați, cinci femei în vârstă, trei tinere

Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică

și un prichindel. telefonul fără fir
funcționează de la plecare, așa că s-a ajuns într-un
punct
în care perspectivele bunăstării materiale lasă mult
de dorit.

și noi unde suntem? ca și cum n-am avea trup,
refulăm
trâmbe de praf saharian până nu se mai vede
om cu tovarăș,
încingem aspiratoarele, îi îmbrăcăm pe toți în una
și aceeași
culoare neconvertibilă; ca și cum n-am avea
cuvinte,
limbile de Guban au ajuns să se vândă
la suprapreț, cu acordul superior dintre subiectul
dedus
și predicatorul indus.

în hârbul care făcea legătura cu urbea reședință de
județ
nu mai intră nici muștele, din simplul motiv
că și-a mâncat mălăiul, iar în autobuzul cel nou
comandat
la o uzină de profil românească
și blocat pe serpentinele piscurilor virgine
constructorul băgase ceva talent încă din deceniul
trecut, captivitatea având să dureze.
fumul dens de țigară, ciorba reîncălzită, "sosește
la prima" din megafon,
coborâtul și mersul pe jos până acasă – toate
acestea
stau lipite de retina memoriei ca timbrul de plic.

am auzit japoneza vorbindu-se lângă mine la o
filmare
cu pinteni. trenul inconfundabil al călătoriilor
mele
prin sihăstrie
trăsese la un peron pe care niciodată n-am pus
piciorul,
picior de pod peste Olt să fi fost.
devenisem produsul imaginar al propriului ego.
născută la Hiroshima, născută la Hiroshima,
a repetat până mi-am revenit, și asta
m-a costat o viață.

Dumnezeu nu călătorește noaptea

Îmi acopăr ochii cu palmele și mă rog, nu știu ce
mi-a venit
să-mi acopăr ochii cu palmele, vagonul mă leagănă,
de ce nu vă acoperiți cu sacoul dacă doriți s-ați piți,
și simt
că femeia a văzut multe la viața ei făcând economie
de bec, îmi place să mă iau la palme când mă culc
în lipsa
îngerului care întârzie,
și ea zâmbește larg, îi văd dinții de porțelan, râde,
ca să adorm împăcat, doamnă, și ea râde, de ce
împăcat,
pentru că păcătuiește nevrednicul din mine,
doamnă,
nu e zi să nu i se întâmple cu voie și fără voie,
după care îmi acopăr ochii cu sacoul agățat în
cuierul
din colț al compartimentului și mă rog să ajung la
ora indicată în mers, altminteri pierd legătura,
când vocea caldă a femeii se intersectează cu
întrebarea
rostogolită a conductorului, pentru a treia oară,
cine s-a mai urcat, vă rog,
efectul sacoului tras peste față ca o pătură cu
mâneci
se lasă așteptat, mă descopăr, becul din plafon
se stinge și se aprinde în funcție de o cauză pe care
nu o cunosc și n-am de gând s-o cunosc, dar până
unde
călătoriți, se interesează femeia oarecum intim,
până unde se întâlnesc liniile, doamnă, și ea zâmbește
larg,
i se văd dinții de porțelan, liniile astea nu se
întâlnesc
nicăieri, domnule, la infinit, știți asta, iar
Dumnezeu
nu călătorește noaptea, n-are cum zări capătul,
doamnă,
despre liniile mele din palmă ziceam,
chit că Dumnezeu nu călătorește noaptea, dar, la
raze,
așa cum sunt ele, se văd și din cosmos, îmi acopăr
ochii cu palmele și mă rog, instant îi visez dinții
de porțelan și gura ei zâmbind larg,
de ce nu vă acoperiți cu sacoul dacă doriți s-ați piți,
și vagonul mă leagănă.

Paul ARETZU

Muntele Viu

(note de drum)

poem în mai multe părți

III. Un fel de autobuz intelectual

*

Corabia ca un mic oraș cu sfinți. în valurile pustiei din inima pustiei. regele găsimu-se între morți. ca noi toți. în pustie, părinți spovedind, aplecați cu urechea la

buzele dreptcredincioșilor. măgăruși cu hamuri scrise ducând samare. prin nisipul clipelor, câini vorbitori. copii cu mâini cufundate în piept, cu fețe de crini. printre buturugi de măslini. prinși în furtuna fără sfârșit a rugăciunii, abia ne ținem pe loc.

*

Scriu în mic așternut de hârtie. și ne izbăvește pe noi de toată nevoia și necazul. timpul așteaptă la poarta bisericii, în arterele cerșetorului. suit în inima mea, scriu în mormântul de hârtie. și haina luminează peste noi. cântând prin lama cuvântului sfântului autor.

*

Trupul epuizat văzu stele murind în groapa din cer. sfântul dormitând în groapa din cer. în singurătatea fumurie imensă. între părți un lan de iarbă pe care pășteau cocori. văzu poate având ochi în plus. cum moartea e foarte lungă.

*

Cum dispărea o vorbire, își înfășura capul în cârpe și cobora în afunduri, cu o lampă. în muntele nisipos. să așeze roatele de la carul primordial. călca în pământul blând. îl dureau picioarele. din toate părțile, venea peste el pământ ca negura. răsăreau din el frunze cu tot ascunsul lor. și a întins mâna să ia paharul aflat pe raza absenței. așezat pe fundul gropii, printre cei scoși dintre morți.

*

Orb fiind, îl trăgea altcineva printre sunete și mirosuri. printre stâlpii moi ai puzderiei de clipe. peste grâul cuvintelor răsucit. după ce asudase la cântatul utreniei. simțind ca o fereastră în creștet. stupar al cerurilor fără de asemănare. primul copac înflorit smuls. în grădini cu păsări spirituale. într-un catastif stătător. morți scoși de prin uliți. așteptând o corabie de pâine trasă de un melc.

*

Asemenea mult dorite cărți. în care stau ascunși lei nemuritori. sau retrași în mănăstiri. pentru citirea lor. a literelor adevărate. cu mulți ani în urmă. cărți pentru copiere. pentru ambele drumuri. pregătind astfel liniștea potrivită. așazisele cărți ca făcătorii de rugăciuni. în sfânt și neprihănit loc. adică la o asemenea citire cu ochii întorși în inima ca soarele strălucind.

Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică • Lirică

Petruș ANDREI

Testament

Vă las averi nemăsurate:
Întreaga dragoste de viață,
Un dor nestins de libertate
Și-a limbii unică dulceață.

Vă las și munții cu izvoare
Și-o țară-atâta de bogată,
Că de popoare migratoare,
A fost și încă e furată.

Vă las credința strămoșească
Și ea în veci de veci să fie,
Prin grija cea dumnezeiască
Să faceți noua Românie!

Nici o cultură...

Nici o cultură nu-i inferioară
Dar unele mai bine sunt vândute
Și de aceea ele-s mai avute
Iar nu că una e superioară.

Sunt unele culturi abia născute
Și anevoie ele se strecoară
Pe-o uliță sau pe o ulicioară
Și ele trebuie recunoscute.

Străbat cărări încă nestrăbătute
Dar au vigoare-n ele și virtute
Și în cultura lumii-or să rămână.

Nu am complexe, cum avea Goleacu,
Iar Everestul nostru-i EMINESCU,
Sunt vanitos: cultura mea-i română.

La Louvre

La Louvre-nveți ce e perfecțiunea
E tot ce-nseamnă veșnicie-n artă,
Umana existență nu-i deșartă
Când ea pe culmi înalță națiunea.

De pildă, un tablou „Natură moartă”
Rivalizează cu Creațiunea,
Că în impas ajunge națiunea
Și se preface într-o liră spartă.

Ca să vezi totul nu-ți ajunge-o viață,
Din prima clipă mintea îți îngheață
Ca la cel mai desăvârșit spectacol.

Când cauți în mormanul de cuvinte
Doar unul singur îți mai vine-n minte
Muzeul Louvre este un miracol.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Victor RUSU

Sub semnul puternicului reviriment al memorialisticii

Puternicul reviriment al memorialisticii, care a marcat în chip surprinzător, dar extrem de benefic, activitatea de creație și editorială de după anul 1989, face să vadă lumina tiparului mereu alte volume remarcabile de acest gen. O dovadă elocventă, în plus, a acestei dimensiuni creatoare a scrisului românesc actual, o constituie, ca să dăm un singur exemplu, faptul că, numai în județul Mehedinți, într-o singură săptămână, au fost lansate, sau sunt în curs de apariție imediată, trei volume de o reală valoare documentară și estetică: „Arhiva groazei” de Dumitru ANDRECA, volum a cărui substanță o dau convorbiri cu foști deținuți politici și deportați în Bărăgan, „Ultimul partizan și luptător anticomunist în viață” de Ileana MATEESCU și volumul de memorialistică al fostului ofițer de poliție judiciară, Dumitru TUDOR.

Aflat de câțiva ani la onorabila vârstă a pensionării, fostul ofițer, cunoscut și apreciat deja de iubitorii de literatură din Mehedinți, în calitate de gazetar de investigație, dinamic, percutant și convingător în toate demersurile sale publicistice, simte nevoia irepresibilă de a-și transcrie cu detașare și umor, într-un stil fluent, expresiv, captivant, secvențe de viață mai semnificative, cu plurale implicații de ordin civic și etic.

Dumitru TUDOR se impune în volumul său „ȘERIFUL”, înainte de toate, ca un bun povestitor, cu un spirit acut de observație și cu capacitatea de a surprinde fapte, gesturi, reacții de ordin comportamentist revelatoare. Calități evidente, care-i facilitează conturarea unor personaje puternic individualizate, memorabile, crearea și restituirea atmosferei unei anumite epoci din istoria contemporană. Înde-

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

lungata, prodigioasă și pasionată sa experiență profesională îi permite memorialistului Dumitru TUDOR să scrie pagini captivante, vii, care-i creează cititorului o puternică și autentică senzație de viață trăită la înalte intensități emoționale.

Cartea „ȘERIFUL” de Dumitru TUDOR mai are și valoarea unei cuprinzătoare radiografii sociale a epocii la care se raportează eroul principal al cărții, autorul însuși fiind un personaj picaresc, foarte pregnant și convingător conturat de acțiunile, faptele și vorbele sale, care este obligat, prin specificul profesiei, să traverseze toate clasele și palierele sociale și să intre în contact direct cu personaje reprezentative ale mai tuturor instituțiilor și mediilor sociale, de la miniștri, până la „clienți” permanenți ai penitenciarelor. De aici, acea notă de autenticitate a peisajului social pitoresc, intens și bogat nuanțat, de aici, consistența epică și viabilitatea estetică a mai tuturor personajelor care evoluează în structurile

narative ale „poveștilor polițienești” semnate de Dumitru TUDOR.

Nota de pitoresc a poveștilor incluse în sumarul volumului „ȘERIFUL” este dată și de stilul marcat, adesea, de cuvinte argotice și de jargon, foarte frecvente în limbajul interlopilor. Volumul de memorialistică „ȘERIFUL” poate fi citit însă și ca un posibil roman autobiografic de formație, ca un bildungsroman, aflat în fază incipientă, de secvențe ce urmează a fi îmbinate mozaical într-o construcție epică mai amplă, solid articulată, în al cărei discurs narativ, eroul principal, „ȘERIFUL” Dumitru TUDOR, câștigă mereu în substanță și își adaugă continuu noi dimensiuni morale, de apărător al legii, ferm, energic, justițiar, dar impresionant de uman, în toate manifestările sale. Încă de la debutul său editorial, Dumitru TUDOR ne convinge, în bună măsură, că este un prozator înzestrat cu nebănuite disponibilități de creație.

Critice • Critice • Critice • Critice • Critice • Critice • Critice • Critice • Critice

Nicolae Dan FRUNTELĂ

Olteanul însorit

L-am reîntâlnit în primăvara lui 2018, la Vâlcea, la un mare festin literar, pe olteanul meu de-acasă, pe **Constantin Pădureanu**, cel debutat în vremea când era student, ehei, acum vreo patruzeci de ani, într-o revistă de tinerețe și de poezie, într-o revistă albastră care răsărea sâmbăta și lumina viața atâtor poeți tineri. Se numea, parcă, „Luceafărul”.

Mi-a dăruit o carte subțire de versuri, *Focuri de Aoleo Mărie*, tipărită de editura „Macedoneanul” din București în 2017. Și m-am bucurat de ea cu tot sufletul, ca atunci când vin ai tăi de-acasă, îți aduc vești despre toți, o sticlă cu zaibăr și un cântec nou.

Constantin Pădureanu este poet „până-n prăsele”, cum îmi place mie să spun. El aduce o baladă lungă din Rudarii Olteniei, sat mitic din câmpia sudistă. Prefața lui Ovidiu Pecican este un omagiu ardelenesc adus unui scriitor eminent oltean. O contradicție în termeni, dacă vreți, dar care nu poate să nu remarce aburul Sorescu, aburul Topârceanu, jocul scăpărător al minții, sucirea cuvintelor până devin mlădioase ca iarba din lunca Jiului și a Dunării.

Ei, Doamne, nu lângă Prévert, nu lângă optzeciști din grupul de acțiune de la Timișoara,

nu acolo e poetul **Constantin Pădureanu**! El este acasă în mitologia satului oltenesc, în obiceiul de Alimori, de Aoleo, Mărie, Mărie. La mine, în Bălăcița de Mehedinți, se zicea: „Aoleo, Moleo/ Ce ți-e, Moleo...”, în deschiderea obiceiului din noaptea sacră de Lăsata Secului, când se aprindeau focuri și se alcătuia o cronică strigată a timpurilor și locurilor.

De acolo sunt toate cuvintele înțelese deplin de Nicolae Rotund, care face o a doua prefață a cărții. În acea noapte fabuloasă de Lăsata Secului, care seamănă cu sărbătorile păgâne de Ivan Kupala ale rușilor albi, filmate de Tarkovski în marele film-poem *Rubliov*, când se fac de măscară fetele satului, când se petrece panta-gruelic, se bea zaibăr, se face cozonac, se râde homeric, iar *dănacii*, adică flăcăii, aprind tot Dealul Șolomonului. Când se spun strigături despre întâlnirile de dragoste ale băieților cu fetele mari din Rudarii Olteniei. *Sau despre bărbații însurați/ Care preacurveau cu văduve/ și cu muierile celor plecați/ în armată*.

Coborând, particularizându-se, cum ar zice un critic modernist, la cazul lui Tudor Postelnicu, acela care vrea să o ia *în brață pe-un fir de mătășă, pe fata lui Ilie Romanai*.

Critice • Critice • Critice • Critice • Critice • Critice • Critice • Critice • Critice

Apoi, **Constantin Pădureanu** face reportajele lirice ale satului total atipic zis, cum vă spusei, Rudarii Olteniei. Stilul amintește de cel al genialului Mărin de la Bulzești. Povestea lui Ionel Răgușitu, drumul din cimitir, tonul de un macabru savant, ritualul ce invadează poemul pe măsură ce tot satul se alătură procesiunii. Și totul era un pariu, un pariu cu moartea pe care Ionel Răgușitu îl pierde înfigând cuțitul prin șubă în propriul trup. **'Re-ți ai dracului de olteni**, ar fi zis prietenul meu Vasile Răvescu și ar fi avut dreptate!

A fugit de Sânziene e altă poveste pe care C.P. o prefăce în poezie pură, „floare roșie pe gură”, vorba lui Labiș: *murmurul Câmpiei se auzea/ în Rudarii Olteniei ca bocetul/ înfundat al unei bătrâne răgușite,/ iar clocotul Jiului părea un plâns tânguitor*.

O altă baladă este despre o muiere tânără, Zora Albiș, *cu trup de nevăstuică, doritoare de dragoste care a fugit de Sânziene cu un dănac din Balta Verde*.

Constantin Pădureanu povestește cu șarm, re trăiește totul. Citindu-l, regăsim ecouri din Sorescu și din sud-americanii cei mari, Márquez, tatăl și fratele nostru, ori Borges, poetul orb din cartierele Buenos Aires-ului, ecouri amestecate cum numai în Oltenia se poate întâmpla. De aceea, spun că poetul este unul de-al lui Sorescu, un **oltean însořit**.

El scrie despre un teritoriu interzis necunoscătorilor, pe care poți privi cum se desfășoară ritualul ceapist al culesului de sfeclă și alte povești ale unui timp nu prea îndepărtat. Cine sunt oamenii din acest teritoriu? Păi, Ilie Vrăjitoru, Terente Brânzan, Vasile Cârțână, Vasile Mozgoavă, Dinu Cărcăială.

Este o carte de inițiere în lumea oamenilor cu **pandala**, care trăiesc anapoda între cuvintele lor și obiceiurile lor, între iubirile lor și impulsurile lor violente. O lume aparte, în care se iartă mari păcate, ca adulterul și se întâmplă crime. O lume a anilor 1950 – '60 – '70. Când țăranii olteni plecau spre oraș, se duceau în steaua mării lor, la Craiova, în fabrici, veneau acasă cu trenul navetiștilor ori cu o rată, cu două pâini și o bucată de salam, iar dimineața fugeau iar la lucru. Duminica își iubeau nevasta, își lucrau grădina, își mângâiau copiii. „Uite, mamă, vine rata/ vine cu prostul de tata”, suna un cântec din folclorul *ad hoc* al acelor ani. Aceasta e lumea, aceasta era zona, acesta era timpul.

Constantin Pădureanu este, așadar, un poet. Un poet special, al universului lui din Rudarii Olteniei. Mai știu unul ca el, pe nume Ilie Gorjan. Amândoi se mișcă prin Câmpia Sudului, sub steaua lui Marin Sorescu. Norocoasă și roditoare stea! Cartea de care tocmai vă spusei, *Focuri de Aoleo Mărie*, stă sub semnul adevăratei poezii.

Apariții editoriale • Apariții editoriale • Apariții editoriale • Apariții editoriale

Mircea POSPAI

Valul întâmplărilor, valurile vieții

Poetul mehedințean Marius Popescu publică, la „Scrișul Românesc”, un nou volum de versuri, *Valul întâmplărilor*, după ce alte trei cărți s-au bucurat de girul aceleiași edituri craiovene: *Labirintul de gheață*, *Trepte spre infinit* și *100 poeme*. De data aceasta, cartea reunește 125 de poezii și își propune, parcă, quasitotalitatea posibilelor trăiri poetice și situații de viață, încât pare să fie o autobiografie poetică a celui ce *la tinerețe a lucrat/ la serviciul amoruri* și, prin firea lucrurilor, a ajuns *spre bătrânețe la serviciul/ omoruri/ unde a învățat/ cum să se omoare*, iar între aceste două

ipostaze bio-sociale, *pe cale*, a întâlnit *umbrele/ și luminile vieții* (Involuție, pag. 25).

Deși încă de la începutul lecturii ar trebui să intuim un subtil avertisment, despre cât de complex ar putea fi periplul nostru prin paginile cărții, la prima poezie a volumului (*Că-lător*) putem crede că autorul este un optimist, un căutător asiduu al frumosului și un încrezător în forța vieții. Chiar dacă este *canion pierdut/ într-o pădure*, poetul caută până la epuizare fațetele lumii din preajmă (*vânez peisaje până-mi/ golesc tolba de gânduri*), mărturisind că face asta cu scopul unei selecții, întru

Apariții editoriale • Apariții editoriale • Apariții editoriale • Apariții editoriale

o reconstrucție pre vrerea sa: *și din inerția frumosului/ clădesc o lume în care/ un aer straniu și magic/ explică blând, zâmbind/ culorile curcubeului*. Este, fără îndoială, o dorită lume a frumosului și a iubirii (prin semnificațiile curcubeului și culorilor lui), în care ai dreptul să alegi direcția (*ne închinăm cui vrem*), deși nu este ușor de ales, pentru că *acel altar cu mugurii/ în flăcări/ ne cheamă și cu iubire/ arată/ drumurile spre toate/ orizonturile*.

Pe măsură ce răsfoim paginile, ne dăm seama de multitudinea (voită!) a „zonelor de interes”, exprimărilor poetice, atitudinilor chiar și descoperim un poet când optimist (precum arătam), când împăcat cu ideea că viața e scurtă și trece repede sau cu gândul că poate exista și *o statuie a viciilor* (Casanova, pag. 94), când neliniștit că se simte *mereu în fața/ unui pluton de execuție, căci și viața și țara rămâne/ jungla leilor* (Darurile zilei, pag. 95), când..., când..., când... Această trecere de la optimismul pe care l-am simțit în prima poezie, simbolizând parcă darul începutului,

cadoul primit de fiecare nou născut, odată cu venirea pe lume, către zbuciumul vieții, către îngrijorări și neliniști, către strigăte de ajutor, către împăcări cu sine, cu viața sau cu Divinitatea, constituie însuși firul existenței, simbolizată și semnificată prin viața (literară!) a poetului și relevantă, în laturile sale multiple, prin *Valul întâmplărilor*. Este, cu alte cuvinte, o carte a *umbrelor și luminilor vieții*, întâlnite *pe cale* și înmănunchate, spre aducere (și luare) aminte, sub semnul unei introspecții care se dorește lucidă (ceea ce și reușește, în bună măsură), dar care nu poate să găsească toate răspunsurile căutate, rămânând încă multe frământări nemărturisite și gânduri nerostite.

Așadar, la vârstă seniorială, Marius Popescu ne propune o carte care merită citită, pentru frumusețea poeziilor, pentru rafinamentul intelectual și diversitatea problematicii abordate, pentru variantele de răspunsuri la întrebări pe care, poate, și noi ni le-am pus, dar și pentru că generează, sunt convins, în mintea fiecărui cititor, noi întrebări, care îndeamnă la meditație.

Mihai DUȚESCU

George Apostoiu, Dumitru Anghel – Eram studenții care...

Vara anului 2018 a prilejuit apariția unei ediții de excepție *Eram studenții care...*, antologie literară aniversară, Promoția 1963 „George Călinescu” a Facultății de Filologie a Universității București. Antologia apare la 60 de ani de la aniversarea și la 55 de ani de la absolvirea Facultății de Limba și Literatura Română. Cartea se cere un omagiu și o mărturie de prețuire pentru pleiada unor profesori excepționali: G. Călinescu, Tudor Vianu, Alexandru Rosetti, Iorgu Iordan, Zoe Dumitrescu-Bușulenga și mulți alții.

Absolvenții acestei promoții de aur sunt ei înșiși scriitori veritabili. Aș aminti dintre aceștia pe George Apostoiu, Mihai Ungheanu, Dumitru Anghel, Bucur Chiriac, Stelian Cincă, Gelu Iones-

cu, Nicolae I. Nicolae, Ion Andreiță, Ion Butnaru, Vali Iancu, Maria Tudor, Gheorghe Suci, Cornelia Olteanu Bularca și lista ar putea continua.

Evocări pline de căldură ale distinsului magistru George Călinescu fac deliciile cititorilor. De notat aici paginile impresionate semnate de George Apostoiu, din care voi reproduce un scurt fragment: „Natură histrionică – au spus mulți înaintea mea – Călinescu ține neapărat să impresioneze. La cursuri ne pironea cu gesturi care ne îndepărtau automat de la înțelegerea ideilor. Odată, a recitat cu glasul lui atât de particular *Umbra lui Mircea la Cozia* și m-am trezit la teatru”.

Sincere felicitări autorilor cărții!

Teodor OANĂ

„Sacru și profan în onomastică”

Între 5-7 septembrie 2017 a avut loc la Baia Mare Conferința națională de onomastică „Numele și numirea”, ediția a IV-a, cu tema **Sacru și profan în onomastică**. Această ediție, ca de altfel și celelalte trei, l-a avut ca inițiator și principal organizator pe prof. univ. dr. Oliviu Felecan de la Centrul Universitar Nord Baia Mare. Lucrările acestei conferințe au fost publicate în volum, cuprinzând 1255 de pagini, lucrare de înaltă ținută tipografică.

Trebuie scoasă în evidență larga participare a specialiștilor români și străini (aceștia provenind din 23 de țări), care au susținut 97 de comunicări în cele patru secțiuni: Sacru și profan în antroponimie, Sacru și profan în toponimie, Sacru și profan în numele din spațiul public, Sacru și profan în onomastica literară.

Pagina de titlu a volumului este în limba engleză, urmată de sumar tot în limba engleză, acesta apărând și la paginile 1239-1255 în limbile engleză, română și franceză.

Primele trei comunicări au un caracter teoretic și merită să le nominalizăm: Daiana Felecan, *Nume de botez – între sacru și profan*, Grant W. Smith, *Despre sensul simbolic al numelor*, Willy Van Langendonck, *O dihotomie în structura diacronică a numelor de familie*.

Tema aleasă de organizatori este pe cât de interesantă, pe atât de surprinzătoare în ceea ce privește varietatea subiectelor abordate. Cele mai multe comunicări privesc atât aspecte de ordin teoretic, cât și de abordare punctuală a prezenței sacralului și profanului în numele personale și în numele de locuri.

Comunicările cu un vădit caracter teoretic aduc contribuții interesante în ceea ce privește viziunea de ansamblu asupra tematicii abordate (*Sacru în antroponimia românească*, de Simona Goicu-Cealmof; *Numele în creștinism. Semnificații teologice ale numelui persoanei umane, de la naștere și până dincolo de moarte*, de Valerian Marian; *Impactul creștinismului asupra evoluției antroponimelor în Scandinavia medievală*, de Camelia Ștefan; *Raportul dintre sacru și profan în antroponimia românească medievală (sec. 15-17)*, de Domnița Tomescu; *Prenume de inspirație biblică între sacru și profan*, de Roxana Pașca etc.

În ceea ce privește urmărirea concretă a tematicii în domeniul antroponimic, sunt de reținut comunicările care vizează aspecte caracteristice unei zone mai largi din punct de vedere geografic, sau restrânse la o localitate anume: *Sacru și profan*

în sistemul numelor de familie de pe Valea Sălăuței, de Vali Nastasia Ganea; *Supranumele din licalitatea Cozla (jud. Sălaj)*, de Veronica Ana Vlasin, Gabriela, Violeta Adam; *Duminica oamenii n-au porecle. Sacru și profan în antroponimia Bulzeștiului*, de Elena-Camelia Zăbavă etc.

Compartimentul „Sacru și profan în toponimie” este ilustrat de comunicări cu un caracter mai general, precum *Sacru și profan în oiconimie*, de Nicolae Felecan, *Aspecte ale sacralului și profanului în toponimia urbană transilvăneană*, de Oliviu Felecan, *Toponomastică sacră și profană în Egiptul greco-roman*, de Nicola Reggiani, sau cu unul punctual, ca în comunicările semnate de Anna Oczako (*Dracul și așezările lui în toponimia Carpaților Poponezi*), Yaroslav Redkva (*Elemente sacre în oiconimia din Ucraina de Vest*) etc.

Aspectele implicării onomastice în spațiul public sunt un exemplu de inventivitate din partea unor instituții sau persoane particulare care activează, cu precădere, în domeniul comercial: *Sacru și numele de băuturi*, de Silvia Corino Rovano; *Nomenclator de farmacie naturistă: între sacru și profan*, de Mihaela Munteanu Siserman; *Sacru și profan în urbanonimele rusești*, de Tatiana Socolova; *Plante de leac între sacru și profan*, de Delia-Anamaria Răchișan etc.

Deși mai puțin reprezentat, compartimentul „Sacru și profan în onomastica literară” este rezervat prezenței numelor de personaje literare și nume de locuri în opere literare. Este cunoscut faptul că scriitorii sunt preocupați de a nu numi la întâmplare atât eroii unei proze sau locurile unde se desfășoară acțiunea propriu-zisă (dacă acțiunea nu se desfășoară în localități cunoscute). Am remarcat comunicările: *Antroponime care aparțin domeniului religios în opera lui Mihail Sadoveanu*, de Codruța Cozma; *Toponime în basme românești – între sacru și profan*, de Veronica Oneț; *Nume de zei și de zeițe în cultura românească veche*, de Gheorghe Chivu etc.

Ceea ce pot sublinia în încheiere este faptul că onomastica (ramură a lingvisticii) oferă vaste posibilități de abordare tematică. Interesul acordat cercetărilor de onomastică de la Centrul Universitar Nord Baia Mare se nominalizează periodic prin organizarea la nivel înalt a unor conferințe internaționale de onomastică și editarea comunicărilor prezentate în condiții grafice la înălțimea efortului depus și de popularizare a interesului pentru această ramură a științei limbii.

Dumitru DUȚĂ

Trăind printre cărți

A apărut de curând cel de al optulea volum din seria *Trăind printre cărți*, al scriitorului craiovean Marian Barbu.

În întregul său, cartea de față reprezintă unul din rarele proiecte de o asemenea anvergură, dus la bun sfârșit într-o lume românească înclinată mai mult să abandoneze decât să persevereze.

Ca și celelalte, volumul al optulea este o bijuterie stilistică ce s-a bucurat de o atentă supraveghere tipografică. Corect așezat în pagină, legat atent, policromie ingenioasă, coperti deosebite, hârtie de calitate - toate concurează la apariția unui instrument de lucru util și necesar în diacronia vieții noastre culturale.

Marian Barbu scrie această carte în măsura în care ea îl scrie pe autor. Poate așa se explică relația eterogenitate stilistică a operei *Trăind printre cărți* cu treceri firești de la rigoarea academică la exprimarea eseistică, cu grad mai mare de libertate.

În capitolul dedicat Literaturii române, Marian Barbu înserează peste treizeci de cronici și prezentări dedicate unor poeți și prozatori contemporani. Aceștia li se consacră un spațiu anume, în funcție de valoarea, originalitatea și vizibilitatea lor. Scriitori ca Mihai Duțescu, Gabriel Chifu, Tudor Nedelcea, Nicolae Bălașa, Dan Lupescu, Mircea

Pospai, Florin Logreșteanu, Nicolae Pîrvulescu, Enea Gela deschid adevărate ferestre către spațiul matricial, generator de spiritualitate românească contemporană.

În subcapitolul dedicat poeziei (I. S. Corna, D. Toma, Gh. Mocuța etc.), Marian Barbu pune accentul în interpretarea sa pe tehnică, meșteșug și muzicalitate (Paul Verlaine: *Muzica înainte de toate!*).

Tabloul general se completează cu prozatori și critici literari (Grigore Vieru, Adrian Marino, Marian Barbu, Dumitru Duță, Mihaela Albu, Ion R. Popa) într-o laborioasă activitate, prin care este semnalată opera celor nominalizați.

Un capitol este oferit scriitorilor străini Lev Tolstoi, Truman Capote, Michel Houellebecq, Hrant Matevosian, lui Karol Wojtyła (Papa Ioan Paul al II-lea).

Un fapt esențial în acest al optulea volum din „Trăind printre cărți” îl deține contribuția substanțială a autorului la desăvârșirea ansamblului, făcută cu detașare și finețe a observației.

Și cine astăzi, în spațiul mai extins al Olteniei literare, în afară de prof. Marian Barbu, ne poate ghida mai bine în teritoriul scrisului românesc, pentru a reveni pe tărâmul istoriei reale?

Dumitru DUȚĂ

Mărci identitare

Concerte muzicale de toate genurile, festivaluri de mâncare și băutură, demonstrații social-politice și jandarmi, campionate sportive, jocuri de sunet și lumini, expoziții și teatru în stradă în subsoferi, acrobații aeriene, droguri, erotism, alcool etc.

Vorbim despre o efervescentă cultural-distractivă a zilelor noastre, care antrenează milioane de oameni într-o explozie a sentimentelor și trăirilor, euforică și dementială. Această stare tinde să se perpetueze, mai insistent în viitorul imediat, încât urme ale manifestărilor de mai sus se regăsesc impregnate adânc în mentalul și comportamentul colectiv. În consecință, artele spirituale (literatura, muzica, cinematografia etc.) trebuie să încerce adaptarea la noua situație cu mijloace specifice, necunoscute și nebănuite cu un secol în urmă.

Atributele scrisului artistic de la 1850 nu mai sunt oportune anului 2000, când temele, formele și motivele literare, limba și expresia estetică trebuie

să circule nestingherit cu repeziciune într-o Europă fără granițe și o umanitate guvernată de calculator.

Modelul literar de la 1850 a îmbătrânit, s-a erodat sub povara celor două sute de ani de existență. Scriitori ca Dan Lungu, Gabriela Adameșteanu, Mihai Duțescu, Vasile Boghiu, Ioan T. Morar, Mircea Dinescu, Ileana Mălăncioiu, Gabriel Chifu, Mircea Cărtărescu, Nora Iuga, Ovidiu Verdeș, Doina Ruști, Radu Pavel Gheo, Matei Vișniec etc. se înscriu în primele rânduri ale ultimului val literar.

Ei și-au adaptat preocupările și mijloacele de expresie noilor comandamente, fără prejudecăți și inhibiții. Starea lor de trezire, gustul observației, interesul pentru nou, cunoașterea intelectuală, adecvarea la prezent toate pledează pentru modernism, nu pentru o întoarcere în urma vorbelor.

Românii, „un popor contemplativ, într-o civilizație de chirpici, liric, pasiv și plângăreț, așteaptă să se explodeze mămăliga!”

Semnalări • Semnalări • Semnalări • Semnalări • Semnalări • Semnalări • Semnalări

Din lecturarea volumului de povestiri „**Periprava. Ultimul Liman**”, semnat **Nicolae Tătălescu**, aflăm că acesta se trage din părțile Melineștiului și la viața lui a fost comandant de penitenciar la Craiova. O notiță biografică ar fi fost binevenită pentru a înlătura supozițiile.

Nicolae Tătălescu are exercițiul scrisului, ceea ce conferă calitate estetică povestirilor sale. Se abuzează uneori de exprimări grosiere din argoul deținuților, care nu se încadrează cu starea civilă a unor personaje. Profesorul univ. Radu Brezniceanu, cu dublă existență, își tapetează camera cu femei goale și peisaje din deltă, trecând prea repede peste statutul său profesional. În termeni ca: bagabonțea-lă, a chiorbăi, testiculență, gherțoi, a se buli etc., autorul se străduiește să susțină construcția epică a povestirii, invocând de 16 ori membrul masculin. În fine, capacitatea de punere în pagină a unor întâmplări vine din talentul autorului și nu dintr-o anume pregătire filologică. Cu atât mai de laudă!

Piesa de rezistență a volumului este prefata alcătuită chiar de autor, inspirat și cu sensibilitate poetico-lirică.

După ce parcurgem câteva pagini, fără băutură și înjurături, Nicolae Tătălescu invocă divinitatea pentru a ne ocroti și în sec. XXI! De la 1800 la anul 2015, scrisul românesc a încremenit în bună măsură în proiect de parcă nimic nu s-ar mai fi petrecut timp de două sute de ani în proza românească. Se cultivă copios și pe arii întinse epigonismul. Nu intrăm în amănunte teoretice că doar se știe că o operă are valoare literară atunci când are valoare estetică.

În final, un mare bravo autorului care reușește în 250 de pagini să-și valorifice amintirile cu emoție tinerească și cutezanță debordantă.

Parfum de carte este ultima apariție literară a scriitorului **Florin Logreșteanu**, alias Radu Scorjitu. Romancier de succes, acesta lansează în piața românească de carte, dar nu numai, scrieri ca: *Negru profund*, *Inseparabilii*, *Labirinturi*, *Casa cu iederă*, *Trepte* etc. Având o stilistică gestionată exemplar, Florin Logreșteanu a fost nominalizat la premii ale Uniunii Scriitorilor, ca un prozator consecvent proiectelor sale.

„**Parfum de carte**” își plasează acțiunea într-o fabrică de ceai, condusă de un poet, devenit peste noapte antreprenor. Tânărul George Mohora, în stângăciile lui, devine un manager original care-și uimește subalternii și cititorii prin înființarea unui

cenaclu literar în plin proces de producție. În lumea lui fictivă, poartă discuții imaginare cu celebrități ale gândirii de la Lucian Blaga și Nietzsche la Ion Barbu și Ungaretti. Tânărul director vorbește în metafore cu Petre Țuțea și Emil Cioran, nefiind preocupat de problemele directoriale. Lumea reală și cea fictivă, două lumi paralele, fac din George Mohora un personaj complex și un visător incurabil.

„**Parfum de carte**” este un roman care aparține literaturii de consum, procurând cititorului o lectură fluidă și plăcută.

„**Parfum de carte**” are veleități dramaturgice ce ar putea să intereseze pe oamenii de teatru și de film, fiind o revelație a scrisului literar după anul 2000.

Ovidiu Verdeș este un nume sonor al ultimei generații de prozatori, talent epic și estetic dotat cu inteligență artistică și critic-disociativă. El scrie nu ideologic, nu exaltat și nici dezamăgit, evocând în romanul **Muzici și faze** starea de spirit a unei generații. Adolescenții și tinerii care populează romanul constituie o lume aflată în continuă mișcare, contestată, șmecheră, inovativă și superficială. „**Muzici și faze**” este o carte incitantă deoarece provoacă bucuria și plăcerea cititului, o carte extraordinară a unui scriitor cuminte.

În numele libertății de expresie, personajele romanului vorbesc pe șleau, fără pudibonderii și inhibiții, producându-se artă „din bube, mucegaiuri și noroi”. Pentru a creiona starea de spirit a unor generații aflate în derută, Ovidiu Verdeș dă întâietate exprimării argotice, însușită deopotrivă de băieți și fete. Preocupați de orgii erotice și distractive potențate de alcool și droguri, eroii din „**Muzici și faze**” sunt lipsiți de scrupule verbale și morale, adoptând un limbaj trivial, obscen și agresiv. Expresii ca: Eram rece și tot restu; Oase căzuse în limbă; Bodi și-a tras trupă; Tanti Marcela povestea cu rest; Când și-au tras-o mi-a stat ceasul etc. sunt dintre cele mai frecvente în gura băieților de cartier. Tineri, aflați în derivă, fără idealuri și dezinteresați de viitor, iau totul la lăgère, într-o Românie a prostului gust.

Discursul narativ nu se pretează etichetării de mare roman pentru că o asemenea construcție se sustrage oricărei etichetări.

Ovidiu Verdeș reușește una dintre cele mai bune scrieri în proză apărute după 2000, considerată o carte identitară a generațiilor de adolescenți și tineri de astăzi.

Nicolae DRAGOȘ

Despre Soartă

Alerg, amenințat de Soartă,
de ochii ei înspăimântat,
în față – o deschisă poartă...
Zâmbesc văzând-o: „*Sunt salvat!*”

Minunile din vechi palat
și din grădina, toată-n floare,
din nou pot să se desfășoare,
urmând un flaut fermecat.

– „*Nu-i nimeni?*”, glasul gându-mi cheamă
și-ntreb, înconjurat în teamă,
să mulțumesc că liber sunt,
dar nu aud nici un cuvânt...

Urc, urc!... pe-o fastuoasă scară,
pot admira în voie arta
celor ce-au fost odinioară,
dar văd, în capul scării, Soarta.

„*Cum de-a ajuns în fața mea?*”,
să-ntreb, ce rost ar mai avea.

Fugă în doi

Un joc galant și captivant:
m-ascund de Ea și Ea de mine.

Oricum ar fi, nu cred că-i bine
să-mi însceneze un flagrant.

Ca o contesă de Brabant,
cu pașii de pisică vine.

Aud! Dar cred că-i elegant
să fug de Ea și Ea de mine.

S-alerge cât o vrea-mi convine,
să mă pândească-n ascunzișuri,
crezând în vechile fetișuri,
printre coloane în ruine.

Pe-ntinsuri, ori pe stânci alpine,
Eu fug de Ea... Ea – după mine.

Amânare

Amurgul nu e încă
întunericul,
e doar
prefața lui.

Popor de cruci

Le-am cercetat!

Par păsări, călătoare
spre undeva,
mai dincolo de zare.

Și plante par,
dar trecătoare...

Iar prin tăcere
par că-ntruna spun
că-nvie veșnic
din pământ străbun.

Popor de cruci
de piatră,
cruci de lemn...

Tăcând, îngenuncheate,
îmi fac semn.

Ștefan BUZĂRNESCU

Desen după natură

Adunați, conform tipicului evropenist, în Marele Poligon al tragerii... mâței de coadă, euro-parlamentabilii au șezut pro-fund și au ”dezvăluit” secretul lui Polichinel: Europa va trebui reconstruită nu cu două, ci chiar cu mai multe viteze! Adică, în varianta moldovenească: înșet, înșetșor și pi loc!

Dar cu promisiunile de parteneriat și drepturi egale făcute ”esticilor” la aderarea în Clubul select al ”laboratorului politic” al lumii, cum rămâne? Iată o întrebare ”eretică”... O întrebare la care nu se poate răspunde deoarece mai necesită timp pentru a fi citită (în limba geto-dacă) și înțeleasă în limba bruxellesă! Limba română este mai grea, după cum a confirmat și Președintele nostru (!), la citirea CCR...

Contaminat de acest comportament, primul biciclist al Eternei și fascinantei României, deși nu sunt semne că ar vrea să rămână filosof, tace arogant sfidând orice încercare a plebei parlamentare de a micșora entropia normativă generată de Dreapta politică autohtonă și de diferitele grupuri (mercenare) de presiune, desfășurate în umbra unui talibanism ideologic fără precedent.

Dupa eșecul, indiscutabil, al liderilor postdecembriști de a promova o ”democrație originală”, și după varianta parocratică proclamată de liberalul Ludovic Orban (când vedeți un PSD-ist, să dați cu parul! dixit primul liberal al țării...), a venit rândul Președinției de a propune o definiție originală: dictatura majorității!? Acest oxymoron ideologic, glazurat cu un nonsens de tipul ”avansați înapoi”, a inflammat Academia Străzii și a stârnit gelozia eroismului piețar implicat în redefinirea iresponsabilității ca ipostază a rezistenței la ofensiva bunului simț și a evidenței mercenariatului de tip mitingist. Statul degeaba, în umbra ”tinerelor lozinci în floare”, este pe punctul de a fi promovat ca atitudine aristocratică pentru a ”face istorie”, gesticulația protestatară afirmându-se ca singura profesie a făcătorilor de nimic... În bălăriile confuziilor, orice tentativă de a clarifica puțin lucrurile este imediat etichetată eretică și rod al unor nostalgii pernicioase.

Marile glorii ale absolvenților de facebook, deveniți analiști politici, vituperează față de cei care se relează a nu avea Școala de dans (Asfalt tango, în scena-riul cui?, căci regia noi știm cui aparține!) și finețea trotuarului, s-au dezlănțuit să înfiezeze cu mânie proletară pe cei care nu rezistă ispitei de a lăsa investitorii străini să ne ia toate gazele de la Marea Neagră, pe nimic.

Mai nou, pe timpul recentelor concedii estivale, mai precis pe 10 august, puțini diasporeni și mitingiști de profesie, împreună cu mercenarii antiromânismului, au prins gustul zaverei și au început turnarea episodului al II-lea din filmul ”Vreau Guvernul meu”! Evident, nu înainte de pregătirea psihologică a evenimentului cu pricina, cu mult profesionalism și logistica necesară din recuzita Dreptei politice românești, și nu mai... Acum știm că scenariul cuprindea și ocuparea Guvernului în numele unei foarte originale reprezentări despre democrație și libertatea exprimării, dar nu s-a mai ajuns la această scenă, deoarece nu s-a putut trece peste dispozitivele înșelătoriei păzitori ai ordinii statului de drept. Miile de mitingiști, ”de bună credință și pașnici”, au băgat în spital 7 (șapte) jandarmi dintre care chiar o femeie, sufocată de amabilitatea unor cavaleri, piețari cu state vechi de ocupare, ilegală, a spațiului din fața Guvernului. Dis de dimineața zilei de 11 august, ca dovadă că mai *au gust* de scandal, s-au așezat în dispozitivul înjurăturilor teoretizate de un pretins filosof fără operă, în așteptarea serii pentru o nouă haiducie politică...

Pe parcursul zilei, în lipsă de alte subiecte de importanță națională, mass-media a aberat în toate registrele posibile, insistând asupra cererii domnului Președinte al țării, înaintată Procurorului Republicii, de a fi anchetați... jandarmii! Din câte știm noi, cei care citim bine românește și înțelegem ce citim, Jandarmeria, fiind o structură militară, ar putea fi anchetată numai de procurorii militari, iar cererea de responsabilizare a ministrului justiției este inutilă deoarece această instanță guvernamentală nu are atribuții operative.

Dincolo de toate astea, personal mi-a atras atenția lecția de mare lașitate a celor care au cerut aprobare pentru organizarea mitingului, iar după aprobarea acestei cereri, cetățenii diasporeni au abandonat proiectul! Iată scena de groază: mitingul ilegal, neasumat de nimeni, a avut loc, chiar cu participarea multor cetățeni din eșichierul Dreptei politice, care, după eșecul Loviturii de stat, proiectate, ne țin lecții de civism și democrație, evident!, europeană...

Acest ”curaj” mi-a amintit de epigrama marelui Cincinat Pavelescu, din perioada dintre cele două Războaie, timp în care evreii, numiți ovrei, suportau cu obidă etichetarea lor:

Ovrei? De mai repeți cuvântul,
Cu-un glonte îți deschid mormântul,
Sau opresc trenul și cobor...

Morala:

Ia-l de pe mine, că-l omor!

Așadar, fără mamă și fără tată, Mitingul de aparență diasporiană, a rămas cu desăvârșire orfan! Nimeni nu s-a oferit, din Străinezia, să-l adopte: gurile

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

rele spun că nu ar fi cazul, deoarece de pe acolo... s-a născut prin cezariana geopolitică...

În ceea ce privește apetitul mitingiştilor autohtoni pentru schimbare, de trei decenii s-au făcut schimbări radicale : chiar proverbele noastre tradiţionale s-au schimbat. Astfel "Omul potrivit, la locul potrivit" devenit "omul potrivit, la locul potrivit... pentru altul!". În astfel de condiţii, primul meditator al ţării, neştiind încotroceni s-o apuce, a rămas Acolo şi şi-a intrat într-un rol de actor decizional: cam cabotin, bietul de el...

Ca simplu anonim din Colonie, care beneficiaz de libertatea totală de a lăuda comportamentul dictatorial al coloniștilor (dar suferind de incapacitatea de a face așa ceva...) , am auzit de la un pensionar foarte locvace, stând la rând la pâine, că unul dintre mulții noștri coloniști este foarte mândros pentru că avem pretenția să cumpărăm 50% din gazele care se vor extrage

din Marea Neagră!... Drept răspuns, interlocutorul său i-a servit o întrebare tulburătoare: "Dacă tu vrei să cadă Guvernul ăsta, cine crezi că ar trebui să vină la Palat? Derbedei ăștia care înjură, huiduie și bat, eu nu-i văd că ar fi mai buni, dacă nu ne spun ce program de schimbări vor să facă...! Crezi că PNL este mai bun?"...

La întrebarea asta nici eu nu pot să formulez vreun răspuns... rămân restanțier. Dacă mai apuc examenul istoriei...

Desenator amator, Ștefan Buzărnescu

... o natură moartă... de teama scadențelor unor promisiuni neonorate, deoarece nu au fost niciodată altceva decât niște promisiuni, pe care naivii le-au cumpărat la șperț redus. Cât despre onoare...

Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii

Ion HAINES

Harry Brauner între fascinația folclorului și teroarea destinului

Profesor universitar doctor, folclorist (cercetător și neîntrecut interpret), etnograf, etnolog, scriitor, publicist și diplomat, Alexandru Mica este o personalitate de prestigiu a culturii și literaturii române contemporane. Cea mai recentă carte a scriitorului Alexandru Mica este monografia dedicată marelui folclorist: **Harry Brauner între fascinația folclorului și teroarea destinului**, Editura Tracus Arte, 2017 (562 pagini). Discipol al marelui folclorist Harry Brauner, Alexandru Mica îi aduce acestuia un cald omagiu, într-un studiu amplu, documentat, în care reconstituie personalitatea tragică a maestrului, pe fundalul unei epoci istorice de teroare, perioada instaurării comunismului în România, când au fost comise cele mai mari nedreptăți, arestări și condamnări ale unor oameni nevinovați, oameni simpli sau intelectuali de elită, printre care și eroul nostru.

Paralel cu biografia lui Harry Brauner, avem în față și biografia celebrului interpret, distins profesor universitar doctor, etnograf și etnolog. Nu întâmplător, cartea se deschide cu o evocare emoțională: "Dascălului meu într-ale sufletului românesc, în care autorul povestește împrejurările când, aflat la studii în Republica Populară Democrată Coreeană, cu o bursă din partea Ministerului Afacerilor Externe al României, a auzit pentru prima oară rostit numele Harry Brauner.

Astfel află tânărul student, de la diferiți oameni de cultură, că Harry Brauner fusese un adevărat deschizător de drumuri în valorificarea și promovarea folclorului românesc, cel care lansase două mari artiste ale cântecului popular românesc: Maria Tănase și Maria Lătărețu. Pasionat încă din adolescență de descoperirea și valorificarea comorilor noastre folclorice, tânărul Mica povestește despre întâlnirea providențială cu Harry Brauner, la Conservatorul "Ciprian Porumbescu" din București, la Laboratorul de Etnomuzicologie unde maestrul era director. Cu această ocazie, el îi face cunoscute cercetările sale în domeniul folclorului muzical din Lunca Dunării, cerându-i ajutorul. Așa a început îndrăznețul său proiect de investigare, cercetare și valorificare, care a durat aproape trei decenii. La capătul acestui demers, Alexandru Mica a susținut la Ateneul Român un ciclu de concerte-recital, care s-au bucurat de un enorm succes, în anii '80. Însuși Harry Brauner prefăta unul dintre concertele de la Ateneu în cuvinte calde, emoționante: "Cu harul talentului înăscut, Alexandru Mica a plămădit documentul cu vibranta pasiune și fan-tezie ce caracterizează pe adevăratul artist" (...) Înarmat cu o dârzenie și o ușurință rareori întâlnită, el s-a dovedit plin de înzestrare și de o aleasă sensibilitate în preluarea și punerea în valoare a unui material folcloric de o rară fru-

Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii

mușete poetico-muzicală și reprezentativitate pentru etosul românesc".

În capitolul următor, **Martiriul unui folclorist. Harry Brauner între sublimarea folclorului și tenebrele politicii iudeo-kominterniste**, autorul trece în revistă principalele date ale biografiei și evoluției marelui folclorist. Harry Brauner s-a născut pe 24 februarie 1908 la Piatra Neamț, într-o familie cu origini evreiești. În familia sa, încă din copilărie, Harry și fratele său, celebrul pictor avangardist de mai târziu, au trăit într-o atmosferă specială prin practicile de spiritism organizate de tatăl lor. În 1913, familia Brauner se mută la Viena, dar după doi ani se întorc în România, stabilindu-se la Brăila, apoi, în perioada 1917-1918, se mută în București. Harry urmează cursurile liceale în particular, la Liceul "Gheorghe Lazăr", apoi se înscrie la Conservatorul din București, unde îl are ca profesor pe D.G. Kiriac, cel care i-a insuflat dragostea pentru folclor. Alți profesori iluștri pe care i-a avut la Conservator: George Georgescu Breazul, Constantin Brăiloiu, Alfonso Castaldi, Ștefan Pascu. Dimitrie Gusti îl include în echipa de cercetare sociologică. După absolvirea Conservatorului, este numit profesor de muzică la Liceul "Sf. Haralambie" din Turnu Măgurele, apoi asistent și colaborator al lui Constantin Brăiloiu. În 1933, obține o bursă de studii la Paris, unde îl cunoaște pe Constantin Brâncuși. Între 1932-1935, este profesor de muzică la liceele "Sf. Sava", "Mihai Viteazul" și "Matei Basarab" din București. În 1934, o descoperă și o lansează pe Maria Tănase. În aceeași perioadă, o descoperă pe Maria Lătărețu. Participă la diverse cercetări sociologice, ocazie cu care o cunoaște pe pictorița Lena Constante, care îi va deveni soție peste ani, după încercări dramatice ale vieții celor doi. Lena Constante (născută în 1909), absolventă a "Școlii de Arte Frumoase" din București, secția pictură, se dedică muncii de cercetare, preocupată de arta populară, în special de iconografie. Marea ei pasiune - icoanele pe sticlă.

În perioada 1940-1944, în urma restricțiilor impuse de autoritățile legionare, i se interzice să se mai ocupe de folclor, dar el continuă, pe ascuns, să culeagă cântecul popular românesc, mai ales pe tematică de război. Între 1944-1949, este consilier muzical la Societatea Română de Radiodifuziune, unde are în grijă conservarea Arhivei de folclor. În 1948, fondează, cu sprijinul

lui Petru Groza, la recomandarea lui Lucrețiu Pătrășcanu, Institutul Național de Etnografie și Folclor. În 1949, este șef al catedrei de folclor la Conservatorul din București. Din păcate, din 1959 până în 1963, Harry Brauner trece printr-o perioadă tragică, fiind implicat, fără voia lui, în celebrul proces stalinist al lui Lucrețiu Pătrășcanu, arestat, închis și condamnat la moarte (în 1954), pentru grave acuzații (fabricate) împotriva ordinii de stat, trădarea intereselor partidului etc. Harry Brauner și Lena Constante erau prieteni cu Lucrețiu Pătrășcanu și cu soția acestuia, Eva Pătrășcanu, și sunt acuzați de complicitate la "crimă de înaltă trădare", sunt arestați și închiși, condamnați la câte 12 ani de pușcărie.

După eliberarea din închisoare, în 1963, Lena Constante și Harry Brauner se căsătoresc. În 1968, toți cei implicați în procesul Pătrășcanu sunt reabilitați și repuși în drepturi. Spre sfârșitul vieții, Harry Brauner a publicat o carte testamentară, **Să auzi iarba cum crește**, închinată folclorului și spiritului nostru național, carte primită cu mult entuziasm de numeroși scriitori și oameni de cultură. Harry Brauner a murit în 11 martie 1988, iar Lena Constante, în 2005. Alexandru Mica face o mărturisire de credință: "Harry Brauner și Lena Constante rămân, pentru mine, două ființe providențiale care m-au onorat și m-au marcat, prin îndemnul lor, să perseverez pe drumul pe care am dorit să merg... ca interpret vocal al folclorului tradițional românesc și cercetător al frumuseții simțirii ingenuie românești, în vers și melodie, din ultimii cinci sute de ani".

Ultimul capitol al cărții, **Românii sub teroarea istoriei**, consemnează, cu revoltă nereținută, împrejurările dramatice în care, la conducerea politică și statală a României de după Al Doilea Război Mondial au fost instalate "elemente străine de țară și de interesele ei vitale". Prezența masivă a unor alogeni în conducerea statului urma exemplul Rusiei sovietice, Revoluția bolșevică fiind înfăptuită de evrei. O figură sinistru a acelor vremi este evreica Ana Pauker, alias Hannah Robinsohn, care, la ordinul Moscovei, practica terorismul de stat, o femeie "lipsită de cultură și de talent oratoric, având o prezență fizică dezagreabilă, în schimb, era un agent de execuție aproape perfect, o adevărată mașină infernală. Vanitoasă, de o ambiție fără limite, pasionată de lux, aceasta era de o cruzime feroce, isterică și răzbunătoare", așa

Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii • Studii

cum ne-o descrie Alexandru Mica. Ea are la activ zeci de mii de victime. Se declanșează un proces criminal de lichidare a elitei politice conducătoare și a vârfurilor intelectuale și culturale ale țării. Întreaga conducere de partid și de stat, cu unele excepții, era alcătuită din evrei. În Comitetul Central al partidului, evreii erau în proporție de 80% din totalul membrilor. O situație asemănătoare întâlnim și în ministere, la Ministerul Afacerilor Externe, la M.A.P.N., la Ministerul de Finanțe (cu Vasile Luca titular), la Ministerul de Justiție. În cultură, în literatură, este perioada proletcultismului, a realismului socialist, care a produs atâta rău culturii române. Evreii comuniști din conducerea statului au pro-

vocat cel mai mare genocid din istoria contemporană a României. Împotriva propriului popor. Așa se explică, printre altele, cum oameni nevinovați, intelectuali de elită, ca Harry Brauner și Lena Constanțe, au suportat teroarea istoriei, care a devenit teroarea propriului lor destin.

Cartea lui Alexandru Mica se încheie cu o **Bibliografie** impresionantă care demonstrează, și în acest fel, marea bogăție de informație, spiritul enciclopedic al autorului și, mai presus de toate, caracterul militant, constructiv pentru destinul culturii române actuale, pentru promovarea valorilor autentice, a modelelor adevărate, între care Harry Brauner este unul dintre cele mai reprezentative.

Eveniment • Eveniment • Eveniment • Eveniment • Eveniment • Eveniment

Ion R. POPA

**O evocare a generalului Constantin Coandă –
erou al luptei pentru unitatea națională a românilor**

Cu prilejul marcării a 85 de ani de la înființarea Bibliotecii „General Coandă” din Perișor – Dolj, organizată de către autoritățile comunale și Muzeul „Henri Coandă” din localitate, cu concursul „Asociației Române pentru Propaganda și Istoria Aeronauticii” și al asociației „Cultul Eroilor Frații Buzești (filiale doljene), a fost pus în circulație un set de documente legate de eveniment. Printre acestea, cuvântări ale unor personalități centrale și locale ale anilor '30. Din cuvântările acestora, am desprins câteva idei deosebite la care mă voi referi în cele ce urmează.

*

Delegatul asociației culturale bucureștene „Acțiunea Românească”, Gh. Dimitriu-Serea, a prezentat succint viața și activitatea generalului Constantin Coandă (1856-1932) și a relevat momentele deosebite prin care a „... întrupat cea mai fericită idee pe care o lume conștientă o are despre un militar, un profesor și un ministru ca cel ce a fost generalul Coandă..., pildă de îmbărbătare, de

însuflețire și de avânt în îndeplinirea îndatoririlor, pildă de luptă cu credință și curaj pentru învingerea greutăților...”

Născut la Craiova, cu studii la Iași și la București, în aprilie 1877, a fost avansat la *sublocotenent*, tocmai când la Dunăre răsună tunul Independenței. Participarea sa vitejească la Calafat, apoi pe frontul din Balcani, a fost răsplătită cu cea mai înaltă medalie, „*Virtutea Militară de Aur*”.

Avansat *locotenent*, tânărul Coandă a plecat la studii în Franța, unde a urmat în paralel *Sorbona*, și a obținut licența în matematici, și institutul de la *Fontainebleau*, absolvit la 10 mai 1883, care i-a acordat specializarea academică și gradul de căpitan de artilerie.

Studiile făcute i-au conferit dreptul de a fi devenit *profesor la politehnică, la școala de artilerie și la cea de geniu din București*, pentru a pregăti alte cadre necesare tânărului stat.

Eveniment • Eveniment • Eveniment • Eveniment • Eveniment • Eveniment

Înaintat la gradul de *maior*, a fost numit atașat militar la Viena, apoi la Paris și Bruxelles.

Avansat *locotenent-colonel*, a intrat în serviciul curții regale ca *aghiotant*, iar cu gradul de *colonel* a primit comanda unui *regiment de cetate*, după care, ca *general*, comanda *diviziei de la Constanța și a corpului de armată dobrogean*.

După îndeplinirea cu succes a misiunii de *secretar general* la Ministerul de Război, a fost numit *inspector general al artileriei*, post deținut până în 1914.

Generalul C. Coandă a făcut parte din delegația română la *Conferința de Pace de la București* ce pune capăt Războaielor Balcanice (1912-1913) în calitate de *expert militar*, aducând servicii bine apreciate comisiei de stabilire a granițelor.

Pentru calitățile lui militare și politico-diplomatice, la începerea primei conflagrații mondiale, generalul Constantin Coandă a fost numit *atașat militar extraordinar pe lângă Marele Cartier General Imperial Rus*, unde s-a bucurat de simpatia țarului Nicolae al II-lea și de mare încredere în rândurile colaboratorilor acestuia.

După revoluția din 1917, generalul Coandă a fost arestat și maltratat, dar a reușit să scape când au intrat trupele germane în Kiev.

Revenind în țară, în 1918, după căderea guvernului germanofil condus de Marghiloman, generalul Coandă a fost desemnat *prim-ministru* (24 oct./6 noiembr. – 29 noiembr./12 dec. 1918), moment cheie în desăvârșirea unității naționale. *Acționând în noile condiții politico-strategice, a ordonat o nouă mobilizare generală, a doua trecere a Carpaților și evacuarea trupelor de ocupație, misiuni conduse și îndeplinite cu succes.*

În anul 1919, generalul Constantin M. Coandă a fost printre semnatarii *Păcii de la Paris*, ca reprezentant al Armatei Române.

Așa cum arăta în cuvântul său Manea Ionescu, învățător la Trochești-Dolj, „... generalul Coandă a intrat în domeniul istoriei, unde nu mai e moarte, ci viață veșnică; el a fost și va rămâne un adevărat erou..., care în tot cursul vieții a săvârșit fapte de glorie cu ideea, cu fapta în toate direcțiile sociale, contribuind la adevărata civilizație omenească...” Autorul vede în donarea bibliotecii din partea generalului o „...înaltă operă din ale cărei file va ieși nu o comoară bănească, ci una sufletească”.

În același timp, preotul Bistriceanu din Perișor-Dolj, referindu-se la momentul respectiv, sublinia: „În lumea satelor noastre, unde negura neculturii se risipește cu greu, gestul daniei de astăzi (12 noiembrie 1932, n.n.) își are rolul destul de bine venit. Căci care este importanța unei torțe într-o negură deasă și care este rolul unei lumini puternice, chiar în miezul zilei? Nicăieri ca aici, în negura satelor, nu-și avea rolul această torță,... care va lumina mințile sătenilor noștri”.

În același context, Victor Dănilă, învățător la Perișor-Dolj, arăta că „Biblioteca va fi un izvor dătător de apă vie și pentru cei tineri, și pentru cei maturi, atât din această comună cât și pentru cei din împrejurimi, fiecare înțelegând că numai prin acest semn va învinge, adică numai purtând în suflet îndemnul faptei luminate în serviciul țării, așa cum a servit-o cu prisosință generalul Coandă. Acest nume va face parte de azi încolo din istoria acestei comune, va trece în legendă și va rămâne pururi în sufletele românilor.”

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Oana BECHEANU

**Taina inimii
(fragment)**

Lasă-mă să mă ascund în tine, asemenea gândului rătăcit pe marginea unei clipe târzii. Îngăduie-mi suprema bucurie de a-ți rosti numele ca pe o melodie fără început, fără sfârșit, creată special pentru tine.

Te iubesc și îți spun asta într-o secundă, dar, să-ți demonstrez, îmi trebuie toată viața. Nu mă alunga, căci eu te iubesc prea mult ca să pot pleca. Păstrează-mă, păstrează-mă o veșnicie!

Într-o zi, noi am ales să-i lăsăm în urmă pe toți ceilalți din viața noastră, fără prejudecăți și resentimente, să ne contopim într-o sinceră prietenie. Îmi place să fii prietenul meu, iubitul meu, iar eu să fiu confidenta ta, să mă incluzi în viața ta. Într-o discretă și curată armonie a sufletelor noastre, îmi doresc să vorbim despre nevoile tale, fără minciună, trădare, neîncredere.

M-am uitat la tine și te-am văzut zâmbind. Eu am crezut că zâmbetul tău este confirmarea fericirii noastre și că fac parte din viața

ta... Din păcate, a însemnat „sunt fericit că te mulțumești cu ceea ce vreau eu să-ți dau”.

Când iubești, nu poți să mai bei o cafea cu altă femeie, o bei cu prietena ta sorbind-o din ochi. Când iubești, există „noi” și orice problemă care apare încercăm să o rezolvăm „noi”.

Cer oare prea mult iubitului meu când îl rog să fie sincer cu mine și să aibă răbdare și încredere în mine?

Repet, îl iubesc enorm, dar și sufăr cumplit din cauza Ei, care-mi provoacă scenariu pe care eu mi le imaginez când „soarele meu” nu este lângă mine. Pe El îl vreau numai al meu, Omul meu, Prietenul meu, Sufletul meu bun! Și eu îmi doresc să fiu tot astfel pentru el.

Cu vremea, se va așterne praful peste cuvintele mele de iubire, așa că îi spun: Te iubesc la timpul prezent! Marea noastră dragoste este acum, nu știu cât durează. La fiecare aniversare a iubirii noastre, îți voi aminti că tu ești a trupului meu parte, care mi-a lipsit dintotdeauna.

Științele naturii • Științele naturii • Științele naturii • Științele naturii

Adrian NĂSTASE, Raluca Marina LANGĂ

Oltenii de la Dunăre și plantele (III)

Plantele erau și mai sunt prezente și în tălmăduirea bolilor sau alinarea unor dureri.

Ca „doctor” se folosesc, pe lângă principalele plante medicinale: mușetelul (*Matricaria chamomilla*), teiul (*Tilia* sp.), sunătoare, pătlagina și: ceai de rug (*Rubus caesius*), ceapă și flori de salcâm contra tusei; ceai de soc (*Sambucus nigra*) pentru năduf; ceai de laur (*Datura stramonium*) pentru junghi; izmă (*Mentha piperita*) pentru stomac; nodotăcă (*Equisetum arvense*) și troscot (*Polygonum aviculare*) pentru rinichi; urzică creată (*Lycopus europaeus*) pentru splină; pelin (*Artemisia absinthium*) pentru ficat; rădăcini de urzică grecească pentru inimă.

Cu foi de varză (*Brassica oleracea* var. *capitata*) încălzite se înveleau copiii „de răceală”. Frunzele de laur, de mușcată (*Pelargonium zonale*) și foile de troacă erau folosite pentru buboie (furuncule). Foile de leandru (*Nerium oleander*), cu pucioasă, contra râiei. Aloe (*Aloë ferox*) pentru ficat, plămâni, bube. Pelinul – pentru vinul pelin și contra purecilor, mugurii de plop, frecați cu untură și iarbă mare (*Inula helenium*) pentru întărirea rădăcinii părului.

Întreaga viață a oamenilor, de la naștere până la moarte, toate fazele ei (pruncia, copilărie, adolescență, maturitatea, senescenta) este legată de plante. La naștere se puneau în scăldătoare boabe de grâu și porumb, solzi de pește, bani și flori, după anotimp (de la gingașii ghiocci – *Galanthus nivalis* la „încărunțitele” tufănele – *Chrysanthemum* sp.).

Științele naturii • Științele naturii • Științele naturii • Științele naturii

Celor născuți cu tichie (membrană) li se puneau rug și ceapă în subțioară, iar în gură „bob” de tămâie să nu se facă strigoi.

Premianții școlilor mai primesc și azi coronițe împletite din margarete (*Chrysanthemum leucanthemum*) și din frumoasele flori ale câmpului.

La nuntă se aduc „crezanteme” albe, iar lumânările sunt împodobite cu iederă (*Hedera helix*), buxus (*Buxus sempervirens*) și buchete din florile anotimpului. Nu lipsește busuiocul (*Ocimum basilicum*).

Pentru ultimul drum al vieții se pregătesc buchetele de mușcată, busuioc, crăciunică, magheran, cerceluș etc., iar în cimitire predomină stânjeneii albaștri, plante perene puțin pretențioase, liliacul și alte plante cultivate.

Plantele au constituit întotdeauna și un izvor de inspirație pentru cântecele, poezia și arta populară.

Cântecele bătrânești ocupă un loc de seamă în poezia noastră populară, atât prin valoarea lor istorico-documentară, cât și prin realizarea lor artistică. Din cercetările întreprinse până acum, s-a observat o scădere treptată a circulației cântecelor bătrânești. Acestea mai sunt interpretate de rapsozii populari și de unii tineri care culeg și încearcă să interpreteze cântecele ce trebuie să dăinuiască peste veacuri. Redăm mai jos versuri din cântecele ce „merg la inima românului” unde, pe lângă nelipsitul leit-motiv „frunză verde”, întâlnim numele plantei cântate: **Iortoman:** - Foaie verde sălcioară, / Colea-n vale-n Inidoară...; **Chera Cheralina:** - Verde de-o mălură/Din vad de Brăilă... / Verde nucă seacă/Dar cu ce se-ncarcă?... / Verde viorea / Dar cine încărca? / Verde matostat/Savai cel Harap /; **Lină, Cheralină:** - Floare din grădină... /Foaie trei migdale/La un port de Mare; **Tanislav:** - Foaie verde micșunea/Pi dincolo, pi dincoa... /Foaie verde trei măsline/Ascultați copii la mine; **Corbea:** - Foaie verde lobodă/În curte la Ștefan Vodă... /Foaie verde meri domnești/la cele căși mari domnești...; **Toma Alimoș:** - Foaie verde mărgărit/Pe cel drum cam părăsit/Cu troscot verde-nvălit, /Cu negar acoperit... /; **Miu Haiducu:** - Foaie verde meri domnești, /Sus, sus, sus, la București... /Foaie verde de-o cicoare/Să vezi, Calea, fată mare... /; **Iancu Jianu:** - Frunză verde degețel/Colea-n vale-n făgețel/Sub umbră de păducel... /Siminoc și busuioc/Cântă cucu-n vârful de plop, /Iancu se trage la Olt... /; **Călin:** - Foaie verde lîn pelin/De pelin și rozmarin/...; Pentru-o oală de urzici/Îți ia vaca din gârlici/Pentru-o baniță de mei/Stau copiii pe bordei; **Radu Anghel:** - Foaie verde amulastră/La un fag rotat, în coastă, /...Foaie verde-a murelor/ Sus pe Dealul Grecilor... /; **Baba Sârba:** - Și-am zis verde foaie lată, /Bate vântul de la baltă... /; **Milea:** - Foaie verde trei aglici/Strigă Milea dintre lunci... /; **Gruia lui Novac:** - Foaie

verde de spanac/La cerdacul lui Novac... /, **Cântecul Radului:** - Lele, lina bobului/Prin pădurea bradului/Trece mama Radului... /Foaie verde de cicoare/Într-o zi-n amiaza mare... /; **Baba Novac:** - La teiul plecat/La chilia lui Novac... /; **Marcu Viteazu:** - Frunză verde a bobului/Sus pe malul Oltului... /, Frunză verde, salbă moale/Dunăre, apă vioaie... /; **Muscu:** - Frunză verde trei lămâi/Muscul de unde vii? /

Alte balade și cântece de haiducie evocă:

Foaie verde d-asomie/La câmp, nene, la câmpie... /Foaie verde de trei mure/Pădure și iar pădure... /Foaie verde lîn pelin/Vai de copilul străin... /.

Plantele sunt prezente și în versuri ce evocă evenimentele din 1907: *Arde para focului/Jos la gura Jiului/Ard conace cu averi/Jefuite de boieri/La Horez și Poenari/Gângiova și Orășani/Ard pătule cu bucate/De pe la clăcași furate/Averi strânse cu top-tanul/De Vergică Târnoveanu/De Capră la Gângiova/Și Lățea la Ostroveni.*

În alte versiuni ale cântecelor de jale se întâlnesc: *Foaie verde bob năut, ...de trei brazi, ...peliniță, ...și-o lalea, ...porumbari, „colelie”..., de-o smicea, ...de-o negară, ...lemn cânesc...*

Sărbătorile de iarnă sunt marcate de numeroase cântece interpretate de copii, tineri și vârstnici, individual sau în grupuri. Dintre colinde am ales câteva versuri în care sunt prezente și plantele: *Busuioc verde pe masă/Dă-ne gazdă drumu-n casă/...Dar-ar Domnul să răsară/Grâu de toamnă, grâu de vară/...Era grâu-nalt cât trestia... /Frunzuliță bob și/un spic/Asta-i plugușorul mic... /Foaie verde și-o cicoare/Asta-i plugușorul mare/.*

Fenomenele legate de orizontul spiritual de cultură și viață materială, de relațiile umane noi, sunt transfigurate adecvat în folclor: *Frunză verde ca mohorul/Cine-a scos televizorul/Fie-i viața floare-albastră/Înflorită în fereastră/...Frunzuliță măr rotat/Satu-i mare și bogat...*

În alte cântece, din folclorul vechi sau nou mai întâlnim: *Bob năut și mărgărit/...Foaie verde foi de prun/...Foaie verde foi de leandru... /La gropanul cu cinci ulmi... /Foaie verde ceapa ciorii... /Ce-ai în gură Mărioară/Busuioc și tămâioară... /.*

Și în jocul popular plantele au avut un rol însemnat. Multe dintre petreceri erau desfășurate în mijlocul naturii, în zăvoaie, la umbra tufanilor, pe malul Dunării, iar horele sătești sub nucii din „centru”. Hora de mână, sârbele era și sunt jucate mai de toți, de la mic la mare. În iureșul jocului se aude: *Foaie verde dedețel/Și la stânga puținel... /Siminoc, siminoc/Țineți hora mai pe loc... /.*

Călușarii purtau o mică „cârpiță” albă, alături de usturoi și pelin, prinse într-o prăjină pe care, în toiul jocului, o agitau prin tot satul.

Alexandru Pascu-Gheorghe – pictor al luminii

Născut în București, la 10 iunie 1937, Alexandru Pascu-Gheorghe este absolvent în anul 1965 al Institutului de Arte Plastice din Cluj. Pictura sa este sinceră. Așezate într-o lumină caldă, binevoitoare, naturile sale statice spun o poveste. *Traista cu mere*, în tonuri de albastru, lasă să respire un gând copilăresc, merele se rostogolesc pe masă dintr-un prea-plin, mărul – rod bogat dăruindu-se privitorului.

Imagini obișnuite ale atelierului devin, sub penelul artistului, lucrări de o sensibilitate ce emoționează. Stăpânind desenul, Alexandru Pascu construiește cu ușurință compoziții. Fidel lucrurilor simple, le aduce în lumină, fie că sunt flori, vase cu peneluri, ulcioare de ceramică, obiecte vechi tradiționale, cauce, câni de lut. Transparența sticlelor sau a vaselor de flori sporesc farmecul naturilor statice.

Cu aceeași sinceritate, artistul abordează tema autoportretului. Îl găsim astfel, în lucrarea *La lucru*, surprinzându-se în fața șevaletului, concentrat asupra temei abordate, în tovărășia albastrului prieten. Lumina blândă care pătrunde prin fereastra atelierului, mângâie în egală măsură obiectele din atelier și brațele artistului.

Peisajele în *plein air* au în ele spontaneitate și redau atmosfera locului ales. Fie că sunt simple căsuțe de țară, umile, cu gardurile coșcovițe, de mult părăsite, fie imagini venețiene cu gondole grațioase ce-și așteaptă turiștii, peisajele lui Alexandru Pascu sunt recognoscibile prin stilul său particular. Dacă este să alegem o culoare pe care o preferă, putem spune că aceasta este albastrul – cum altfel să vezi grecescul *Santorini* fără miracolul profunzimii pe care îl dă albastrul mării. Un alt albastru, mai blând, îl întâlnim în lucrarea *În sat* – o uliță încremenită în atmosfera de iarnă și care așteaptă să izbuc-

nească larma copiilor. În lucrarea *Iarna pe deal*, artistul ne oferă o lecție de perspectivă, alegând ca temă câmpul acoperit de zăpadă, iar în prim-plan așază cu dibăcie un pâlcc de copaci desfrunziți. Lucrarea este armonioasă prin simplitate ei, haturile creează ritmuri ce se succed, dezvoltând o muzică a sufletului. Este o lucrare care te face să te oprești asupra ei, iar meritul este al artistului.

Dar Alexandru Pascu a îndrăgit în egală măsură și grafica, redând cu fidelitate și migală subiectele. Temele abordate în grafică se remarcă printr-un rafinament al tehnicii, fie că sunt instrumente muzicale, florete, samovare, obiecte vechi prețioase, de argint, sfeșnice, potire, tabachere sau alegorii, cum este lucrarea *Omagiu lui Brâncuși*. *Narghilea* amintește de o atmosferă specifică începutului de secol al XIX-lea, cu ceașca de cafea alături, cu micul pahar de lichioruri dulci. Compoziției i se adaugă și jocul viu al unor monede ce se rostogolesc pe tavă, monedele sunt echilibrul lucrării. În fundal se ghicește prezența unui vitraliu construit cu migală geometrică și peste toată această construcție ce aminește de Porțile Orientului, artistul așază dansul vibrant al unei draperii.

În această toamnă, la Galeria Arta din Craiova, a Uniunii Artiștilor Plastici din România, Alexandru Pascu vernisează cea de-a cincizecea expoziție personală, o viață dedicată frumosului. Îi vor fi alături, ca de fiecare dată, prieteni, colegi, cunoștințe și foști elevi, căci Alexandru Pascu are o activitate de peste 35 de ani petrecuți la catedră, ani în care a format gustul pentru frumos al multor generații de elevi. Îi urăm și noi să-și continue mulți ani activitatea artistică și să aducă bucurie prin lucrările sale, iubitorilor de frumos!

Mioara BAHNA

Pietrele soarelui

O poezie care pleacă din realitatea cotidiană sau din amintiri (care au fost ele însele realitate cotidiană cândva, de unde adună, de pildă, fragmente: *noaptea cu unghii pătrate îmi brăzdează amintirea /*

arunc cu vorbe longiline curbate / cum aş arunca ghivece peste cactuşi) şi care încearcă să le spargă crusta sau, măcar conturul obișnuit, printr-o amalgamare a secvenţelor pe care li le dislocă, deliberat, într-o tentativă de a-l surprinde neapărat pe potenţialul cititor este ceea ce cuprinde volumul de versuri al lui Angi Melania Cristea, care supralicitează funcţia emotivă a limbajului, în detrimentul celei tranzitive / referenţiale, aşezându-se într-o posibilă descendenţă târzie a avangardismului: *dorm pe geana curcubeului care plânge comete*; sau: *orbii nu au curcubeu nu cunosc aurora boreală / dar înmoaie cuvinte în gură / cu dinţii de fildeş înfipti în retină; îmi este amar de verde-lumină* etc.

În consecinţă, versurile apar ca piese din mai multe jocuri tip puzzle, puse la un loc, din care nu se poate realiza un întreg, de vreme ce lipsesc lanţuri esenţiale. Peste toate însă se aşază vizibil un suflet nu atât neliniştit, cât, mai ales, dornic să-şi găsească un drum – neapărat insolit – care să-l ducă pe tărâmul unor întâmplări aureolate de artă.

Monologuri – adresate, uneori, unui probabil iubit – ce se încearcă a fi persuasive, vizând conturarea universului sufletesc al femeii îndrăgostite, care îşi caută sufletul-pereche, sunt multe dintre textele care compun volumul *Pietrele soarelui* – Editura Aius PrintEd, Craiova, 2016 – ca această *Vitrina unde se vinde*

imaginea, text pe care îl redau integral: *te-am învăţat să iubeşti cu ramurile puse la uscat / stoluri de frunze să-ţi cadă pe prag / norii să picteze imaginea ta din vitrine / manechin erodată de prea multă / nesecată iubire / nu este suficient să te retragi în zona securizată / a fi sau a nu fi iubit aceasta-i întrebarea cu o mie de / răspunsuri / şi zeci de mii de incertitudini / taxi-ul opreşte lângă unda seismică a dragostei mele / să mori din dragoste rănit este o opţiune nu o variantă / de rezervă / la casa de pariuri se încasează bani fără factură / pentru o rundă de zile mari / eu, tu şi iubirea noastră cinematografică / simpli lei / ca un nor fără ideea de zbor / frunză de mov copac de cer / sufletul meu se vinde / în vitrine luminate stingher.*

În „laboratorul” autoarei, între cupluri din spectacolul realităţii care i se derulează continuu în jur, îşi fac loc frânturi din spaţiul său livresc, atunci când, de pildă, *între un leu şi o pară stă deşertul micului prinţ*, sau *când nu o poţi haşura / stând la fereastra ovală a orizontului / cu pintenii înfipti în talazul ierbii / câte secunde dorm în lanul de veghe*, concomitent cu un sui-generis *dé-règlement de tous les sens* (*oho ce sentimente-mi cad / pe coapse sau pe zvelta gleznă / când de lumină mă dezbrac / în sfânta, tănuita beznă!*), fiindcă vibrează sau se raportează într-un mod propriu la

lumea din afara sinelui: *în zile patinate cobor la demisol cu anxietatea / că praful zilei se va aşeza pe umerii / oraşului / iar tu îţi vei pierde iarba din palme / vopsind pomii ca pentru o vară fără omizi / nu-ţi mai vin păsările cerului / la ora de cumpărat armonii. Alteori, observă cum calea spre strâmăta singurătate se bifurcă / în piaţa mare columbiei aşteaptă ziua de pensii / zilele cad ca nişte firimituri uscate / golaş pomul de la uşa bisericii muşcă din căldură / mângâind umbra câinelui / de la atâta arşiţă apele răpesc minute / cu burţi umflate de peşti / singurătatea sparge pietre lupul pădurii îşi linge coada /*

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

licantrop de nopți fierbinți / vântul îmi suflă în ceafă. Și mărturisește: Nu mă dau în spectacolul vieții, / este o artă să pictezi cai cu libertatea / în șa. Apoi se portretizează: frumoasa din mine nu are sandale / bea cafeaua cu stele în păr / o latră câinii aroganți ai mahalalei / îi flutură fusta a mare și a vers...

Poate cel mai rezistent însă dintre textele din carte este ultimul: *Dor de Macedonia: din țara mea cu mii de mănăstiri aș bea / lumini într-o cascadă lin / cozi de păun mi-ar defila-n delir / să scriu istorii pe cămăși de in / sau strânsă-n vesta cu brodate flori / să mai miros un trandafir când beau / de la Ohrid un roșu vin / mi-aș încălța opincile din piele / în două cozi să-mi fie părul împletit / cu-o roză ascunsă-n pletele rebele / spre plaiul asprei Macedonii să urc / ca Macedon spre Pind / aș respira din*

mândră țara mea / un Soare auriu pe cer ar crește / să mor în munții cu înalte creste / cum m-au crescut străbunii drept în șa.

În încheierea rândurilor de față, am să citez cuvintele lui **Alex. Ștefănescu** de pe coperta a IV-a a cărții: „Când deschizi cartea semnată de Angi Cristea, parcă deschizi o fereastră prin care intră **aer proaspăt**. Versurile ei se remarcă imediat prin candoare și inventivitate, în contrast cu blazarea care domină poezia de azi. Multe secvențe ne **atrag atenția**, ne încântă și ne rămân în mințe după încheierea lecturii (...).

Dincolo de toată filosofarea esoterico-estetică referitoare la genul liric, scopul poeziei este să placă. Iar poezia scrisă de Angi Cristea place. Este, din punctul meu de vedere, tot ceea ce își poate dori un poet”.

Note • Note • Note • Note • Note • Note • Note • Note • Note • Note • Note

Sara COLĂ

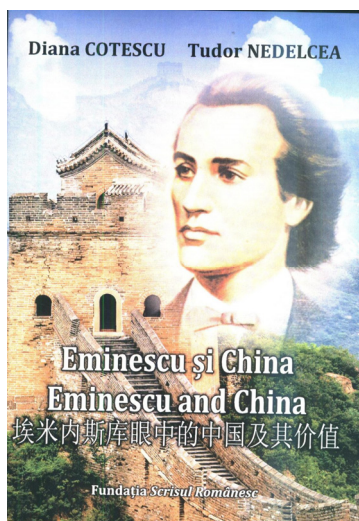
Eminescu și China

O lucrare cu totul deosebită publică Diana Cotescu și Tudor Nedelcea, Eminescu și China (Craiova, Fundația Scrisul Românesc, 2018), o ediție de buzunar, bibliofilă, trilingvă: română, engleză și chineză. Studiul a făcut obiectul unei conferințe pentru studenții primilor ani de la limbile sud-est europene de la BISU – Universitatea de Studii Internaționale Beijing, cunoscută drept cea de-a doua universitate de limbi străine, cum scrie sinologul Constantin Lupeanu, directorul Institutului Cultural Român de la Beijing. Autorii neputându-se deplasa în China, conferința a fost citită de două studente chinezoaice, textul fiind proiectat pe ecran în limbile română, engleză și chineză. Studiul a fost apreciat în mod special pentru că poetul național al românilor, Eminescu, a afirmat cu temei despre China că este „cea

mai instruită țară de pe pământ” (Curierul de Iași, X, nr. 41, 14 iulie 1877, p. 3).

Enciclopedist în sensul adânc al cuvântului, Eminescu se definește bun cunoscător și al economiei chineze, trimițând la „mandarinul Ma-twan-lin, vestit economist al Chinei”, dar și în privința istoriei cărții, comentând elogios „cartea cea mai mare din lume”, adică o colecție din secolul al XVII-lea care cuprinde „toate scrierile însemnate sau interesante din toate ramurile literaturii”, o colecție de 6107 tomuri intitulată „Colecție imperială ilustrată din literatura veche și modernă”. Eminescu a folosit, mai ales în publicistica sa, scrierile lui Lao Tzi, Confucius etc.

Studiul *Eminescu și China* a fost apreciat de universitarii din Beijing: Kang Jiaoyi și Shen Dahon (decanul facultății), iar în țară de traducătorul Ding Chao. Deocamdată.

Cronică teatrală • Cronică teatrală • Cronică teatrală • Cronică teatrală

Mihaela CHIRIȚESCU

Lear. Un nebun amar și unul dulce

Spectacolul de teatru *Lear. Un nebun amar și unul dulce*, adaptare după William Shakespeare, a fost jucat pe scena Teatrului Național din Craiova în cadrul Festivalului Internațional Shakespeare, 2018.

Regia, adaptarea scenică și ilustrația muzicală sunt semnate de Alina Hiristea. Spectacolul este produs de Centrul Cultural Reduta din Brașov.

Pe scenă, un singur actor, Mihai Bica, în rolul Regelui Lear. Un decor simplu: un scaun, un castron zornăitor cu o lingură în el, un glob pământesc nici prea mare, nici prea mic, o mască-cranii, o trotinetă pe care își face intrarea Regele Lear purtând un mantou cu buzunare atât de încăpătoare încât ai zice că a strâns acolo agoniseala de-o viață, sau mai bine spus, ceea ce i-a rămas din toată agoniseala.

Regele Lear, bătrân și cu simțurile poate nu la fel de agere ca în anii tinereții, se hotărăște să-și împartă averea între cele două fiice ale sale, Goneril și Regan, lăsând-o fără nicio zestre pe mezina Cordelia, care fusese singura sinceră cu părintele ei, mărturisindu-i că îl iubește așa cum este firesc să-și iubească o fiică părintele, fără exagerări. Cele două surori mai mari, Goneril și Regan, îl mințiseră pe Lear susținându-i că îl iubesc mai mult decât orice pe lume. Așadar, Lear s-a hotărât să locuiască câte o lună la fiecare dintre cele două fiice, punând o condiție, aceea de a-și păstra o suită de o sută de cavaleri. Nici nu a trecut prima lună în care Regele Lear

să locuiască la Goneril și aceasta i-a și cerut să renunțe la jumătate din cavalerii lui. Supărat, Lear a decis să se mute la Regan, dar nici din partea celei de-a doua fiice nu a avut parte de mai

multă înțelegere. Pe o furtună îngrozitoare, Lear a plecat cu cavalerii lui, dorind să-și urmeze suita.

De la Conte de Kent, un credincios al Regelui Lear, mezina Cordelia a aflat de cele întâmplate cu tatăl ei și a mers, în fruntea unei armate care urma să îl înscăuneze din nou pe tatăl ei, să îl ia la ea la curte. L-a găsit singur, pe câmp, cu o coroană făcută din buruieni și paie. Medicii Cordeliei l-au pus pe picioare pe Regele Lear.

Goneril și Regan au sfârșit rău, îndrăgostite fiind amândouă de același bărbat, Goneril a otrăvit-o pe Regan, apoi și-a pus capăt zilelor pentru că soțul ei o surprinsese otrăvindu-și sora. Cordelia a sfârșit în închisoare pentru că a fost învinsă de oastea trimisă de cele două surori și condusă de Edmund, măruș discordiei dintre cele două. A pierit și Regele Lear, iar regatul a fost preluat de soțul lui Goneril, Edgar, care nu fusese în niciun fel amestecat în faptele celor două fiice.

Monologul lui Lear este unul profund. Actorul care îl întruchipează pe Rege se adresează direct publicului punându-și întrebări și făcând aprecieri despre efemera existență umană: „Când ne naștem, plângem că intrăm/Pe scena asta mare de nebuni...”

Simbolic, cele două cuie în care Regele Lear se așază pe scaun, sunt ghimpții din sufletul lui: Goneril și Regan:

„Suflați, turbate vânturi!

Vă revărsați, puhoaie, peste praguri!

Iar tu, fulger, cu tunetul atotzguduitor

Turtește-odată sfera lumii-aceste,

Ca-n vânt să piară tot ce e sămânță

De nerecunoștință-n omenire!”

„Suntem făcuți din același material din care sunt țesute visurile” – ne spune William Shakespeare. Regele Lear a visat frumos că ar fi iubit ca nimeni altul, de către fiicele sale cele mari, dar visul de a se simți un tată iubit i-a fost îndeplinit exact de cea pe care a crezut-o ingrată, de mezina Cordelia.

În stilu-i regizoral caracteristic, a împraștiat Alina Hiristea praf de stele pe scenă acordându-i lui Lear mult râvnită „povară” a Eternității.

Ion C. ȘTEFAN

Un arghezian al nuanțelor

Sunt câțiva zei ai literaților, descendenți din cei tutelari ai românilor, trecuți prin filtrul de lumină al romanității și rămași într-o permanență creatoare. Aceștia, după înclinațiile mele afective, ar fi: Mihai Eminescu, Lucian Blaga, George Bacovia și Tudor Arghezi. Și poate încă alții, fiecare dintre cititori mai poate adăuga câte un zeu preferat al cuvintelor: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ștefan Augustin Doinaș – într-o firească lirică, ordonată de afectivitate.

Pe vremuri, când predam Limba și Literatura română și Literatura universală, la un prestigios Colegiu Național din Capitală, pe când orele de literatură, gramatică, stilistică, estetică și critică literară, care, în acea perioadă, erau din belșug, mai ales la clasele de filologie, după ce parcurgeam, cu elevii mei, peste un semestru, poeziile lui Mihai Eminescu, incluse în programa școlară, treceam la ceilalți autori, așezați în mod preferențial de mine, după fiecare lectură și încercare de aprofundare, observând însă, la oricare dintre ei, o subtilă reținere a tinerilor – în comparație cu reprezentantul spiritualității românești în universalitate – motiv pentru care recurgeam la o mai veche metodă pedagogică: le spuneam că și ceilalți, adică Ei – Zeii următori – au încercat o asemenea sfială în fața lui Eminescu, fiindcă intuiau că nu-l vor ajunge – dar nici nu acceptau ideea că, după el, nimeni n-ar mai trebui să scrie în limba română.

Și atunci și-au propus să scrie altfel, adică să găsească o cale personală și convingătoare de a fi remarcați și plăcuți de generațiile următoare de cititori; altfel, adică scriind metaforic despre dialogul lor cu divinitatea și ceilalți oameni, pentru a ne convinge că „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii”, ca Lucian Blaga; ori cu sufletul și gândurile într-un dialog cenușiu și apăsător cu eternitatea, de plumb, ca George Bacovia – sau chiar într-o permanentă rugă și îndoială spre Dumnezeu, ca Tudor Arghezi, „stăpânit de marea răspundere ce-o implică scrisul și de autoexi-

gența față de creație” (Florea Firan, *Argument*, p. 5).

Și tot așa, găseam fiecărui poet român, în continuare, o caracteristică *altfel*, făcându-i, pe neobservate dragi și elevilor mei, într-un echilibru de valori restabilit pe ansamblul istoriei literaturii române, pentru a-i așeza, în rândurile următoare, ale zeităților liricii naționale.

Cam lungă introducerea mea, pentru a vă spune că vreau, de fapt, în acest articol, să mă refer la cartea distinsului critic literar craiovean, Florea Firan, pe care a avut amabilitatea să mi-o ofere, chiar în fața statuii lui Mihai Eminescu, în vara acestui an, la Curtea de Argeș – o carte despre care aflasem, dar nu avusesem prilejul să mi-o procur, motiv pentru care scriu cu admirație despre ea, cu o oarecare întârziere.

Dar eu obișnuiesc să parcurg oricând cu o mare curiozitate profesională cărțile bine alcătuite și temeinic documentate, ca aceasta, despre care criticul literar Constantin M. Popa scria, pe coperta a patra: „Concepută ca o călătorie imaginară, cartea se constituie într-un itinerar în sfera universului arghezian, într-un ghid spiritual ce-și asumă riscul evaluărilor pe cont propriu, cu sfioasă admirație și spirit metodic de comentator atent”.

Bibliografia selectivă, cuprinzând peste cincizeci de nume de critici literari și scriitori de prestigiu, iubitori ai operelor lui Tudor Arghezi, mă îndreptățește să cred că acest studiu al lui Florea Firan reprezintă, de fapt, sinteza a tot ceea ce s-a scris ori s-a spus mai înainte despre poetul *Cuvintelor potrivite*, tocmai din dorința unei reuniri armonioase a tuturor informațiilor la zi, structurate în capitole precum: *Copilăria și adolescența*, *Regăsirea de sine*, *Pamfletar de excepție*, *Cuvinte potrivite*, *Mărțișorul*, *Apogeul creației*, *Consacrarea academică*, *Recunoașterea universală*, *Cântecul toamnei târzii*, *În conștiința posterității* și altele.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Am amintit în mod expres această așezare pentru a sublinia meritul autorului de-a încerca o explicație potrivită între diversitatea creației argheziene și a preocupărilor sale, cu fiecare etapă a elaborării unor opere, astfel încât eventualele nedumeriri anterioare să fie lămurite, precum și prin reliefarea influenței mediului și preocupărilor lui Arghezi, în elaborarea imediată a unor pamflete ori creații ironice sau de atitudine.

Dar e mai mult decât atât, fiindcă Florea Firan, profesor universitar și critic literar de prestigiu, editor și director de revistă, reușește să sintetizeze materialul bogat care i-a stat la dispoziție, într-un complex de factură academică, pe care îl putem studia acum cu toată încrederea unei informații complete. Iar părerile sale, incluse într-o structură originală, sunt susținute cu argumente, desprinse din lecturile atente ale scrierilor lui Tudor Arghezi: „De-a lungul a șapte decenii, Arghezi s-a impus ca poet și pamfletar virulent, prozator de talent și dramaturg interesant, publicist și gazetar de excepție, traducător original, realizând o operă uriașă și tulburătoare, o adevărată sinteză de creație și limbă românească” (p. 7).

Apoi, mai departe: „Spirit neliniștit, stăpânit de setea de real și concret, poetul încearcă de-a lungul existenței sale, să răspundă unor probleme care-l frământă privind rostul omului în lume, de unde tendința de a crea o poezie cu implicații filosofice, alături de o poezie cu pronunțat caracter social” (p. 10).

Am desprins și dramaticele neliniști din sufletul poetului, din dorința de-a acorda un caracter concret religiozității sale, mai ales în perioada când a locuit în străinătate, analizată de Florea Firan în capitolul *Între Geneva și Paris*: „Fără îndoială, mărturisește poetul *Cuvintelor potrivite*, fără climatul Elveției și mai ales al Genevei, nu m-aș fi găsit niciodată pe mine însumi (presupunând că am ajuns să mă găsesc)

pe vremea demult trecută, când tânărul care am fost cunoscuse primele neliniști ale vocației” (p. 97). Astfel încât, datorită caracterului său contradictoriu și, mai ales, contestatar, autorul observă atitudinea diferită a unor critici literari ai vremii față de el: „Apariția lui Arghezi în publicistică a pus critica literară într-o adevărată dilemă. Părerii dintre cele mai contradictorii îl eti-

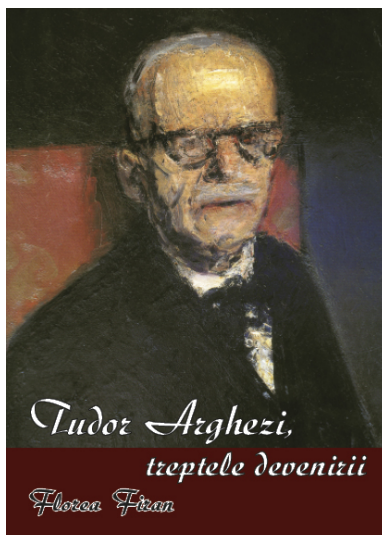
chetează *cel mai mare poet român de azi*, sau îl resping ca mare poet și îl trec în rândul numelor cu totul străine literaturii”.

Însuși criticul ieșean Garabet Ibrăileanu rămâne uimit la apariția poeziei *Rugă de seară*, neștiind ce să creadă: „sau este de domeniul psihiatriei sau anunță un geniu” (p. 103).

Un moment determinant îl constituie debutul în volum al marelui poet: „Anul 1927 a însemnat impunerea definitivă a lui

Tudor Arghezi în literatura noastră. Apariția volumului de debut editorial *Cuvinte potrivite*, în primăvara când poetul împlinea 47 de ani, a constituit un eveniment literar, iar autorul consacrat cel mai mare poet român al secolului al XX-lea” (p. 133). Astfel intrăm în laboratorul intim al creației argheziene. În stăruința unei permanente autoperfecționări: „De la o ediție la alta, observă criticul literar, autorul a urmărit ideea de perfecțiune și *potrivire* a cuvintelor, prin schimbarea unor cuvinte și versuri sau înlocuirea unor strofe” (p. 142).

Studiul lui Florea Firan este bogat, doct, din dorința criticului literar de-a nu scăpa vreun eveniment esențial, până când ajungem la o *Recunoaștere universală* a lui Tudor Arghezi: la Belgrad, Geneva, Paris și Viena, unde i se tipăresc numeroase traduceri și primește premii deosebite. Volumul criticului craiovean este unul dintre cele mai bine alcătuite studii literare, consacrat unuia dintre marii poeți români, de prestigiu mondial.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Eliana POPA

Strop de cuminecătură

M-am născut când vrut-a Domnul
Într-un neam străvechi și demn,
Unde pe-un picior de plai
Doine în văzduh se cern.

M-am născut la umbra Crucii
Ce-a purtat-o neamul meu,
Ce-au cinstit-o și strămoșii
Și azi o cinstesc și eu.

Măicuța mi-a pus în suflet
Și în apa de botez,
Picături de rugă sfântă
Și dumnezeiescul Crez!

Cu strămoșii într-un cuget
Stând la Sfânta Liturghie,
Mă închin și-mi plec genunchiul
Și spun: „Doamne, slavă Ție!”

Când mă mângâia bunica
Îmi spunea cu glas duios:
„- Când vei căuta iubirea,
Să Îl cauți pe Hristos!”

Și când secera bunicul
Spicele cu bobul greu,
Îmi spunea mângâind snopul:
„- E barba lui Dumnezeu!”

Eu râdeam, însă bătrânul,
Astupându-mi cu-n mac gura,
Se-nchină și-mi zice-n șoaptă:
„- Din ea frământăm prescura. ”

„- Bunule, aș vrea să fiu
Aluatul din prescură,
Să fiu trup din Trupul Sfânt
Strop de cuminecătură!”

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Tudor NEDELCEA

**Ce-ar (mai) trebui să știm despre...
Adrian Păunescu**

*Eu sunt bolnav de dumneavoastră, țară,
Eu sunt bolnav de dumneavoastră, neam.*

Era un uriaș, la propriu și la figurat. Și-a dominat epoca cu personalitatea sa marcantă: „*Ce se știe mai puțin în critica literară și în opinia publică este faptul că Adrian Păunescu era, în multe privințe, un poet și un om atipic. Sau pentru a nu-i despărți (ceea ce în cazul lui, nici nu se prea poate), era un spirit atipic. Găseai la el aproape tot ce voia să găsești*”, îl creiona Eugen Simion într-un „*portret neconvențional*”, așezat drept „*cuvânt înainte*” la volumul omagial „*Adrian Păunescu. 70 de ani de la naștere*”, realizat de Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretu-

tindeni, prin Cristiana Crăciun, Victor Crăciun, Tudor Nedelcea, Ana Maria Păunescu, Andrei Păunescu și Carmen Păunescu (București, Editura Semne, 2013), volum apărut cu sprijinul financiar al Bibliotecii județene „Alexandru și Aristia Aman”.

Eugen Simion face aceste aprecieri legitime nu numai în calitatea sa de cel mai mare critic român contemporan, ci și de profesor al său, la Filologia bucureșteană. Și tot sub ilustul savant, Adrian Păunescu, și-a susținut doctoratul cu o teză despre generația '60, din care el însuși făcea parte (interesantă interpretarea

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

acestui fenomen literar de excepție comparabil cu „Junimea”, făcută din interiorul ei, de unul dintre ilustrii săi reprezentanți). Fiica autorului vol. *Repetabila povară*, Ana Maria Păunescu (născută în 1990), singura care reușește să ducă pe umerii săi firavi, fără a face rabat axiologic, săptămânalul „Flacăra lui Adrian Păunescu” (ca o povară plăcută și moștenire a talentului tatălui său de poet și gazetar), susține doctoratul în filologie tot la acad. Eugen Simion, cu teza despre... Adrian Păunescu! Pe lângă editorialul săptămânal din „Flacăra lui Adrian Păunescu”, Ana Maria Păunescu este și autoarea unor scrieri literare, dovedindu-și valențele scriitoricești.

Și dacă tot suntem la această „ordine de idei”, să spunem că celălalt fiu, Andrei Păunescu (născut în 1969), nu este numai un demn urmaș al fenomenului numit „Cenaclul Flacăra”, ci este un cadru universitar (urmându-și și tatăl la catedra de la Universitatea „Spiru Haret” cu un curs inedit „*Texte fundamentale*”) și un veritabil scriitor. Și-a susținut licența tot la Eugen Simion („*examinator șef*”). Ilustrează cu desene cărțile lui Adrian: *De la Bârca la Viena și înapoi* (1981), *Într-adevăr* (1988), *Poezii cenzurate*, *Infracțiunea de a fi*. Este autorul pieselor *Punctul pe i, haide mamă, haide tată!*, *Imnul tricolorilor*, *Români pentru români*. A debutat editorial în 1997 cu romanul-jurnal *Supraviețuirea lui Adrian Păunescu*. *Calendarul unui vulcan*, apoi publică *Subsemnatul vă ignoră*, umor voluntar și involuntar (1998), *Nicio șansă*, roman (1999), *Ascuns în toate* (versuri, 2000), *Lumea rabatabilă* (publicistică, 2001), *Doctoratul în tristețe* (versuri, 2002), *Jurnalism tematic* (curs universitar, 2005, 2013), *Texte fundamentale* (coautor, curs, 2007), *Scriitori și politică în România. Sec. XX* (teză de doctorat, 2008), *Iobag la patron, iobag la stat* (versuri, 2012, 2013, 2015), *Zodiacul cu femei* (versuri, 2012, 2013, 2015), *Mass-media și cultura* (curs universitar, 2013), *Elemente și tehnici mediatică* (curs universitar, 2013), *Tehnică mediatică* (2014), *Jurnalism, jurnalism, publicație, tipuri de presă* (2014), *Las-o să plece* (versuri, 2015, 2016), *Popor de somnoroase păsărele* (2015, 2016). A susținut doctoratul sub îndrumarea lui Gh. Buzatu.

Nădăjduim ca românii să nu mai fie un popor de „*somnoroase păsărele*”, să nu reacționeze doar în situații-limită, mai ales acum, în anul Centenarului, când ura, haosul, dezbinarea, războiul românilor contra românilor cunosc un elan „*revoluționar*”, promovat chiar de la cel mai înalt for decizional, de la președintele țării.

Să nu uităm de Doamna Carmen Păunescu (născută în 1967), membră a Cenaclului, unificatoare a familiei, care se zbate ca o Ana Ipătescu (împreună cu familia) spre a menține vie memoria ilustrului său soț,

prin organizarea anuală a Festivalului Literar Internațional „Adrian Păunescu” de la Bârca și Craiova. Și nici pe sensibilă poetă Constanța Buzea (1941-2012), prima sa soție, sau pe Ioana (1967-2011), fiica sa (neîntrecută în desene), ambele trecute la cele veșnice, să nu le uităm. Este, deci, o familie creatoare, asemenea familiilor Hasdeu, Caragiale, Sorescu.

Dacă în cazul altor scriitori notabili, urmașii nu vor perpetuarea memoriei celui dispărut, ci... doar drepturi de autori, familia Păunescu merită din plin apreciată pentru aceste eforturi financiare și logistice, în ciuda (din păcate) și în acest caz, a unor piedici familiale. Să ne mai întrebăm de ce nu mai apare niciun volum de Adrian Păunescu?!

Ce-ar trebui să mai știm sau să ne reamintim? Că s-a născut în localitatea basarabeană Copăcenii („*imediat după miezul nopții, la data de 20 iulie 1943*”), că avea „*ochi albaștri, păr șaten, 186 cm și poartă la picior numărul 44. În 1986 și, apoi, după 1990, poartă mustață și barbă*”, cum stă notat pentru posteritate în *Albumul* citat.

Părinți i-au fost: Constantin (1916-1990) din Bârca doljeană (învățător, membru PNL, deținut politic) și Floarea (n. Ispas, 1918-2002) din Bragadiru de lângă București, învățătoare, ambii trimiși „*cu serviciul*” în Basarabia. După retragerea armatei române în 1944, copilul de numai un an este dat din mână în mână în gara din Chișinău, ajunge la Bârca, unde-și petrece copilăria la bunici și la mama sa vitregă, învățătoarea Constantina (Margareta) Păunescu (1917-1981).

Învățătura și-o începe la Bârca (pe frontispiciul bisericii din Bârca se mai află încă inscripția „*sala de lectură*” pentru tinda bisericii) și în satul vecin, Cârna, liceul îl face în trei locuri, în Craiova la liceele „Frații Buzești” și „N. Bălcescu” și la liceul „Zoja Kosmodemianskaia” din București. Este olimpic pe țară... la chimie. Absolvă liceul în 1960, dar, din motive politice, nu se poate înscrie la Filologia bucureșteană decât în 1963, pe care o absolvă în 1970, iar în 2006 susține doctoratul.

Profitând de o mică deschidere politică, câștigă o bursă în SUA, în cadrul „Programului Internațional al Scrisului”. Aici îl cunoaște pe Mircea Eliade, căruia îi ia un pertinent interviu (primul interviu postbelic luat celebrului scriitor și istoric al religiilor publicat în vol. *Sub semnul întrebării* (1979), apoi cunoaște „*fenomenul*” Bob Dylan și Juan Blaez, care l-a inspirat în crearea curentului și cenaclului „Flacăra”.

Debutază revuistic în „*Luceafărul*” (1960) și tot aici se impune în cenaclul condus de Eugen Barbu (alături de Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Constanța Buzea, Gabriela Melinescu, Sânziana Pop, Marin Sorescu etc.) Editorial, debutează cu *Ultra sentimente* (1965), fiind cel mai fecund scriitor român din toate timpurile.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Pentru șase luni este redactor la ziarul „Crișana” din Oradea (1962), revine la București, participând la înființarea revistei „Amfiteatrul” (1966), lucrează în redacțiile revistelor „România literară” și „Luceafărul”. La ultima revistă este numit de către Biroul Uniunii Scriitorilor redactor șef, dar, la contrapropunerea lui D. Popescu (pe care Adrian Păunescu l-a apărat după 1990), C.C. al P.C.R. nu-l validează. Poetul își dă demisia, fiind pentru un an (1972) șomer, colaborând doar la „România liberă” și „Contemporanul”.

Se impune în peisajul revuistic literar românesc la februarie 1973, când este numit redactor-șef al revistei „Flacăra”, asupra căreia își pune amprenta. Revista și cenaclul „Flacăra” (1615 manifestări publice de muzică, poezie, dialog, la care au participat peste 6 milioane de spectatori. Erau considerate ostile prin ideile propulsate; „*lumină, luptă, libertate*” era sloganul cântat pe scenă și însuflețit de o întreagă generație în blugi, participantă activă la evenimentele din decembrie 1989, când tinerii rosteau pe stradă „*ultima soluție / înc-o revoluție*”, fără să cunoască că versurile aparțin lui Adrian Păunescu). Populația nemulțumită nu mai reclama C.C., ci trimitea memorii lui Adrian Păunescu și revistei „Flacăra” (fapt recunoscut și de N.C. Munteanu de la „Europa liberă”). Sesizarea era trimisă primilor secretari vizați, de unde revista urma să primească răspuns. În caz contrar sau de răspuns neconvingător, Adrian Păunescu trimite în anchetă jurnaliștii săi (care erau de marcă) și de cele mai multe ori se lasă cu sancțiuni și chiar destituiri de primi secretari. Cu un curaj marca Adrian Păunescu, la revista „Flacăra” au fost preluați toți gazetarii dați afară de la alte publicații din diverse motive (etnice sau implicații în „*meditația transcendentă*”), astfel încât redacția „Flăcărei”, reunea cei mai vestiți ziariști (Em. Valeriu, O. Știreanu, N. Cristache, Ov. Ioanițoiaia, D. Graur, Mircea Bunea, Oprea Georgescu, C. Dragoș, Aurelian Titu Dumitrescu, Radu G. Țeposu, G. Stanca, Tudor Octavian, Ilie Purcaru, M. Pelin, N. Arsenie etc.).

În Cenaclul „Flacăra” au fost sărbătoriți: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Gr. Vieru, Constanța Buzea, Ana Blandiana, Sabin Bălașa, Tiberiu Olah, Fl. Pitiș, Silvia Popovici, E. Botta, E. Jebeleanu, E. Barbu, Eugen Simion, Ov. Păler, Dinu Săraru etc. I-a premiat pe Gh. Zamfir, L. Raicu, Anton Dumitriu, C. Noica, I. Mânzatu, Valeriu Popa, Tudor Gheorghe, N. Manolescu etc. În cenaclu se cântau cântece de M. Beniuc, dar și de Radu Gyr sau Nichifor Crainic, a vorbit despre Brătieni, despre mareșalul I. Antonescu și monarhie, a recitat pentru prima dată în public *Doina* lui Eminescu (la Reghin, 13 noiembrie 1984).

În atari condiții, era normal (într-o normalitate a epocii totalitariste) ca Adrian Păunescu să suporte rigorile îndrăznelilor sale repetate. Între altele, împreună cu Marin Preda a intervenit direct la șeful statului de atunci pentru ca acesta să nu reintroducă realismul socialist și, apoi, ca Marin Sorescu să nu fie exclus din partid și transferat ca muncitor necalificat pentru participarea la „*meditația transcendentă*” (la care autorul *Lilieciilor* n-a participat decât o singură dată și n-a semnat niciun document); a intervenit la Cornel Burtică pentru apariția romanului *Buna vestire* de N. Breban, oprit de cenzură în urma reclamației lui Titus Popovici etc. La 8 iulie 1985, Adrian Păunescu este destituit de la conducerea revistei „Flacăra” și abia în toamna aceluiași an este numit publicist comentator la „Contemporanul”, cu condiția ca el să nu intre în redacție. La 16 iunie 1985 i se interzice și activitatea cenaclului, ne mai fiind invitat la nicio emisiune radio-tv. Abia în 1992 este invitat la TVR (de Iosif Sava, M. Tatulici, Marina Almășan, Cătălin Ștefănescu), apoi la alte televiziuni particulare. Din 21 martie 1998, realizează la Antena 1 emisiunea de mare răsunet „*Schimbul de noapte*”, transformată în „*O șansă pentru fiecare*”, apoi „*De vorbă cu Adrian Păunescu*” și „*Meciul meciurilor*” (reușind să-l convingă pe „*regele*” Hagi să revină la naționala de fotbal, învingând în meciul următor naționala Ungariei). Realizează talk-show de succes și la alte televiziuni („*Tele 7 abc*”, Pro TV, Realitatea TV.).

După 1990, foștii săi colegi de la „Flacăra” (pe care i-a adus în redacție) îl împiedică să revină la conducerea revistei, iar în februarie 1990, fostul ministru al Culturii, Andrei Pleșu, îl lasă pe drumuri, după desființarea redacției „Contemporanul” și reînființarea ei în aceeași zi (!).

Așa da, vremuri noi, revoluționare, în care toți să ne simțim liberi (unii mai mult decât alții).

Scârbit, dar înțelegând condiția umană în profunzimea și relele ei, Adrian Păunescu se împrumută de la B.C.R., în martie 1999, pentru înființarea unei edituri, reviste și cenaclu. După o colaborare viageră la „Zig-Zag Magazin” (București), „7 zile” (Rm. Vâlcea), editează „Vremea” (august 1990-1997), „Totuși iubirea” (sept. 1990-1997), iar din 20 iulie (ziua sa de naștere) 2001, reînființează „Flacăra lui Adrian Păunescu”, având colaboratori celebri: Gr. Vieru, I. Cristoiu, Dinu Săraru, Ștefan Andrei, N. Breban, Raol Șorban, Al. Mironov, Mircea Micu, Ilie Purcaru, Victor Crăciun, N. Dabija, M. Cimpoi, D. Avram, Al. Ciocâlteu, Paul Grigoriu, Ștefan Popa Popa's, Tatiana Stepa, I. Brad, I.D. Bălan etc.

În 1991, fondează în locuința din București (unde și-au făcut buletinele de România marii patrioți basarabeni: Gr. Vieru, Leonida Lari, N. Dabija, M. Cimpoi, Doina și Ion Aldea Teodorovici etc.), „*Frăția scriitorilor români*” împotriva abuzurilor noii

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

conduceri a Uniunii Scriitorilor. Dramaturgii români (Marin Sorescu, Paul Everac, D.R. Popescu etc.) au făcut, pentru autoprotecție, societatea „DOR” („*dramaturgia originală românească*”). În 1990, Adrian Păunescu demisionează din obștea scriitori-cească, alături de M. Ungheanu, în semn de protest pentru excluderea lui Eugen Barbu.

Din anul universitar 1998/1999, este profesor universitar asociat la Universitatea „Spiru Haret” din București, unde susține cursul inedit „Presă și cultură. Texte fundamentale”, devenind formator al conștiinței românești pentru tinerii săi studenți.

Pătruns sincer de spiritul dreptății, libertății de exprimare și a solidarității umane, Adrian Păunescu s-a zbatut și a reușit în cele mai multe cazuri, să impună dreptatea și adevărul: scoaterea din pușcăriile comuniste a unor nedreptățiți, apărarea unor foști demnitari comuniști acuzați de fapte grave, dar și ireale, a dus campanie internațională pentru eliberarea grupului patriotic basarabean Ilie Ilașcu; a făcut elogiul economiei de piață (într-o țară cu economie socialistă centralizată) în vol. *De la Bârca la Viena și înapoi* (fiindu-i cenzurate circa 170 de pagini, refăcute de scriitor într-o singură noapte, în tipografie); a scos de la interdicție filmul „*Reconstituirea*” de Lucian Pintilie și Horia Pătrașcu; a sprijinit inițiativele unor medici sau a unor metode de tratare naturistă; a impus celebrul marș *Treceți batalioane române Carpații* și a altor cântece patriotice românești sau aromâne etc.

La numai 25 de ani i s-a început întocmirea unui dosar operativ de către securitate de urmărire (printre turnătorii săi fiind și din cei invitați de el la cenaclu, Șt. Aug. Doinaș, de pildă). Pentru antisovietismul său convins, apărător al basarabenilor, i s-a ars cartea de versuri, *Istoria unei secunde* (1971) pentru versurile sale incendiare, i se interzice orice vizită în URSS. În mai 1992, merge pe linia frontului din Transnistria, împreună cu Gr. Vieru, Doina și Ion Aldea Teodorovici, Andrei și Carmen Păunescu, și la numai 300 de metri față de Armata a 14-a, cenacluul „Totuși iubirea” îi delectează atât pe basarabeni, cât și pe inamici („*când armele tac, muzica și poezia încep*”). În februarie 1994, participând ca observator din partea C.E. la alegerile din Transnistria, a fost arestat de guvernul autoproclamat al lui Smirnov, reușind însă să se salveze (șoferul său murind imediat la întoarcerea în București).

Din 1994, este ales președinte al Congresului Spiritualității Românești, organizat de Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni (președinte: acad. Victor Crăciun).

Este posesorul îndreptățit al numeroaselor premii, diplome, distincții din țară și din afară etc. (pentru care ne-ar trebui câteva pagini), busturile sale sunt amplasate la Slătioara (Vâlcea), Bârca, Dumbrăveni (Suceava), Alba Iulia, Chișinău, București, Mizil, Craiova.

Întră în politică, devine membru PCR în august 1968 (după celebra cuvântare a lui Nicolae Ceaușescu, contra intervenției în Cehoslovacia), membru PSM, senator de Dolj și președintele Comisiei de Cultură, Artă și Mass-media în mai multe rânduri, inițiind legi de interes cultural național (de pildă, legea indemnizației de merit ar trebui să se numească „legea Păunescu”). A fost o voce distinctă în Parlamentul României, întru apărarea demnității și valorilor naționale, a românismului în genere, voce care ne lipsește azi, când aveam mare nevoie de atitudine sa bărbătească.

Adrian Păunescu a scris și poezii dedicate lui N. Ceaușescu, rostite în cenaclu, dar nicuna publicată într-un volum antedecembrist. N-a negat niciodată acest fapt, recunoscându-i fostului președinte al țării meritele sale mai ales pe plan extern întru promovarea ideii de suveranitate, demnitate și unitate națională. Dar, în același timp, trebuie să recunoaștem că a fost și unul dintre scriitorii cei mai cenzurați.

Revista arădeană „Familia” care i-a publicat unele poezii – între care și *Analfabeților* a fost retrasă de pe piață, iar poezia *Balada elitei* a fost scoasă din revista „Luceafărul”, circulând prin multiplicarea șpaltului. De altfel, vol. *Poezii cenzurate. 22 august 1968-22 decembrie 1989* (București, Editura Păunescu, 1990) de 784 p, format mare, este edificator pentru toți potențialii contestatari ai săi. Adrian Păunescu a fost și rămâne un mare creator, gazetar înzestrat cu talent și curaj, mare om politic care s-a implicat plenar în destinul semenilor săi și, nu, în ultimul rând, un mare român, patriot în marginile adevărului, supărând pe cei care au supărat sau supăra încă neamul său și adevărul.

Sau cum scrie Eugen Simion în același „cuvânt înainte” al albumului omagial: „*Adrian Păunescu, cu firea lui de taur și cu voința lui de bivoli, dar și cu sensibilitatea lui lirică remarcabilă, a reușit, în cele din urmă, să-și învingă adversarii și să-și ducă mai departe spectacolul său în poezie și în viața socială*”, reputatul și pertinentul critic îndemnându-ne la înlăturarea unor prejudecați în aprecierea sa: „*Mai trebuie să spunem ceva despre opera lui Adrian Păunescu și, acum când autorul nu mai trăiește, să facem ceva pentru ea: s-o recitim și s-o judecăm drept, dând deoparte versurile ocazionale, efemere, inesențiale pentru talentul lui puternic și original, de ceea ce este, cu adevărat, esențial și trainic în scrierile lui vaste și inegale [...] În felul său deloc discret, Adrian Păunescu a fost în toate manifestările lui, repet, atipic și, prin acesta, incomod. De aceea, el are și azi admiratori inflexibili și denigratori incoruptibili.*”

Este destinul oamenilor ieșiți din comun”.

Și încă mai sunt multe de știut despre Adrian Păunescu.

Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare

Tudor NEDELCEA

A mai căzut o instituție... VICTOR CRĂCIUN

Copil fiind, credeam că unele persoane – părinții, bunicii, învățătorul și preotul satului ș.a. – n-ar trebui să moară niciodată. Erau modelele mele de viață din edenul copilăriei. Întinzându-se în vârstă și în universul cunoașterii, cunoscând și alte modele, credeam fantasmagoric că și alte personalități marcante pe care le-am cunoscut și m-au onorat cu prețuirea sau cu prietenia lor n-ar trebui să moară sau să treacă la cele veșnice decât la o vârstă maturoasă: Leonida Lari, Doina și Ion Aldea Teodorovici, I. Ungureanu, Gr. Vieru, mitropoliții Nestor Vornicescu și Bartolomeu Anania, patriarhul Teoctist, M. Ungheanu, Fănuș Neagu, Marin Sorescu, Adrian Păunescu, Viorel Cosma, D. Vatamaniuc, Ștefan Andrei, Florin Constantiniu etc., etc. Sunt goluri în cultura română, neumplute încă. Poate doar în domeniul istoricilor, când acad. Ioan Aurel Pop suplinește cu asupra de măsură dispariția lui Dinu C. Giurescu sau a lui Florin Constantiniu.

Mi-au venit aceste gânduri aflând despre părăsirea (previzibilă) a lui Victor Crăciun (Chișinău, 16 iulie 1934-30 august 2018, București). Și aceeași obsedantă întrebare: de ce tocmai acum, de ce atâta grabă, nu putea să mai aștepte să sărbătorim împreună Centenarul Marii Uniri? El care, înființând, la Crăciunul însângeros al anului de răscruce 1989, Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, a avut drept țintă valorificarea plenară și aducerea în actualitate a marilor evenimente care au marcat destinul românilor, între care unirile românilor ocupau un loc central. Dar și alte mari evenimente istorice cruciale au fost omagiate de urmașul lui N. Iorga la conducerea Ligii Culturale, de ineputabilul Victor Crăciun: *prima sărbătorire comună a Unirii Basarabiei cu Țara* (24-27 martie 1990), *primul Pod de Flori de la Prut* (6 mai 1990), urmat de *Podul de Conștiință Mihai Eminescu* (15 iunie 1990) și *Podul de Verb Românesc* (de Ziua Limbii române, Chișinău, 28-31 august, 1990), comemorările marilor personalități românești: Eminescu (prin organizarea de simpozi-

oane științifice, tipărituri, busturi sau plăci memoriale la Cernăuți, Chișinău, Slobozia Mare și Durlăști din Basarabia, Budapesta, Viena, Costei și Uzdin (Serbia), Odesa, Tirana etc.), Alexei Mateevici (la Zaim-Basarabia), Monumentul *Lupoaica, Romulus și Remus* (Chișinău), *Ștefan cel Mare* (Cobâlea-Basarabia), *G. Coșbuc* (Voivodinți, Serbia), *Troița eroilor români căzuți la Smârdan* (Bulgaria), *Petru Movilă* (Kiev), *M. Sadoveanu, Nichita Stănescu, L. Blaga, M. Kogălniceanu, O. Goga, G. Coșbuc, Marin Preda* (pe Aleea Clasicilor din Chișinău), *C. Brâncuși* (Chișinău), *1900 de ani de la războiul daco-roman* (la Benevento, Roma și Ancona din Italia, Chișinău, Vidin și în alte localități din țară) etc.

A mers aproape în toate comunitățile românești din jurul României sau din diaspora, donându-le cărți, plăci memoriale, tablouri, medalii și ordine, încurajându-le în toate manifestările lor proromânești; unele

vizite au fost de documentare cum au fost cele pe urmele lui Eminescu la Viena și Berlin, Tighina-Tiraspol-Odesa-Kuialnic, din care au reieșit numeroase cărți, reale contribuții la istoria culturii naționale. La Istanbul,

Victor Crăciun, Tudor Nedelcea, Mihai Cimpoi, Adam Puslojici

l-a omagiat pe domnitorul martir C. Brâncoveanu, chiar în biserica ctitorită de acesta, omagiere la care a participat, pe lângă românii din Turcia, și patriarhul ecumenic al Constantinopolului. În Franța, la Dieuse, i-a omagiat pe românii care-și dorm aici somnul de veci, ca prizonieri ai Primului Război Mondial. Și în toate aceste vizite confraterne, pregătite cu minuțiozitate, Victor Crăciun a invitat și autoritățile locale (administrative, civile sau bisericești) din aceste țări să se alăture manifestărilor românești.

O inițiativă apreciată la modul excelent a fost organizarea pelerinajului *Pohta ce-am pohtit* din august 2001, de comemorare a uciderii mișelești a lui Mihai Viteazul, dar și de reînviere a idealului unității naționale. Cu o raclă cenotaf în care a fost depus pământ din toate provinciile românești (inclusiv din Basarabia și Bucovina), într-un atelaj festiv, onorat de o

Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare

gardă de onoare, pelerinajul a străbătut 30 de județe din țară, racla fiind depusă apoi la Mănăstirea Dealu, unde se află capul viteazului domnitor.

Atunci când cota lui C. Brâncuși căzuse pe plan mondial, ca urmare a unor profitori români care ar fi „descoperit” circa 300 de piese brâncușiene din ceramică, Victor Crăciun a organizat nu numai simpozioane științifice sau a editat cărți și albume brâncușiene, dar a adus în țară pe directorul executiv al Casei americane de licitație Cristie's, al Casei de licitație Van Ham (din Luxemburg, condusă de conțesa Marina von Kamarawsky, născută în București), spre a constata la fața locului (Craiova, Hobița și Tg. Jiu) valoarea intrinsecă a sculptorului român, iar rezultatul a fost vizibil, inclusiv din punct de vedere financiar.

Prin Liga Culturală, Victor Crăciun a organizat anual Congresul Spiritualității Românești, primele ediții la Băile Herculane (8-10 octombrie 1993), continuate la Alba Iulia, capitala Marii Uniri. Congresele, conduse de Adrian Păunescu în timpul vieții și apoi de Victor Crăciun, au reunit români, cu problematica lor, din peste 50 de țări, devenind un adevărat „ambasador al românimii” (N. Dabija).

Autor a peste 150 de cărți de autor (proză, teatru, scenarii cinematografice, monografii, albume, ediții, antologii etc.). Victor Crăciun a primit numeroase premii, medalii și alte însemne ale prețuirii sale (cetățean de onoare al Băilor Herculane și Craiova), încununarea supremă fiind alegerea sa ca membru al Academiei de Științe din orașul său natal, Chișinău.

Am avut o relație privilegiată atât cu Victor Crăciun, cât și cu distinsa sa soție, Cristiana Crăciun, o relație sinceră, de prietenie, fără nicio urmă de ipocrizie. Am participat la cărțile inițiate de el („Doina” lui Eminescu. 125; de ani, Albumul Adrian Păunescu), am fost inclus în antologiile elaborate de el, mi-a prefătat sau postfațat unele din cărțile mele (*Eminescu; Eminescu și cugetarea sacră*), am participat aproape la toate Congresele Spiritualității Românești sau a fost aproape de mine când am organizat la Craiova Simpozionul Internațional *Latinitate și românitate în U.E., Zilele Basarabiei și Bucovinei, Zilele „Marin Sorescu”* etc. Eram frați întru românism și umanitate, astfel încât îmi este foarte greu să vorbesc la trecut despre inegalabilul (sub multe aspecte) Victor Crăciun.

Victor Crăciun va trăi veșnic prin opera sa scrisă sau înfăptuită, prin caracterul și energia benefică, prin noblețea comportamentului său. Victor Crăciun, un nume biblic, se naște în Cer, de unde ne veghează. Odihnă veșnică, Victor!

P.S. Victor Crăciun a plecat spre o altă lume, mai bună, scârbit de ce se întâmplă cu Țara sa și cu

cei 13 milioane de români pretutindeni. A plecat foarte trist când în Țara Sa (care include și Basarabia și Bucovina) ura, violența, disprețul, dezbinarea, vulgaritatea, încălcarea celor mai elementare reguli de comportament uman și legal, când războiul românilor cu românii au fost oficializate prin voință prezidențială. Victor Crăciun organiza simpozioane, congrese, bătea medalii, dezvelea plăci memoriale sau busturi, deschidea uși importante pentru realizarea unor acțiuni proromânești. Totul ca românii, oriunde ar fi ei, să se simtă ca la ei acasă.

S-a reluat *Cerbul de Aur*. Penibil, josnic în comparație cu edițiile postdecembriste. Ultima ediție a fost sub orice critică. Invitați de peste hotare aproape necunoscuți, spectacole mediocre, chiar submediocre, prezentatori de toată jena (cine l-a adus pe rătăcitul ăla din Italia? Noi nu mai avem actori?). Am așteptat ultima seară dedicată folclorului românesc, excelentul brand de țară. Și această seară a fost compromisă. De când Iuliana Tudor este și recitatoare de poezii? De când Paula Seling „se ocupă” de cântecele patriotice ale românilor? Momentele și figurile istorice au fost bagatelizate. E actual să-i pui în gura lui Burebista blestemul ca în țara sa să nu calce picior de roman? Noi nu (mai) suntem urmașii Romei? Interpretele excelente Sava Negrean-Brudașcu și Veta Biriș, recunoscute pentru trăirea cântecelor patriotice (care nu aduc bani, precum manelele sau cântecele biografico-sentimentale de la nunți, botezuri ș.a.), n-au fost invitate. Le-a suplini Paula Seling. *Sindromul Burleanu* (președinte al Federației Române de Fotbal care n-a avut nicio legătură cu fotbalul) se extinde și în cultura română, degradând-o, transformând-o în subkultură. Nimeni nu vede, nimeni nu ia nicio măsură cu cei care conduc destinele televiziunii publice (care funcționează pe banii noștri). Am avut o dată un președinte de prestigiu al TVR, acad. Răzvan Theodorescu, și rezultatele au fost evidente. De la Valentin Nicolau încoace toți directorii-președinți ai TVR au adus numai pierderi și-i tolerăm pe banii noștri. Pe cine interesează filmele asiatice sau cum se taie ceapa?

Scriu acum cu năduf toate acestea pentru că Victor Crăciun a fost un excelent om de radio și televiziune și în condiții dificile, cu cenzura în ceață, realiza emisiuni profunde, cu adevărat patriotice. Spun încă o dată cât de mult ne lipsește Adrian Păunescu, care, cu vocea sa baritonă, ar fi departajat profesioniștii de veleitarii mediocri și rău intenționați. Cum nu vii, tu Tepeș Vodă!

1 Decembrie 2018 ne va găsi, din păcate, dezuniți și plini de ură față de semenii noștri. Sper să n-am dreptate!

Tudor NEDELCEA

Eugen Enea Caraghiaur

Eugen Enea Caraghiaur este un nume insolit în istoria românilor, prin originea și activitatea sa. Născut la 15 august 1923, în orașul basarabean Comrat, fiu al profesorului Ștefan, principe de Panciu, și al profesoarei de limba franceză Alexandra Maria Iosefina, principesă de Dadjani, el face parte dintr-o familie cumană înnobilită cu titlul de principe, el însuși fiind „The Kuman Royal Hause of Great Romania”. Și-a făcut studiile în România, finalizate la Politehnica timișoreană, Facultatea de Mine Metalurgice (1943-1948), aprofundate la Universitatea din Roma, cursuri serale (1948-1949), Universitatea din Nancy și la Sorbona (cursuri de doctorat). Este, ca profesie, inginer petrolist și geolog minier.

La 19 aprilie 1951, decide să ia calea exilului, în Canada, funcționând ca inginer geolog pentru „Sullivan Mines” din Québec (1951-1954) și inginer consilier în explorări, prospecțiuni miniere, foraje de puțuri arteziene (1955-1978), devenind, ulterior, președintele consiliului Companiei „Can-Rom. Inc. Imobiliare” (1979-2004).

Carierea de inginer este dublată de cea de scriitor, devenind membru al Uniunii Scriitorilor din România și Moldova, a fost membru fondator al Asociației Canadiene a Scriitorilor Români din Québec, fondator al revistei „Datina străbună” (Québec, 1973-1975) și al ziarului „Dreptatea” (New-York, 1972-1980), oficios al Comisiei de reorganizare a PNT din refugiu. A debutat în 1951, în revista ARC a Asociației Române din Canada și a colaborat la revistele „Literatura și Arta” și „Telegraful român”. Este membru activ al Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni.

A fondat și a prezentat emisiunile zilnice Ora de Televiziune în culori din Montreal (1984-1990) și a sprijinit înființarea postului de radio multiethnic din Montreal, unde o oră de radio era dedicată românilor din diaspora nord-americană.

În Țară, a participat la lupta antibolșevică, fiind condamnat politic de Tribunalul Militar din Timișoara. Motivul? Era președintele fondator al tineretului universitar al Partidului Național Țărănesc, a condus greva studenților timișoreni, împotri-

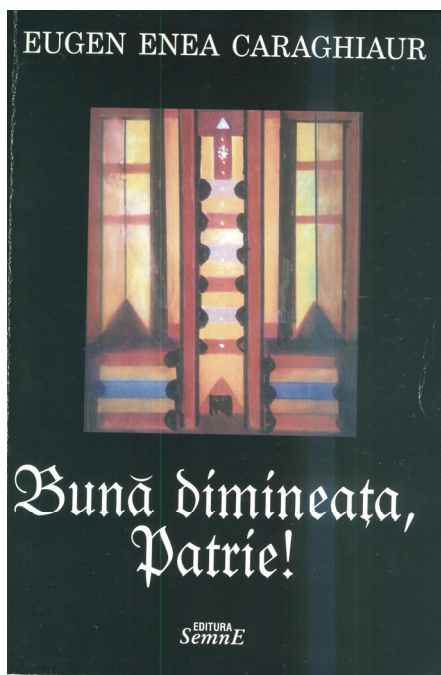
va bolșevismului (introdus în țară cu tancurile), a șovinismului și revizionismului, organizată în paralel cu greva studenților clujeni, conduși de studentul medicinist Valeriu Anania, viitorul mare teolog și mitropolit al Clujului, Bartolomeu. În timpul misiunii arhimandritului Anania în SUA, Eugen Caraghiaur îl sprijină moral și material, în finalizarea statutului Bisericii Misionare Ortodoxe Române din America și Canada, în 1972, fapt consemnat ca atare de teologul român. În comisia pentru stabilirea acestui statut, Anania îl menționează și pe Eugen Caraghiaur: „Acesta din urmă, inginer petrolist și cu dare de mână din Montreal, a anunțat că pune la dispoziția comisiei vila sa din Lac David, în nordul Canadei, unde i se asigură și menajul” (Valeriu Anania, *Memorii*, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 401).

A luptat, în România, în clandestinitate din februarie 1946, după ultima întrunire a Delegației permanente a PNT condusă de Iuliu Maniu, până la 23 august 1948, când a trecut înot Dunărea, pe la Cazane. A stat în detenție la Cladovo, Pancevo și Belgrad, apoi cu domiciliul forțat la Șabaț, până la 22 octombrie 1948, când a fugit din Iugoslavia în Austria, fiind reținut o lună în Campul I.R.O. pentru interogatorii enervante și epuizante. La cererea consăngenilor săi, Emil Ghilezan și Cretzeanu, care locuiau la New-

York, a fost eliberat, a trecut, tot clandestin, granița în satul sloven Crasna, care l-a predat autorităților italiene, ceea ce i-a adus o nouă încarcerare; învățat cu clandestinitatea, trece din nou granița în Franța, ajunge la Paris la 19 august 1948, aici simțindu-se, cu adevărat, liber și de aici luându-și zborul spre continentul nord-american.

O asemenea biografie impresionantă a avut și preotul scriitor Constantin Virgil Gheorghiu, autorul celebrului roman *Ora 25*, ecranizat la Hollywood, cu regizor și actori americani, în rolurile principale fiind Antonny Quin și Liza Minelli, film prea puțin cunoscut în țara sa.

Eugen Enea Caraghiaur are o impresionantă bibliografie literară și istorică, peste 60 de volume,

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

majoritatea fiind prefăcute de acad. Mihai Cimpoi și prof. dr. Victor Crăciun, însoțite de cronici.

Eugen Enea Caraghiaur este o personalitate fascinantă, afirmându-se ca om de afaceri în Canada, istoric al cumanilor și militant pentru refacerea hanatului în mileniul III, fiind șef al Casei Cumane. În aceste peste 60 de cărți răzbate suferința unui om pentru înstrăinarea de România, pentru ocuparea Basarabiei de către bolșevici. Poeziile din *Meteoriții* (1990), primul volum publicat în Țară, exprimă aceeași suferință pentru istoria încrâncenată, în care „poetii-eroi” sunt cei autentici și, ca atare, ei nu trebuie sacrificați, poemele fiind comparate cu meteoriții: „*Pentru voi ridic cuvântul, peste timpuri, peste mare / pentru voi care plecați arși de valul cel de sare / pentru voi îndepărtați de meleagul cel ce frige / prins în iodul sărăciei, și-al blestemului ce strânge*”. Dorul și patima nevindecabile străbat și vol. *Bugeac*

străbun (2007), poeme de un patriotism sincer, ardent, specific unui înstrăinat de graiul și vatra străbună. Eugen Caraghiaur scrie un serial-fluviu „Lumini și umbre”, în care apar romanele istorice cu tentă autobiografică, *Visuri și tentații* (1997), *Caleidoscopul amarului* (1999), *La răscrucea destinului* (1999), *Sub teasc* (2000), *Păienjenis* (2002), *Spărgători de frontiere* (2012). Istoria cumanilor este integrată istoriei românilor și a celei europene, autorul prezentând și lista tuturor marilor hani ai Cumaniei mari.

Pentru activitatea sa literară, Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni și Uniunea Scriitorilor din Moldova (condusă de Mihai Cimpoi) l-a onorat cu premii și medalii, între care, la loc de cinste, figurează medaliile dedicate lui Eminescu, Unirii Principatelor, C. Brâncuși, Mihai Viteazul, Podul de Flori etc.

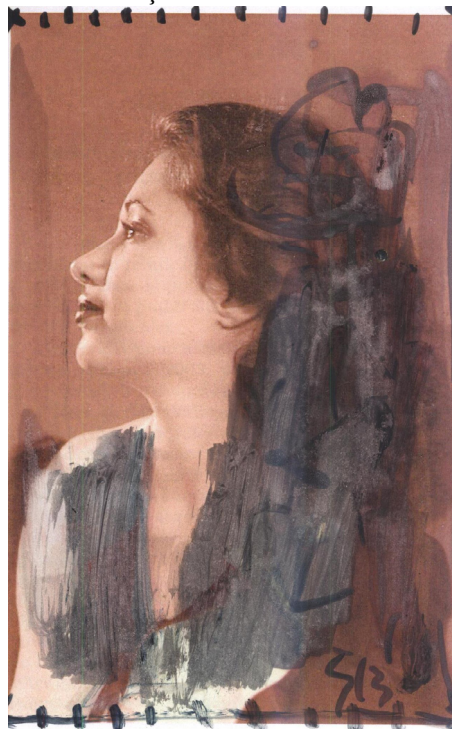
La cei 91 de ani, Eugen Enea Caraghiaur este invidiant de tânăr și energic.

Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare

Tudor NEDELCEA

Ne-a părăsit o mare boieroaică - Florentza Georgetta Marincu

A făcut parte dintr-un neam boieresc de viță veche (și nu din acei boieri care puneau botniță țăranilor chemați la cules de vie, cum ne manipula propaganda stalinistă). Bunicul său, Dumitru Arsenie, din Insula Myconos a venit la Calafat spre a se căsători cu dascălița Florița Păsărică, fiica preotului din Rastul doljean. Căpătând cetățenia română, devine consilierul primarului din Calafat și director adjunct al Băncii din localitate. Grec destoinic, a agonisit o avere deosebită (moșii, păduri), o casă în Calafat (azi sediul Poliției de frontieră) și este unul din ctitorii Bisericii grecești din Calafat, alături de familia savantului Henry Coandă. Mama sa, Georgetta Marincu, a absolvit Conservatorul din Paris, iar tatăl, George, a fost coleg cu Ion Petrovici la cursurile celebrului W. Wundt (frecventate și de C. Rădulescu-Motru). Este rudă prin alianță cu Simona Maria Vrăbiescu-Klecner.

Florentza Georgetta Marincu s-a născut la 9 noiembrie 1925, la Calafat, naș fiindu-i filosoful I. Petrovici, ministrul Educației Naționale în guvernul Octavian Goga. „*Calafatul a devenit pentru mine un fel de rai. Zburdam ca un fluturaș prin marea curte și splendida grădină, fără opreliști, deși supraviețuiește*”, mărturisea scriitoarea lui Ion Jianu (Vezi, Ion Jianu, *Istorie vie: mărturisiri de un veac cu Florentza Georgetta Marincu*, Craiova, Editura Ramuri, 2015). În 1937 îi moare tatăl, iar în 1940 rămâne și fără mamă. Absolvă liceul în București în 1940, suportă cutremurul din 1940 și mai ales noul regim politic impus României de Stalin („*A trebuit să străbat iadul comunist ca să înțeleg și să mă căiesc*”). Averele familiei i-a fost confiscată, ea fiind nevoită să îndure, orfană, vremurile bolșevice. A început Facultatea de Drept, dar în anul doi a fost exmatriculată pentru origini nesănă-

Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare • Evocare

toase. A fost nevoită să cerșească un minim adăpost chiar la rudele sale.. A urmat cursurile Institutului de Asistență Socială, fără să mai specifice în autobiografie originea sa. Cu ajutorul Floricăi Bagdasar, ministrul Sănătății în guvernul Petru Groza, obține un post la Direcția Caselor de Copii din cadrul Ministerului Învățământului, dar a fost dată afară de „soția vărului meu primar”, nimeni alta decât „celebra” Tamara Dobrin (care refuzase să poarte numele Marincu). O rază de lumină și speranță se ivește prin apariția în viața ei, ca soț, în 1949, a lui Willy Marincu, vărul său primar. Căsătoria religioasă s-a oficializat doar cu dispensă de la patriarhul Justinian Marina. Willy a absolvit Liceul „D.A. Sturdza” din Craiova (liceu militar absolvit și de I. Antonescu, ca șef de promoție), a urmat cursuri de specializare în SUA, a lucrat ca inginer pe șantiere din Viena, München, Turnu Măgurele și la Centrala Nucleară de la Cernavodă. Un patron german i-a oferit familiei Willy și Georgetta Marincu un loc de muncă, dar doamna a refuzat, motivând că în România are rude bolnave și morminte de îngrijit.

Soția își urmează soțul la Cernavodă, angajându-se ca bibliotecară la Centrala Nucleară, traducând din limba franceză lucrări tehnice. S-a pensionat în 1988 (220 lei pensie), dedicându-se exclusiv scrisului și actelor de caritate.

Deși a debutat la 12 ani, în „Universul copiilor”, revista lui N. Băzaria (Moș Nae) cu *Legenda Betelii*, și-a valorificat plenar talentul după 1990

(Vol. *Povești, Povești* au fost refuzate de Editura Tineretului și de... domnul M. Șora). Reluând proiectul tatălui său de a scrie istoria satului și a neamului său, Florentza Georgetta Marincu scrie romanul *Cioburi de istorie* (1997, 2011, în două volume, însumând peste 1500 p.), lansat la Muzeul Literaturii Române, în 1997, despre care Ion Zamfirescu a spus: „*Acestea nu sunt «cioburi», ci o istorie fundamentală a Olteniei și a României! Li se va spori valoarea o dată cu trecerea «timpului»*”. Cartea a primit premiul revistei „Magazin istoric”, al cenaclului „Observatorul” din Toronto (Canada), a mai fost lansată la Köln, Craiova, Calafat, Poiana Mare, sprijinită în special de prof. Ionuț Pătularu. Bani rezultati din vânzarea cărții au fost donați Muzeului de Artă din Calafat (donația familiei din 1926), pentru cumpărarea unui pian și tipărirea a două albume cu prefața sa. Din beneficiul vol. *Povești, Povești* a cumpărat marele candelabru de la Muzeu. Altă carte, *Cantacuzinii și Brâncovenii*, a fost tipărită în 2015, în două volume, cu peste 1000 p. În manuscris zac încă *Nuvelele Severinului*. A fost membră a Uniunii Scriitorilor din România.

A trecut la cele veșnice la 28 august 2018, fiind incinerată la Crematoriul din București.

Florentza Georgetta Marincu face parte din acea clasă bisericească iubitoare de neam și țară, altruistă și filantropică deopotrivă, un model pentru mulți potențai financiari ai vemurilor noastre.

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Aureliu GOCI

Elisabeta Iosif – Proza mediilor artistice și a spațiilor culturale

Cu studii filologice, doamna Elisabeta Iosif s-a afirmat ca un poliscriptor tentat, mai degrabă, de expansiunea verticală în diverse genuri și specii – poezie, proză, roman, eseu, critică literară, dar și de o eflorescență narativă nuanțată. După un debut relativ întârziat (în 1985), bibliografia autoarei a explodat, cu pauze lungi, dar cu insistență de confirmare a vocației și transformare profesională în carieră, după 2010. Puțin mai înainte, în 2008, doamna Elisabeta Iosif a înființat Cenaclul literar „Cetatea lui Bucur”, care patronează și Revista de literatură, artă, carte cu același nume (Fondator, redactor șef, director). Despre opera sa au scris cu predilecție doamnele cu nume mari în literatura de azi, dar și domniile colegi de breaslă scriitori, dar nu critici literari, cu vreo două excepții.

Doamna Elisabeta Iosif îmbrățișează o vastă arie culturală, a primit numeroase recunoașteri și premii, a publicat și în străinătate și este prezentă în diverse antologii, a fost medaliată la Tokio, în Japonia pentru un volum de eseuri „Orice semn este o insulă”, deși eseu în bibliografia românească rămâne ultimul pe listă. Trebuie numaidecât adăugat că multilateralitatea doamnei Elisabeta Iosif nu este formală, pentru impresia bibliografică, ci reală, aplicată și cu exprimare specifică în sensul bunului simț, că poezia sa este chiar poezie, proza – proză, iar eseurile și mențiunile critice reprezintă referințe viabile de care trebuie să se țină seamă. Este însă adevărat că multilateralitatea este uneori periculoasă în sensul că obscurizează și deplasează centrul semnificativ al operei. Toate exprimările sale în diverse

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

specii sunt creații aplicate și temeinice, susținute de un fundament cultural remarcabil.

Aș spune că dinamismul narațiunii, succesiunea rapidă a planurilor și personajelor definește cinematografic proza doamnei Elisabeta Iosif și o marchează tipologic în secțiunea scenariilor virtuale și ale proiecțiilor în universul imaginar.

De la început, textul se cristalizează tematic în zona romanului vieții intelectuale, configurând personalități artistice – scriitori, muzicieni, pictori – angajați în procesualitatea definirii propriei personalități, dar și în efortul de integrare într-o comunitate artistică foarte specială, în care prietenii ca și confruntările și polemicile capătă o rezoluție specifică. Din acest punct de vedere, romanul *"Artur"* este o paradă complexă și pitorească de caractere care se tatonează și se împung tot timpul în mediul cafenelei literare, se iubesc și polemizează în același timp pentru că acesta este modul cel mai performant de existență. Astfel, cafeneaua devine un spațiu etalon de afirmare și dezagregare al artiștilor, al veleitarilor și rataților.

Uneori, viziunea detaliată, chiar minuțioasă, asupra spațiilor și caracterelor se modifică, se înalță la perspectiva unui punct de vedere general. Autoarea împărtășește viziunea de târg balcanic colorat și divergent construită de Matheiu Caragiale și concentrată în invectiva *"Arză-l focul, București!"*: "Parcă ar fi singurul oraș din lume în care se-nțelege că suferința n-are tragism, își spuse Artur meditând. Dacă m-aș pune să adun toate aceste întâmplări zilnice, aș scrie romanul periferiei. Fiindcă aici istoria momentului face anticameră, aș depune mărturii, reîncărcarea personajelor devenind o necesitate irezistibilă. Poate, numai așa, aventura romanului în acea realitate va ajunge literatură. Ziaristul e uneori obligat la subiectivitate de ritmul implacabil al minutului. Se ignoră împrejurările, timpul gestației și greutatea facerii creației. Publicistul le creionează într-o tabletă. Însă romancierul le înlănțuie, secvențele trecând prin vârful penitei ca o sevă profetică, temporalul se menține, clipa se poate ridica deasupra multiplelor imagini, durerile și bucuriile epocii devin probante peste timpuri..."

Autoarea povestește trepidant, liniar, concentrat, favorizând cu personalitate dialogul și demonstrând o adevărată vocație, mai degrabă dramaturgică, decât dramatică, sintetizată într-un discurs țepos, sarcastic și polemic, însoțit însă și de nuanțe lirice și comice, precum în excelentul capitol *"Reporter la Moși"*, care mi-a amintit de celebrul text al celui alt Caragiale – Tatăl.

Autoarea performează un discurs concentrat cu rezoluția amănuntului colorat și pitoresc, cât se poate de potrivit pentru această lume de mahala a îngerilor,

a neisprăviților și genilor ratate – un *Theatrum Mundi*. Altfel spus – Spectacolul lumii.

Interesante și menționabile, în efortul autoarei de a se apropia de poetica epocii autoreflexiv și autoreferențial – sunt frumoasele pagini despre condiția scriitorului, dezbătute cu pasiune și la cafenea, dar și în Parlamentul României care legiferează "impozitul pe scris" într-o "Ședință de noapte". Discuția nu rezolvă problemele și se constituie dintr-o succesiune de scurte monologuri – intervenții, care rămân sterile:

„- Ceea ce e de observat, este faptul, că cei mai amărâți suntem noi scriitorii. - Tocmai noi scriitorii, care nu avem multe drepturi de încasat!

- Mai bine, propuneți legiferarea muncii silnice pe viață pentru scriitori!

- Sau să se facă în trei zile o carte de câteva sute de pagini...

- E doar un "impozit pe scris", ce vă revoltați așa? zise omul inițiativei. Cultura nu este o problemă de o singură generație!

- Trădarea spirituală nu se pedepsește numai cu biciul! Unde am mai auzit asta?!

- Cultura?! Bibliotecile o reflectă cu prisosință! Credeți în mitul scriitorului sacrificat pe altarul operei sale!

- Cartea are, cu sau fără voia participanților implicați în acest dialog stupid dintr-o "ședință de noapte", culorile vremii și caracteristicile timpului - adăugă veteranul Poet. În "Biblioteca Babel nu există două cărți identice" ținea să afirme de curând un remarcabil scriitor..."

Deși, judecând global, autoarea scrie o proză obiectivă, fără accente feministe, unele capitole sunt pline de lirism și imaginație fantezistă, precum "Medalia lunară" – ceea ce, de altfel, susține condiția sa de poliscriptor: poet, prozator, romancier, eselist. În plus, alături de importante prozatoare de azi, precum Luiza Roha, Gabriela Banu, Mariana Petrescu, Ștefania Oproescu, doamna Elisabeta Iosif derivă formule și semnificații fantastice și fluxuri energetice diferențiate ale vârstelor de creație.

Într-un roman în care protagoniștii sunt artiști – este obligatoriu ca acțiunea să se desfășoare în spații culturale precum cafeneaua intelectuală, Ateneul Român, săli de expoziții sau chiar cabinele de înregistrare de la Radiodifuziune. Toată această teritorialitate mereu prezentă în viața personajului principal *Artur* are însă legătură cu drama care îl prindea din urmă – pericolul de a orbi.

Filolog de formație, om de Radio (emisiuni culturale), doamna Elisabeta Iosif conturează cu mână sigură personaje și personalități ale culturii, realizând o carte-mărturie despre universul specific al creatorilor de lumi paralele.

Elena BUȚU

Caricatura politică în România la debutul secolului XX

În a doua jumătate a secolului XX, în România a devenit o uzanță, un hobby, colecționarea cărților poștale ilustrate purtând pe față varii imagini: personaje, clădiri reprezentative, personalități însemnate ale vremii ori diver-

de rolul instructiv-educativ al imaginilor pe care le avea, imagini care, de multe ori, serveau ca material publicitar al unor activități sau erau de natură turistică sau comercială.

În arealul românesc, în ultima parte a secolului XIX, cărțile poștale ilustrate apar cu varii realizări grafice adoptate de editura realizatoare, inițial în varianta alb-negru și ulterior, color, fiind agreate de

se imagini din flora și fauna țării, cu multiple valențe instructiv-educative. Această acțiune a fost denumită "cartofilie".

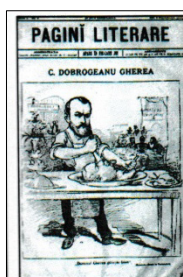
În ultima perioadă, preocuparea în discuție, ce include atât colecționarea cât și studiul acestor piese, a fost agreată de Federația Internațională de Filatelie (FIP), ca ramură de colecționare și expunere în cadrul mani-

festărilor expoziționale – inclusiv internaționale – în clase separate de expunere -, fiind jurizate după reglementări precise, bine structurate, asigurând astfel o corectă evaluare și ierarhizare,

în raport de tematica abordată, vechimea și calitatea pieselor, inclusiv ingeniozitatea planului de expunere stabilit.

În lume, cărțile poștale ilustrate au apărut în ultima parte a secolului XIX, cronologic, după mărcile poștale și ele permiteau transmiterea la distanță a unor texte informative de mici dimensiuni. Transportul lor de la expeditor la destinatar s-a realizat în urma perceperii unei taxe încasată de poștă, în baza unor tarife, materializate prin timbrele poștale aplicate pe fața rezervată pentru corespondență a acestui efect poștal ori, în achiziționarea unei cărți poștale ilustrate era inclusă și valoarea timbrului prețipărit de către editură, odată cu ilustrația de pe aceasta.

Importanța unei cărți poștale ilustrate era dată

C. Dobrogeanu Ghiera: Domnul Ghiera gătește bine („Pagini literare“)

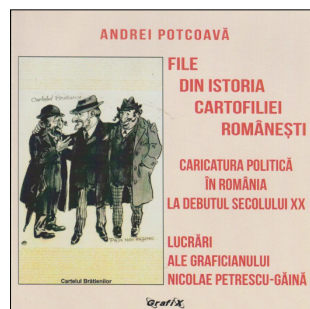
B. Șt. Delavrancea: Sala Dacia

Al. Macedonski, neofitul legii catolice - Propaganda catolică („Adevărul de Joi“)

Nicolae Iorga: Învârtie moara de vânt Academia („Pagini literare“)

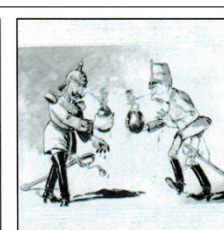

Poșta Română.

În prima parte a anului 2018, la Editura GRAFIX din Craiova a apărut o lucrare de excepție prin ideea realizării și prin grafică, având ca temă CARTOFILIA. Ea aparține distinsului scriitor **Andrei POTCOAVĂ** din Craiova și poartă titlul **CARICATURI POLITICE – subtitlu - FILE DIN ISTORIA**

Cei doi cumeți se felicită de noul an în fața armelor (1915)

Wilhelm al II-lea și Franz Iosif se felicită cu prilejul Pastelui din 1915.

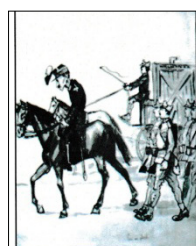

Cei doi bandiți, Wilhelm al II-lea și Franz Iosif

CARTOFILIEI ROMÂNEȘTI.

În partea introductivă a lucrării, autorul a înserat o prezentare a activității în timp a graficianului **Nicolae Petrescu Găină** (1871-1931), evidențiindu-i principalele lucrări, dar și mesajul pe care l-a transmis prin acestea (determinat de caracterul său integru prin care s-a manifestat permanent ca un personaj ce s-a exprimat consecvent contra militarismului și tendințelor de a se realiza de către politicienii vremii a dezideratelor ce și le-au propus prin utilizarea forțelor armelor).

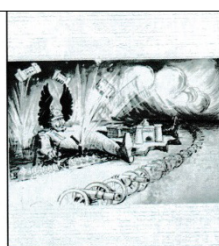
Punctual, în cuprinsul acestei lucrări, autorul a prezentat un micro studiu referitor la o emisiune privată de cărți poștale purtând ca ilustrații lucrări de grafică și anume *caricaturi* realizate de graficianul sus amintit,

Cum am plecat (în al doilea război balcanic, 1913)

Cum ne-am întors (din Campania din Bulgaria, 1913)

Dezastrul german...

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

în prima parte a secolului XX. Acestea au fost comercializate în România de diverși comercianți și utilizate de persoane pentru corespondență privată internă și internațională.

În cazul acestei prezentări au fost incluse 14 cărți poștale ilustrate, ce poartă pe față lucrări de grafică, aducând în prim-plan personalități politice marcante care au activat pe diverse paliere în viața politică a țării în perioada respectivă. Aceste cărți poștale au fost achiziționate în Craiova de un membru al familiei Rusănescu de la o sucursală SOCEC și expediate, purtând corespondență privată cu informații referitoare la situația familiei și a noutăților din viața politică a urbei, lui Nicu Rusănescu, aflat în vacanță în Elveția, la vila Albion din Lausanne.

Lucrarea de mici dimensiuni (18/18cm) realizată de scriitorul Andrei Potcoavă, ce poartă "mot-toul" "*Simțul umorului este una dintre cele mai importante arme*" conține și o prezentare succintă a vieții societății în care "politica" și "politicul" au o importanță deosebită, generând acțiuni menite să

determine accesul la putere, la asigurarea conducerii societății.

Aceste 14 cărți poștale au fost realizate în intervalul 1900-1913 de editura **Maier & Stern** și toate conțin pe fețele lor caricaturi ale unor personalități politice marcante ale perioadei în cauză.

În istoria graficii, primele lucrări ce pot fi încadrate în segmentul „caricatură” au fost realizate în anul 1646 în Franța de Annibal Grraci. În România, primele caricaturi apar în „**CURIERUL DE AMBE SEXE**” aflat sub conducerea lui **Ion Heliade Rădulescu** și ulterior, începând cu anul 1889, în primul ziar umoristic, „**ȚÂNȚARUL**”. Mai târziu, publicarea caricaturilor a devenit o prezență continuă.

Folosirea caricaturilor în presa timpului a fost determinată de existența racilelor care maculau societă-

tea, care deturnau normalul, impunându-se folosirea umorului ca armă de reglementare a acțiunilor diferiților componenți ai societății.

Vocabula „*caricatură*” definește „un desen satiric în care este ridiculizată o persoană, o situație etc. prin exagerarea intenționată a caracterelor negative. Este o imitație nereușită, care denaturează originalul și vine din limba franceză – **caricature**.”

Prin demersul său, autorul a marcat apariția în prima decadă a secolului XX a caricaturii politice imprimată pe fața cărților poștale, fiind acceptate în circuitul poștal.

În calitate de exeget filatelist autorul asigură prin prezentarea în lucrare a celor 14 piese și varian-ta „circulației” acestora în „circuitul internațional”, între România și Elveția (între Craiova și Lausanne), în condițiile acelor ani, utilizând mărcile poștale românești ale vremii. Misivele expediate de membrii familiei Rusănescu din Craiova sunt purtătoare de informații privind evenimentele cotidiene, inclusiv politice, din cetatea banilor, menite să asigure informarea politicianului aflat la odihnă în Elveția.

Între personajele prezente în ilustrațiile caricaturizate de pe piesele respective se disting lejer figurile unor marcante personalități politice din România (Ion I.C. Brătianu, Gheorghe Grigore Cantacuzino – Nababul, Take Ionescu, Petre P. Carp, Al. Marghiloman, Nicolae Flea, Nicolae Filipescu, Al. Bădăraș, Ion Lahovari, Emil Costinescu, Dr. C.I. Istrati, B. Șt. Delavrancea, Gh. Manu, Grigore Crăiniceanu și nu numai), cărora le-a anexat câte un CV simplificat.

Lucrarea **CARICATURI POLITICE**, apărută în 2018, a participat la o competiție națională de literatură filatelică la Piatra Neamț și a fost apreciată, primind o medalie de vermeil (*argint aurit*)

Lascăr Catargiu:
Conu Lascarache

Prințul Grigore M. Sturdza:
A fost, ce poate fi acum?

Anastase Stolojan:
Latifund și lat la ceață

Nicolae Filipescu:
Armele mele

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Ion R. POPA

D-ale străbunilor
(Fragment din romanul *Parfumul de lavandă*)

După servirea patriei ca sergent, când a participat la Sfințirea Crucii Eroilor Neamului înălțată pe Caraiman în memoria celor jertfiți în Războiul Întregirii, apoi ca stagiar în Basarabia, tânărul învățător Emanoil Călugăru a reușit să vină cu postul în județul natal, la Vădurenii. Într-o zi, când a sosit de la școală, a găsit-o pe d-na Tudora Pădeanu, gazda sa, într-un schimb de opinii mai animat cu o vecină. A interpelat-o pe doamna, care i-a spus:

- Cică într-un sat de la Dunăre, ba lângă el, într-o pădure, a coborât Dumnezeu pe pământ.

- Zău?!

- Da. Și i s-a arătat unui cioban care era mut, dar i-a dat grai ca să poată să spună la lume ce-au vorbit.

- Ce i-o fi spus?

- Păi n-auziși ce zicea...

- Nu fusesem de la început.

- Cică era ca un bătrân cu pletele albe ca neaua și mari de-l învăluiau până la pământ, dar el mergea pe deasupra, fără să atingă de jos cu tălpile... Și l-a certat că n-a povestit lumii ce-i spusese el mai înainte, când se mai întâlneau...

- Dar ce trebuia să spună?

- Că ne iartă toate păcatele dacă ne întoarcem cu fața către el, să respectăm posturile și sărbătorile, să nu mai zicem vorbe rele, încales tineretul, să nu ne mai dușmănim, să-i respectăm pe părinți, pe bătrâni și câte altele, de, multe dintre ele, le spunea și popa la biserică.

- Nu zicea rău, nu?

- Bag seama că nu, iar lui i-a dat Domnul puteri de tămăduire a beteșugurilor.

Curând, vestea s-a răspândit în toată țara. Au început să curgă spre Dunăre convoaie de care și căruțe, în care zăceau schilozi, orbi, rahitici, slăbănogi, loviți de cine știe ce boli ale timpului; toți mergeau la Sfântul Petru Lupu ca să-i mântuiască, în numele Domnului, de beteșugurile lor.

Se vorbea peste tot despre minunile Sfântului de la Maglav.

.....
În vacanță, Emanoil Călugăru a ajuns acasă, în satul Crângași, unde l-a întâlnit pe învățătorul localnic, Vasile Crângașu, cu care a purtat o discuție:

- Domnule Crângașu, ce ziceți de chestia cu Petru Lupu? A devenit un adevărat fenomen național, nu?

- Ai remarcat bine. Dincolo de ceea ce vede și crede lumea, dincolo de minunile care se manifestă prin șocul produs asupra unor oameni cu beteșuguri, mulți necăjiți cari până acum nu au trecut peste hotarul satului, dincolo de toate astea ziceam, fenomenul are un efect benefic. În afară că-i mai domolește pe unii cari nu mai știau de nimeni și de nimic, aici s-a întâlnit omul simplu din Ardeal cu cel din Moldova, cu cel din Oltenia, din Basarabia sau din Câmpia Munteniei ori din Dobrogea, ca să nu mai spun că au venit români și de peste hotare. În mintea lor, dacă mai era nevoie, fără să-și fi dat seama, a pătruns ideea, convingerea, că românii sunt toți la fel, de-un neam, de-o limbă și de aceeași credință izbăvitoare; că toți au suferit stăpâniri străine și că acum ne-a ajutat Dumnezeu de suntem toți la un loc, între aceleași granițe, unde avem aceleași bucurii sau necazuri, același viitor și uite că ni l-a trimis pe Petru Lupu ca să ne ajute a înțelege toate astea, întru folosul nostru și al credinței creștine.

- Domnule Crângașu, ai fost acolo?

- Da, cu toată familia.

- Ce te-a determinat?

- Curiozitatea și stăruința soacră-mii.

- Regreți?

- Deloc! Mi-am dat seama de cele spuse mai înainte și am stat de vorbă cu oameni din toate ținuturile românești.

- Interesant! Mă faci să regret că nu am ajuns și eu...

- Nu e timpul pierdut. Interesantă mi s-a părut discuția cu un maramureșean, tot învățător. Mi-a povestit despre unul din părțile acelea. Cică, după ce i-a șoptit în vis un înger care avea vocea unui străbun al său, în grădina lui a descoperit un bulgăre de aur, sub care, de fapt, se afla un mare zăcămant, păstrat ascuns până după înlăturarea stăpânirii cezaro-crăiești, când a fost deschisă o mină auriferă pe acel loc.

- Ca să vezi cât de bogată este această parte de țară pe care o avem. Cât o fi luat stăpânirea străină de-acolo? De aceea nu renunțau deloc la ea, nici bătuți. Ba mai poșteau și despăgubiri..., a reflectat tânărul.

- Dar ce, numai aurul e bogăție? Toată țara e plină de daruri ale lui Dumnezeu. De aceea a fost și este râvnită de către unii din jur.

Maria TOMA-DAMȘA

Rugăciune

de Mihai Eminescu

Noi, ce din mila Sfântului
Umbră facem pământului,
Rugându-ne-ndurărilor,
Luceafărului mărilor;
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste îngeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce, clară,
O, Maică Preacurată
Și pururea Fecioară,
Marie!
Crăiasă alegându-te
Îngenunchem rugându-te.
Înalță-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire,
Privirea-ți adorată
Asupra-ne coboară,
O, Maică Preacurată
Și pururea Fecioară,
Marie!

În 1988, apărea la Editura Lider din București un volum care ne onorează: **100 din cei mai mari scriitori ai lumii** de Daniel Burt, volum pe a cărui copertă, printre cele optsprezece portrete, Eminescu ocupă locul al patrulea din stânga. „Săracă țară bogată!” Ne onorează și faptul că avem cinci scriitori cuprinși în volum, precum italienii și rușii!

Ca și în literatura universală, întâlnim și în literatura română o poezie cu subiect religios, generată de concepția teologico-idealistică asupra lumii, „la baza căreia stă credința în existența unor forțe supranaturale, cu care omul ar putea comunica prin revelație, intuiție și extaz” (F. Marcu, C. Manga, **Dicționar de neologisme**, E.A., București, 1970, p. 693).

Una din ipostazele lirice eminesciene este dimensiunea creștină, rod al educației religioase a poetului (întâi în familie, apoi datorită contactului nemijlocit cu literatura religioasă).

În **Colinde, colinde**, „copiii și fetele / De dragul Mariei / Își pieptăneau pletele”, iar în **Răsai asupra mea**, este surprinsă „privirea [...] de milă caldă [...], îndurătoare”, în stare să „redea credință” și formulată cerința: „... reapari din cerul tău de stele: Ca să te ador de-acum, pe veci, Marie.

Rugăciune cuprinsă în textul postumei **Ta twan asi**, ms. 2276, reproducă în „Convorbiri literare” (XXV, 1 iulie 1892), apoi în ediția Hodoș (1902), Perpessicius, vol. I (datată 1889), Murărașu (datată 1880), în care Eminescu apare cu **Rugăciune, Învierea, Colinde, colinde și Sonet** (ca și în volumul de poezie **Poeți în rugăciune**, al pr. Ioan Georgescu, apărut la Oradea în anul 1943), a fost publicată fragmentar în ediția a VI-a (1992).

Titlul acestui imn religios, cu accente de odă, este mistic, folosit cu sensul său propriu, de act de extaz existențial uman în fața divinității.

I. M. Rașcu consideră că Eminescu „a pornit de la o lectură asiduă a **Litaniilor Maicii Domnului...**”, realizând un „muzical și clocotitor de sinceritate imn”. Scriitorul și teologul Valeriu Anania crede că poezia pornește de la tradiția creștină autohtonă și că ipostaza care l-a sensibilizat pe Eminescu este icoana Maicii Domnului de pe bolta de deasupra altarului, cu privirea și brațele îndreptate ocrotitor către credincioșii dinăuntru”, în care Maica Domnului apare ca ocrotitoare a creștinătății. I. Buzași menționează și capitolul XXXIII din **Paradisul** lui Dante, pentru fervoarea adorației.

Exprimându-și însuflețirea mistică, poetul concepe oda într-o formă dialogată, structurată în două strofe, cu „refrenul” „O, Maică Preacurată / Și pururea Fecioară, / Marie!” și vorbește în numele tuturor credincioșilor.

Comuniunea sufletească se realizează printr-o invocație adresată „îndurărilor”, „luciferului”, pentru ca „regina peste îngeri”, „lumină dulce, clară”, să „se arate” din „neguri”.

Dialogul poetului cu divinul din prima strofă este susținut de verbele „rugându-te” (gerunziu) și „ascultă, te arată” (imperative) – implorare sacră a Fecioarei, pentru a asculta „a noastre plângeri”. Reținem metaforele „regină peste îngeri” și „lumină” cu determinările duble „dulce” și „clar”, pentru ca, în finalul strofei, rugăciunea să dobândească un caracter patetic.

Fără a detalia concret „a noastre plângeri”, Eminescu dezvoltă, în strofa a doua, invocația către Fecioară: „Înalță-ne, ne mântuie / Din valul ce ne bântuie”. Reținem opțiunea creatorului de frumos pentru cuvântul **val**, cu semnificația „efemer” (vezi **Glossă**: „Ce e val, ca valul trece”).

Iată imaginea poetică, metaforică a Fecioarei: „crăiasă”, „scut și întărire”, cu „privirea adora-

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

tă”, un izvor de mântuire pentru cei năpăstuiți. Refrenul strofei a doua are alte semnificații decât cel care încheie prima strofă: „privirea” Fecioarei are puteri miraculoase, sugerând înălțarea și mântuirea.

Eminescu creează atmosfera necesară unor gânduri și sentimente înalte, prin îmbinarea lexicului religios, menit să sacralizeze („Sfântului”, „rugându-te”, „înger”, „Îngenunchem”, „înălță”, „mântuire”), cu cel de factură romantică-mitică („luceafăr”, „mare”, „neguri”, „lumină”, „crăiasă”, „adorată”). Se realizează, astfel, o necesară antiteză între lumea terestră, cu existența sa efemeră, care face „umbră pământului”, „cu plângeri” inerente condiției sale bătute de „valuri” și lumea divină, capabilă să „mântuie”, coborându-și asupra noastră „privirea adorată”.

Poetul comunică sentimente pioase, în versuri vibrante de odă, realizând un portret literar atemporal. Văzută în variate ipostaze („regină”, „lumină dulce”, „crăiasă”, dar și „scut”, „zid de mântuire”), Fecioara Maria îmbină măreția cu suavitatea.

Dacă stilul folosit de poet are rezistența și frumusețea cristalului prin claritate și simplitate,

prozodia versurilor este adecvată atmosferei sacre. Într-o muzicalitate specifică imnului religios, cele două strofe, de câte zece versuri, alternează rima împerecheată din primele șase cu cea încrucișată din ultimele patru, având un ritm generator de incantație religioasă. Versul ultim conferă odei o notă de modernitate, prin folosirea acestuia ca refren, deși oda-imn este concepută în „dulcele stil clasic”.

Recitând, fie și selectiv, poezia eminesciană, găsim cuvinte și sintagme poetice asupra cărora planează fiorul sacru. Vom ilustra afirmația doar cu câteva: „suflet de înger”, „generațiile de sfinți”, „icoanele nădejdi”, „chip ceresc și sfânt”, „focul unei dulci evlavii”, „El... izvor de mântuire”, „în a raiului prisacă” etc.

Devine astfel, din ce în ce mai actuală acea argheziană **Inscripție pe portretul Lui**, care ne îndeamnă cu îndreptățită pioșenie: „Pășii încet, cu grije tăcută, feții mei, / Să nu-i striviți nici umbra, nici florile de tei, / Cel mai chemat s-aline din toți și cel mai teafăr / Și-a înmuiat condeiul de-a dreptul în luceafăr”.

Monografie • Monografie • Monografie • Monografie • Monografie

Marian BARBU

AL. PIRU - studiu monografic

Suntem în fața unei cărți de tip monografic, format clasic, cu pilonul de bază înfipt în viața multuoasă a criticului și istoricului literar Al. Piru, de la a cărui naștere s-au împlinit, în 2017, o sută de ani.

Figură reprezentativă a învățământului superior, după ciudate avataruri de muncă, impuse de oficiile comuniste și ideologia acestora, doctul profesor, emul recunoscut al lui G. Călinescu, Al. Piru și-a împărțit, fără voia lui, biografia în două – la București și la Craiova. Și-ntr-un caz și într-altul, am avut ocazia de a-i fi apropiat, întâi ca student, la București, și apoi ca profesor, în Craiova. Pentru mine, el a fost un indicator de valori umaniste în domeniile profesionale pe care le-a slujit cu credință și într-un mod cu totul și cu totul original.

El a fost primul meu profesor – model de cultură și știință, care a dislocat dogmatismul din literatura veche, de pe cronică bătrâne, oferindu-i lumina tiparului contemporan și perspectiva devenirii în sine și în Europa acelor vremuri. Sunt zeci de reabilitări în acest sens, de care mulți contemporani a

trebuit să țină seama ori să ia aminte cu un ceas mai devreme. Și să nu se uite că toată cultura din România era sub semnul dogmatismului păgubos și al realismului socialist.

Latura providențială a activității didactice a lui Al. Piru a fost asumată de o fostă studentă a lui, **Simona Ștefania Lupescu**, de la Craiova. Inițial într-o teză de doctorat, apoi, într-o carte de tip monografic.

De data aceasta, cartea beneficiază de o Prefață, semnată Ovidiu Ghidirmic și de o Postfață, aparținându-i lui Eugen Negrici (amândoi fiind odinioară în comisia de doctorat a acesteia și amândoi fiind studenți ai lui Al. Piru, la București).

Cartea are 390 de pagini și urmărește, cu încetinitor, alternanța biografie – operă, plus o bogată ilustrație în alb/negru, răspândită în întreaga carte.

Câteva titluri au dublă semnificație – în context și în sine. Iată-le: **Viața lui Al. Piru până la 48 de ani** (sugerând ideea că epoca marilor creații de abia de acum va începe), **Exploratorul pădurii lirice contemporane** (frumos și nobil titlu), **Exegeza anto-**

Monografie • Monografie • Monografie • Monografie • Monografie • Monografie

logică: Monografia G. Ibrăileanu (operă de analiză pertinentă și seducătoare pildă pentru analiști).

Fiecare dintre capitolele următoare - **Istoricul literar, Polemistul, Editorul, Romancierul** - face dovada unei critici aplicate *sui generis*.

Am procedat la decriptarea sumarului cărții după numărul de pagini acordat fiecărui titlu de capitol. Imboldul a venit de la gândul de a ierarhiza, *ad summum*, ipostazele cele mai reușite ale polivalentului Al. Piru. Niciodată procedeul acesta nu poate fi folosit *tale-quala* la oricine. Cu atât mai mult, este insidios să întrebi autorul. Și totuși... Dintre toate ipostazele intelectuale ale profesorului se pare – după paginile acordate de **Simona Ștefania Lupescu** – cea mai dragă și de încrâncenată durată a fost cea de la revista *Ramuri*. Ea alterna percutant cu activitatea de catedră de la Filologia craioveană, pe care, orice s-ar spune, El a înființat-o.

Era prodecan la București, venind la Craiova, a fost avansat în grad didactic, deci, Profesor și decan cu drepturi depline. Actuala conducere a facultății craiovene este în întregime datorată foștilor studenți ai lui Al. Piru. El a fost omul providențial, care, în vara anului 1966, a îndeplinit visul generațiilor de intelectuali de la 1848 încoace.

Este meritul incontestabil al autoarei de a nu face partizanat politic și provincial când prezintă realist situația existentă. Căci, în timp, până la creșterea profesională a tinerilor asistenți, să nu aibă în vedere doar forțele locale, afirmate la Institutul Pedagogic de 3 ani, Ion Zamfirescu, C.D. Papastate, Ion Pătrașcu, Barbu Theodorescu, Gh. Trandafir, Ion Schinteie, George Sorescu.

Omul politic din umbră care l-a orientat pas cu pas după venirea la Craiova a lui Al. Piru a fost statornicul Pavel Țugui, și el tot moldovean. El care a răspuns de treburile și tribulațiile tuturor scriitorilor din țară, a fost chemat la Craiova și ridicat în rang universitar, ca semn de prețuire și recunoștință.

Cel care a părut că-i va călca pe urme la *Ramuri* a fost tot un student de al său, Ovidiu Ghidirmic, căruia i-a încredințat rubrica de critică literară.

Dintr-odată, revista a devenit citabilă prin puterea și demnitatea pe care le-au câștigat critica și istoria literară.

Prestigiul cărții se mai află și în felul delicat în care se ocolesc cu bună știință capcanele pe care i le-a întins politica legionară și naționalist șovină. Apoi cu câtă umilință și demnitate a traversat obsedantul deceniu. O imagine pilduitoare, în acest sens, este reproducerea a două mărețe caricaturi ale unui Domn Bogdan Petri, de la sfârșitul cărții care ilustrează încruntarea lui Marin Preda și Al. Piru, tăinuind controversat în fața unei cești de ceva...!

Încântătoare imagine și genial prezentată la sfârșit de carte.

P.S.

Câteva ... vorbe despre romancierul Piru.

1. Aproximarea de G. Ibrăileanu, și de *Adela* lui; sau de *Bietul Ioanide*, romanul lui G. Călinescu, instinctiv, se susține. După cum extinderea este posibilă și autoarea a procedat în consecință, la Camil Petrescu, și mai încolo, la B.P. Hasdeu, și mai încolo, la G. Flaubert (și la alții, dacă ne situăm pe o altă poziție, într-un alt unghi de analiză și de ipoteze). Dar niciun alt nume invocat nu atestă personalitatea de critic și istoric literar.

Romanul lui Al. Piru este cazuistic. De suprafață.

2. Mai mult decât bine-venite sunt indicativele bibliografice, prin atașarea lor la încheierea cărții:

- a) opera lui Al. Piru;
- b) referințele critice;
- în volume;
- în periodice.

3. Coautor de manuale pentru elevii de liceu;

4. Interviu acordat de Al. Piru;

5. Link-uri pe internet;

6. Al. Piru în FONOTECA DE AUR a postului public de Radio România Oltenia, Craiova.

. Între reperele bibliografice sunt nominalizați indicatori clasici din toată aria europeană a culturii, semn de documentare tinzând spre exhaustiv.

CUPRINS

Comitetul Director al Uniunii Scriitorilor din România

- Uniunea Scriitorilor din România atrage atenția asupra degradării continue
a limbii române și a nivelului de cultură din spațiul public 3

Redacția revistei „Noul Literator”

- Gânduri la plecarea unui prieten 4

Dumitru Radu POPESCU

- Europa s-ar fi putut lipsi de... 6

Eveniment publicistic

- Două scrisori de la Tudor Arghezi comunicate de medicul-scriitor Ștefan Ciuculescu 7

Tudor NEDELCEA

- Făurirea României Mari 9

Ion R. POPA

- Anul 1918, arc peste timp în istoria națională..... 11

Otilia GHERGHE

- 1 Decembrie 1918. Un valoros album dedicat evenimentului, în colecțiile Muzeului Olteniei 12

Ioana HEIDEL - Germania

- În așteptarea trecutului 13

Tudor NEDELCEA

- Un savant cu nume și renume Eugen Simion, '85 16

Marian BARBU

- IARĂȘI despre LIVIU REBREANU 18

Constantin PĂDUREANU

- A fugit de Sânziene 19

Virgil DUMITRESCU

- Natură moartă într-o gară din sud..... 20

- Dumnezeu nu călătorește noaptea 21

Paul ARETZU

- Muntele Viu..... 22

Petruș ANDREI

- Testament 23

- Nici o cultură... 23

- La Louvre 23

Victor RUSU

- Sub semnul puternicului reviriment al memorialisticii 23

Nicolae Dan FRUNTELATĂ	
Olteanul însorit	24
Mircea POSPAI	
Valul întâmplărilor, valurile vieții	25
Mihai DUȚESCU	
George Apostoiu, Dumitru Anghel – <i>Eram studenții care...</i>	26
Teodor OANCĂ	
„Sacru și profan în onomastică”	27
Dumitru DUȚĂ	
Trăind printre cărți	28
Dumitru DUȚĂ	
Mărci identitare	28
Nicolae DRAGOȘ	
Despre Soartă	30
Fugă în doi	30
Amânare	30
Popor de cruci	30
Ștefan BUZĂRNESCU	
Desen după natură	31
Ion HAINES	
Harry Brauner între fascinația folclorului și teroarea destinului	32
Ion R. POPA	
O evocare a generalului Constantin Coandă – erou al luptei pentru unitatea națională a românilor	34
Oana BECHEANU	
Taina inimii (fragment)	36
Adrian NĂSTASE, Raluca Marina LANGĂ	
Oltenii de la Dunăre și plantele (III)	36
Aurora Speranța CERNITU	
ALEXANDRU PASCU-GHEORGHE – PICTOR AL LUMINII	38
Mioara BAHNA	
Pietrele soarelui	39
Sara COLĂ	
Eminescu și China	40
Mihaela CHIRIȚESCU	
Lear. Un nebun amar și unul dulce	41
Ion C. ȘTEFAN	
Un arghezian al nuanțelor	42

Eliana POPA	
Strop de cuminecătură	44
Tudor NEDELCEA	
Ce-ar (mai) trebui să știm despre... Adrian Păunescu	44
Tudor NEDELCEA	
A mai căzut o instituție... VICTOR CRĂCIUN	48
Tudor NEDELCEA	
Eugen Enea Caraghiaur	50
Tudor NEDELCEA	
Ne-a părăsit o mare boieroaică - Florentza Georgetta Marincu	51
Aureliu GOCI	
Elisabeta Iosif – Proza mediilor artistice și a spațiilor culturale	52
Elena BUȚU	
Caricatura politică în România la debutul secolului XX.....	54
Ion R. POPA	
D-ale străbunilor (Fragment din romanul <i>Parfumul de lavandă</i>)	56
Maria TOMA-DAMȘA	
Rugăciune de Mihai Eminescu.....	57
Marian BARBU	
AL. PIRU - studiu monografic	58

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 30 ianuarie 2019

